

VSEBINA

PREAMBULA

I. DEL

I. NASLOV – OPREDELITEV IN CILJI UNIJE

II. NASLOV – TEMELJNE PRAVICE IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE

III. NASLOV – PRISTOJNOSTI UNIJE

IV. NASLOV – INSTITUCIJE IN ORGANI UNIJE

I. POGLAVJE – INSTITUCIONALNI OKVIR

II. POGLAVJE – DRUGE INSTITUCIJE IN POSVETOVALNI ORGANI UNIJE

V. NASLOV – IZVAJANJE PRISTOJNOSTI UNIJE

I. POGLAVJE – SKUPNE DOLOČBE

II. POGLAVJE – POSEBNE DOLOČBE

III. POGLAVJE – OKREPLJENO SODELOVANJE

VI. NASLOV – DEMOKRATIČNO ŽIVLJENJE UNIJE

VII. NASLOV – FINANCE UNIJE

VIII. NASLOV – UNIJA IN NJENO NEPOSREDNO SOSEDSTVO

IX. NASLOV – ČLANSTVO UNIJE

II. DEL: LISTINA UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

PREAMBULA

I. NASLOV – DOSTOJANSTVO

II. NASLOV – SVOBOŠČINE

III. NASLOV – ENAKOST

IV. NASLOV – SOLIDARNOST

V. NASLOV – PRAVICE DRŽAVLJANOV

VI. NASLOV – SODNO VARSTVO

VII. NASLOV – SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI IN UPORABI LISTINE

III. DEL: POLITIKE IN DELOVANJE UNIJE

I. NASLOV – SPLOŠNE DOLOČBE

II. NASLOV – NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO

III. NASLOV – NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI

I. POGLAVJE – NOTRANJI TRG

1. oddelek – Vzpostavitev in delovanje notranjega trga

2. oddelek – Prosti pretok oseb in storitev

1. pododdelek – Delavci

2. pododdelek – Svoboda ustanavljanja

3. pododdelek – Svoboda opravljanja storitev

3. oddelek – Prosti pretok blaga

1. pododdelek – Carinska unija

2. pododdelek – Carinsko sodelovanje

3. pododdelek – Prepoved količinskih omejitev

4. oddelek – Kapital in plačila

5. oddelek – Pravila o konkurenci

1. pododdelek – Pravila za podjetja

2. pododdelek – Državne pomoči

6. oddelek – Določbe o davkih

7. oddelek – Skupne določbe

II. POGLAVJE – EKONOMSKA IN DENARNA POLITIKA

1. oddelek – Ekonomska politika

2. oddelek – Denarna politika

3. oddelek – Institucionalne določbe

4. oddelek – Posebne določbe za države članice, katerih valuta je euro

5. oddelek – Prehodne določbe

III. POGLAVJE – POLITIKE NA DRUGIH PODROČJIH

1. oddelek – Zaposlovanje
2. oddelek – Socialna politika
3. oddelek – Ekonomska, socialna in teritorialna povezanost
4. oddelek – Kmetijstvo in ribištvo
5. oddelek – Okolje
6. oddelek – Varstvo potrošnikov
7. oddelek – Promet
8. oddelek – Vseevropska omrežja
9. oddelek – Raziskave in tehnološki razvoj ter vesolje
10. oddelek – Energetika

IV. POGLAVJE – OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE

1. oddelek – Splošne določbe
2. oddelek – Politika glede mejne kontrole, azila in priseljevanja
3. oddelek – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah
4. oddelek – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah
5. oddelek – Policijsko sodelovanje

V. POGLAVJE – PODROČJA, KJER UNIJA LAHKO SPREJME USKLAJEVALNE, DOPOLNILNE ALI PODPORNE UKREPE

1. oddelek – Javno zdravje
2. oddelek – Industrija
3. oddelek – Kultura
4. oddelek – Turizem
5. oddelek – Izobraževanje, mladina, šport in poklicno usposabljanje
6. oddelek – Civilna zaščita
7. oddelek – Upravno sodelovanje

IV. NASLOV – PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DRŽAV IN OZEMELJ

V. NASLOV – ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE UNIJE

I. POGLAVJE – SPLOŠNE DOLOČBE

II. POGLAVJE – SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA

1. oddelek – Skupne določbe
2. oddelek – Skupna varnostna in obrambna politika
3. oddelek – Finančne določbe

III. POGLAVJE – SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA

IV. POGLAVJE – SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN HUMANITARNA POMOČ

1. oddelek – Razvojno sodelovanje
2. oddelek – Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami
3. oddelek – Humanitarna pomoč

V. POGLAVJE – OMEJEVALNI UKREPI

VI. POGLAVJE – MEDNARODNI SPORAZUMI

VII. POGLAVJE – ODNOSI UNIJE Z MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI IN TRETJIMI DRŽAVAMI TER DELEGACIJE UNIJE

VIII. POGLAVJE –UPORABA SOLIDARNOSTNE KLAUZULE

VI. NASLOV – DELOVANJE UNIJE

I. POGLAVJE – DOLOČBE O INSTITUCIJAH

1. oddelek – Institucije

1. pododdelek – Evropski parlament
2. Pododdelek – Evropski svet
3. pododdelek – Svet ministrov
4. pododdelek – Evropska komisija
5. pododdelek – Sodišče Evropske unije
6. pododdelek – Evropska centralna banka
7. pododdelek – Računsko sodišče

2. oddelek – Posvetovalni organi Unije

1. pododdelek – Odbor regij
2. pododdelek – Ekonomsko-socialni odbor

3. oddelek – Evropska investicijska banka

4. oddelek – Skupne določbe za institucije, organe, urade in agencije Unije

II. POGLAVJE – FINANČNE DOLOČBE

1. oddelek – Večletni finančni okvir

2. oddelek – Letni proračun Unije

3. oddelek – Izvrševanje proračuna in razrešnica

4. oddelek – Skupne določbe

5. oddelek – Boj proti goljufijam

III. POGLAVJE – OKREPLJENO SODELOVANJE

VII. NASLOV: SKUPNE DOLOČBE

IV. DEL: SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE

POGODBA O
USTAVI ZA EVROPO

PREAMBULA

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJCEV, PREDSEDNIK ČEŠKE REPUBLIKE, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA DANSKE, PREDSEDNIK ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE, PREDSEDNIK REPUBLIKE ESTONIJE, PREDSEDNIK HELENSKE REPUBLIKE, NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ ŠPANIJE, PREDSEDNIK FRANCOSKE REPUBLIKE, PREDSEDNICA IRSKE, PREDSEDNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE, PREDSEDNIK REPUBLIKE CIPER, PREDSEDNICA REPUBLIKE LATVIJE, PREDSEDNIK REPUBLIKE LITVE, NJEGOVA KRALJEVA VISOKOST VELIKI VOJVODA LUKSEMBURŠKI, PREDSEDNIK REPUBLIKE MADŽARSKE, PREDSEDNIK MALTE, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA NIZOZEMSKE, ZVEZNI PREDSEDNIK REPUBLIKE AVSTRIJE, PREDSEDNIK REPUBLIKE POLJSKE, PREDSEDNIK PORTUGALSKE REPUBLIKE, PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE, PREDSEDNIK SLOVAŠKE REPUBLIKE, PREDSEDNICA REPUBLIKE FINSKE, VLADA KRALJEVINE ŠVEDSKE, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE,

OB ZAJEMANJU navdiha iz kulturne, verske in humanistične dediščine Evrope, iz katere so se razvile univerzalne vrednote nedotakljivosti in neodtujljivosti človekovih pravic, svobode, demokracije, enakosti in pravne države,

V VERI, da namerava Evropa, ponovno združena po bridkih izkušnjah, napredovati po poti civilizacije, napredka in blaginje v dobro vseh svojih prebivalcev, tudi najšibkejših in najbolj prikrajšanih, da želi ostati celina, odprta za kulturo, znanje in družbeni napredek, in da želi poglobiti demokratičnost in preglednost njenega javnega življenja ter si prizadevati za mir, pravico in solidarnost v svetu,

V PREPRIČANJU, da so narodi Evrope, čeprav ponosni na svojo nacionalno identiteto in zgodovino, odločeni preseči starodavne delitve in v vedno tesnejši povezanosti oblikovati skupno usodo,

PREPRIČANI, da jim Evropa, "združena v raznolikosti", nudi najboljšo možnost, da ob spoštovanju pravic posameznika in ob zavedanju svoje odgovornosti do prihodnjih generacij in do Zemlje, nadaljujejo ta smel podvig ustvarjanja območja človeškega upanja,

ODLOČENI, da delo, opravljeno v okviru pogodb o ustanovitvi Evropskih skupnosti in Pogodbe o Evropski uniji, nadaljujejo z ohranjanjem kontinuitete pravnega reda Skupnosti,

HVALEŽNI članom Evropske konvencije, da so pripravili osnutek te ustave v imenu državljanov in držav Evrope,

SO ZA SVOJE POOBLAŠČENCE IMENOVALI:

ZA NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJA BELGIJCEV,

Guy VERHOFSTADT
predsednik vlade

Karel DE GUCHT
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA ČEŠKE REPUBLIKE,

Stanislav GROSS
predsednik vlade

Cyril SVOBODA
minister za zunanje zadeve

ZA NJENO VELIČANSTVO KRALJICO DANSKE,

Anders Fogh RASMUSSEN
predsednik vlade

Per Stig MØLLER
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA ZVEZNE REPUBLIKE NEMČIJE,

Gerhard SCHRÖDER
zvezni kancler

Joseph FISCHER
zvezni minister za zunanje zadeve in namestnik zveznega kanclerja

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE ESTONIJE,

Juhan PARTS
predsednik vlade

Kristiina OJULAND
ministrica za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA HELENSKE REPUBLIKE,

Kostas KARAMANLIS
predsednik vlade

Petros G. MOLYVIATIS
minister za zunanje zadeve

ZA NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJA ŠPANIJE,

José Luis RODRÍGUEZ ZAPATERO
predsednik vlade

Miguel Angel MORATINOS CUYAUBÉ
minister za zunanje zadeve in razvojno sodelovanje

ZA PREDSEDNIKA FRANCOSKE REPUBLIKE,

Jacques CHIRAC
predsednik republike

Jean-Pierre RAFFARIN
predsednik vlade

Michel BARNIER
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNICO IRSKE,

Bertie AHERN
predsednik vlade (Taoiseach)

Dermot AHERN
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA ITALIJANSKE REPUBLIKE,

Silvio BERLUSCONI
predsednik vlade

Franco FRATTINI
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE CIPER,

Tassos PAPADOPOULOS
predsednik republike

George IACOVOU
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNICO REPUBLIKE LATVIJE,

Vaira VĪŽE FREIBERGA
predsednica republike

Indulis EMSIS
predsednik vlade

Artis PABRIKS
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE LITVE,

Valdas ADAMKUS
predsednik republike

Algirdas Mykolas BRAZAUSKAS
predsednik vlade

Antanas VALIONIS
minister za zunanje zadeve

ZA NJEGOVO KRALJEVO VISOKOST VELIKEGA VOJVODO LUKSEMBURŠKEGA

Jean-Claude JUNCKER
predsednik vlade, Ministre d'Etat

Jean ASSELBORN
podpredsednik vlade, minister za zunanje zadeve in priseljevanje

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE MADŽARSKE,

Ferenc GYURCSÁNY
predsednik vlade

László KOVÁCS
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA MALTE,

The Hon Lawrence GONZI
predsednik vlade

The Hon Michael FREND
minister za zunaje zadeve

ZA NJENO VELIČANSTVO KRALJICO NIZOZEMSKE,

DR. J. P. BALKENENDE
predsednik vlade

DR. B. R. BOT
minister za zunanje zadeve

ZA ZVEZNEGA PREDSEDNIKA REPUBLIKE AVSTRIJE,

Dr. Wolfgang SCHÜSSEL
zvezni kancler

Dr. Ursula PLASSNIK
zvezna ministrica za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE POLJSKE,

Marek BELKA
predsednik vlade

Włodzimierz CIMOSZEWICZ
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA PORTUGALSKE REPUBLIKE,

Pedro Miguel DE SANTANA LOPES
predsednik vlade

António Victor MARTINS MONTEIRO
minister za zunanje zadeve in portugalske skupnosti v tujini

ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE SLOVENIJE,

Anton ROP
predsednik vlade

Ivo VAJGL
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNIKA SLOVAŠKE REPUBLIKE,

Mikuláš DZURINDA
predsednik vlade

Eduard KUKAN
minister za zunanje zadeve

ZA PREDSEDNICO REPUBLIKE FINSKE,

Matti VANHANEN
predsednik vlade

Erkki TUOMIOJA
minister za zunanje zadeve

ZA VLADO KRALJEVINE ŠVEDSKE,

Göran PERSSON
predsednik vlade

Laila FREIVALDS
ministrica za zunanje zadeve

ZA NJENO VELIČANSTVO KRALJICO ZDRUŽENEGA KRALJESTVA VELIKE BRITANIJE
IN SEVERNE IRSKE,

The RT. Hon Tony BLAIR
predsednik vlade

The RT Hon Jack STRAW
državni sekretar za zunanje zadeve in zadeve Commonweltha

KI so se po izmenjavi pooblastil v pravilni in predpisani obliki dogovorili o naslednjem:

I. DEL

I. NASLOV

OPREDELITEV IN CILJI UNIJE

I-1. ČLEN

Ustanovitev Unije

- (1) Na podlagi volje državljanov in držav Evrope, da gradijo skupno prihodnost, se s to ustavo ustanavlja Evropska unija, na katero države članice prenašajo pristojnosti za uresničevanje svojih skupnih ciljev. Unija usklajuje politike držav članic zaradi doseganja teh ciljev in na način, svojstven skupnosti izvaja pristojnosti, ki so ji dodeljene.
- (2) Unija je odprta za vse evropske države, ki upoštevajo njene vrednote in so predane njihovemu skupnemu uveljavljanju.

I-2. ČLEN

Vrednote Unije

Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost in enakost med ženskami in moškimi.

I-3. ČLEN

Cilji Unije

- (1) Cilj Unije je krepitev miru, svojih vrednot in blaginje svojih narodov.
- (2) Unija nudi svojim državljanom območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja in notranji trg s svobodno in neizkrivljeno konkurenco.
- (3) Unija si prizadeva za trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoveženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, ter za visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja. Spodbuja znanstveni in tehnološki napredek.

Bori se proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja socialno pravičnost in varstvo, enakost žensk in moških, solidarnost med generacijami in varstvo pravic otrok.

Spodbuja gospodarsko, socialno in teritorialno povezanost ter solidarnost med državami članicami.

Spoštuje svojo bogato kulturno in jezikovno raznolikost ter skrbi za varovanje in razvoj evropske kulturne dediščine.

(4) V odnosih z ostalim svetom Unija podpira in spodbuja svoje vrednote in interese. Prispeva k miru, varnosti, trajnostnemu razvoju Zemlje, solidarnosti in medsebojnemu spoštovanju med narodi, prosti in pravični trgovini, odpravi revščine in varstvu človekovih pravic, predvsem pravic otrok, kakor tudi k doslednemu upoštevanju in razvoju mednarodnega prava, zlasti k upoštevanju načel Ustanovne listine Združenih narodov.

(5) Unija svoje cilje uresničuje z ustreznimi sredstvi na podlagi pristojnosti, ki so ji dodeljene z Ustavo.

I-4. ČLEN

Temeljne svoboščine in nediskriminacija

(1) Unija znotraj svojih meja v skladu z Ustavo zagotavlja prost pretok oseb, storitev, blaga in kapitala ter svobodo ustanavljanja.

(2) Ne glede na posebne določbe Ustave, je na področju njene uporabe prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva.

I-5. ČLEN

Odnosi med Unijo in državami članicami

(1) Unija spoštuje enakost držav članic pred Ustavo kot tudi njihovo nacionalno identiteto, ki je neločljivo povezana z njihovimi temeljnimi političnimi in ustavnimi strukturami, vključno z regionalno in lokalno samoupravo. Spoštuje njihove temeljne državne funkcije, zlasti zagotavljanje ozemeljske nedotakljivosti, vzdrževanje javnega reda in miru ter varovanje nacionalne varnosti.

(2) Unija in države članice se na podlagi načela lojalnega sodelovanja medsebojno spoštujejo in si pomagajo pri izpolnjevanju nalog, ki izhajajo iz Ustave.

Države članice sprejemajo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da zagotovijo izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz Ustave ali aktov institucij Unije.

Države članice Uniji pomagajo izpolnjevati njene naloge in se vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničevanje ciljev Unije.

I-6. ČLEN

Pravo Unije

Ustava in pravo, ki ga sprejmejo institucije Unije pri izvrševanju svojih pristojnosti, sta nad pravom držav članic.

I-7. ČLEN

Pravna osebnost

Unija je pravna oseba.

I-8. ČLEN

Simboli Unije

Zastava Unije predstavlja krog z dvanajstimi zlatimi zvezdami na modri podlagi.

Himna Unije izvira iz "Ode radosti" iz Devete simfonije Ludwiga van Beethovna.

Geslo Unije je: "Združena v raznolikosti".

Valuta Unije je euro.

Dan Evrope se v vsej Uniji praznuje 9. maja.

II. NASLOV

TEMELJNE PRAVICE IN DRŽAVLJANSTVO UNIJE

I-9. ČLEN

Temeljne pravice

- (1) Unija priznava pravice, svoboščine in načela, vsebovana v Listini o temeljnih pravicah, ki tvori II. del Ustave.
- (2) Unija pristopi k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ta pristop ne vpliva na pristojnosti Unije, opredeljene v Ustavi.
- (3) Temeljne pravice, kakor jih zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in kakor izhajajo iz skupnega ustavnega izročila držav članic, spadajo k splošnim načelom prava Unije.

I-10. ČLEN

Državljanstvo Unije

- (1) Vsi državljani držav članic so državljani Unije. Državljanstvo Unije se pridruži nacionalnemu državljanstvu in ga ne nadomešča.

(2) Državljeni Unije imajo pravice in dolžnosti, določene v Ustavi.

Imajo:

- a) pravico do prostega gibanja in prebivanja na območju držav članic;
- b) pravico voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament in na občinskih volitvah v državi članici, kjer prebivajo, pod enakimi pogoji kot državljani te države članice;
- c) pravico na območju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima predstavništva, do zaščite diplomatskih in konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane te države;
- d) pravico naslavljati peticije na Evropski parlament in obrniti se na evropskega varuha človekovih pravic kot tudi na institucije in posvetovalne organe Unije v katerem koli jeziku Ustave in prejeti odgovor v istem jeziku.

Te pravice se uresničujejo v skladu s pogoji in omejitvami, opredeljenimi z Ustavo in ukrepi, sprejetimi za njeno izvajanje.

III. NASLOV

PRISTOJNOSTI UNIJE

I-11. ČLEN

Temeljna načela

- (1) Za razmejitev pristojnosti Unije velja načelo prenosa pristojnosti. Za izvajanje pristojnosti Unije veljata načeli subsidiarnosti in sorazmernosti.
- (2) V skladu z načelom prenosa pristojnosti Unija deluje v mejah pristojnosti, ki so jih z Ustavo nanjo prenesle države članice za uresničevanje v Ustavi določenih ciljev. Države članice obdržijo vse pristojnosti, ki niso z Ustavo dodeljene Uniji.
- (3) V skladu z načelom subsidiarnosti Unija na področjih, ki niso v njeni izključni pristojnosti, deluje če in kolikor države članice ciljev predlaganih ukrepov ne morejo zadostno doseči na centralni ravni, na regionalni ali lokalni ravni, temveč se jih zaradi obsega ali učinkov predlaganih ukrepov laže doseže na ravni Unije.

Institucije Unije uporabljajo načelo subsidiarnosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti. Nacionalni parlamenti načelo subsidiarnosti upoštevajo v skladu s postopkom, določenim v tem protokolu.

- (4) V skladu z načelom sorazmernosti ukrepi Unije vsebinsko in formalno ne smejo presežati tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev Ustave.

Institucije Unije uporabljajo načelo sorazmernosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

I-12. ČLEN

Vrste pristojnosti

- (1) Če ima Unija po Ustavi na določenem področju izključno pristojnost, lahko samo Unija izdaja zakonodajne in sprejema pravno zavezujoče akte; države članice lahko tako ukrepajo same le, če jih Unija za to pooblasti ali za izvajanje aktov Unije.
- (2) Če ima Unija po Ustavi na določenem področju deljeno pristojnost z državami članicami, lahko Unija in države članice na tem področju izdajajo zakonodajne in sprejemajo pravno zavezujoče akte. Države članice izvajajo svojo pristojnost, kolikor Unija svoje pristojnosti ne izvaja ali se je odločila, da jo bo prenehala izvajati.
- (3) Države članice usklajujejo svoje ekonomske politike in politike zaposlovanja v okviru ureditev iz III. dela Ustave, za pripravo katerih je pristojna Unija.
- (4) Unija je pristojna za pripravo in izvajanje skupne zunanje in varnostne politike, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike.
- (5) Na nekaterih področjih je Unija pod pogoji, določenimi z Ustavo pristojna za izvajanje ukrepov za podporo, uskladitev ali dopolnitev ukrepov držav članic, ne da bi s tem namesto držav članic imela pristojnost na teh področjih.

Pravno zavezujoči akti Unije, sprejeti na podlagi določb iz III. dela Ustave, ki se nanašajo na ta področja, ne smejo vključevati usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic.

(6) Obseg in načini izvajanja pristojnosti Unije so določeni z ustreznimi določbami za vsako področje iz III. dela Ustave.

I-13. ČLEN

Področja izključne pristojnosti

(1) Unija ima izključno pristojnost na naslednjih področjih:

- a) carinska unija,
- b) določitev pravil o konkurenci, potrebnih za delovanje notranjega trga,
- c) denarna politika držav članic, katerih valuta je euro,
- d) ohranjanje morskih bioloških virov v okviru skupne ribiške politike,
- e) skupna trgovinska politika.

(2) Unija ima tudi izključno pristojnost za sklenitev mednarodnega sporazuma, kadar je njegova sklenitev predvidena v zakonodajnem aktu Unije ali je potrebna, da se Uniji omogoči izvajanje njene notranje pristojnosti, ali kolikor sklenitev sporazuma lahko vpliva na skupna pravila ali spremeni njihovo področje uporabe.

I-14. ČLEN

Področja deljene pristojnosti

- (1) Unija si deli pristojnost z državami članicami, če ji Ustava dodeljuje pristojnost, ki se ne nanaša na področja iz I-13. in I-17. člena Ustave.
- (2) Deljena pristojnost med Unijo in državami članicami se nanaša na naslednja glavna področja:
  - a) notranji trg,
  - b) socialna politika glede vidikov, opredeljenih v III. delu Ustave,
  - c) gospodarska, socialna in teritorialna povezanost,
  - d) kmetijstvo in ribištvo, razen ohranjanja morskih bioloških virov,
  - e) okolje,
  - f) varstvo potrošnikov,
  - g) promet,
  - h) vseevropska omrežja,
  - i) energetika,
  - j) območje svobode, varnosti in pravice,
  - k) skupna skrb za varnost na področju javnega zdravja glede vidikov, opredeljenih v III. delu Ustave.
- (3) Na področjih raziskav, tehnološkega razvoja in vesolja ima Unija pristojnost ukrepanja, zlasti opredeli in izvaja programe, ne da bi izvajanje te pristojnosti oviralo države članice pri izvajanju njihovih pristojnosti.

(4) Na področjih razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ima Unija pristojnost ukrepanja in vodenja skupne politike, ne da bi izvajanje te pristojnosti oviralo države članice pri izvajanju njihovih pristojnosti.

I-15. ČLEN

Usklajevanje ekonomskih politik in politik zaposlovanja

(1) Države članice usklajujejo svoje ekonomske politike znotraj Unije. V ta namen Svet ministrov sprejema ukrepe, zlasti širše smernice za te politike.

Za države članice, katerih valuta je euro, se uporabljajo posebne določbe.

(2) Unija sprejme ukrepe za zagotovitev usklajevanja politik zaposlovanja držav članic, zlasti z opredelitvijo smernic za te politike.

(3) Unija lahko daje pobude za zagotovitev usklajevanja socialnih politik držav članic.

I-16. ČLEN

Skupna zunanja in varnostna politika

(1) Pristojnost Unije na področju skupne zunanje in varnostne politike zajema vsa področja zunanje politike in vsa vprašanja, ki so povezana z varnostjo Unije, vključno s postopnim oblikovanjem skupne obrambne politike, ki lahko vodi do skupne obrambe.

(2) Države članice dejavno in brez pridržkov podpirajo skupno zunanjo in varnostno politiko Unije v duhu lojalnosti in medsebojne solidarnosti ter upoštevajo ukrepanje Unije na tem področju. Vzdržijo se vsakega ukrepanja, ki je v nasprotju z interesi Unije ali ki bi lahko zmanjšalo njeno učinkovitost.

I-17. ČLEN

Področja podpornih, usklajevalnih ali dopolnilnih ukrepov

Unija je pristojna za izvajanje podpornih, usklajevalnih ali dopolnilnih ukrepov. Takšni ukrepi na evropski ravni se nanašajo na:

- a) varovanje in izboljšanje človekovega zdravja,
- b) industrijo,
- c) kulturo,
- d) turizem,
- e) izobraževanje, mladino, šport in poklicno usposabljanje,
- f) civilno zaščito,
- g) upravno sodelovanje.

I-18. ČLEN

Klavzula o fleksibilnosti

- (1) Če se v okviru politik, določenih v III. delu Ustave, izkaže, da je zaradi doseganja enega od ciljev Ustave, potrebno ukrepanje Unije, pa Ustava ne predvideva za to potrebnih pooblastil, Svet ministrov na predlog Evropske komisije in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta soglasno sprejme ustrezne ukrepe.
- (2) Evropska komisija v okviru postopka nadzora upoštevanja načela subsidiarnosti iz tretjega odstavka I-11. člena Ustave, nacionalne parlamente opozori na predloge, ki temeljijo na tem členu.
- (3) Ukrepi, ki temeljijo na tem členu, ne smejo vključevati usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic v primerih, v katerih Ustava takšno usklajevanje izključuje.

IV. NASLOV

INSTITUCIJE IN ORGANI UNIJE

I. POGLAVJE

INSTITUCIONALNI OKVIR

I-19. ČLEN

Institucije Unije

(1) Unija ima institucionalni okvir, katerega namen je:

- uveljavljati njene vrednote,
- uresničevati njene cilje,
- služiti njenim interesom, interesom njenih državljanov in interesom držav članic,
- zagotoviti doslednost, učinkovitost in kontinuiteto njenih politik in ukrepov.

Ta institucionalni okvir sestavljajo:

- Evropski parlament,
- Evropski svet,

- Svet ministrov (v nadaljevanju "Svet"),
  - Evropska komisija, (v nadaljevanju "Komisija"),
  - Sodišče Evropske unije.
- (2) Vsaka institucija deluje v skladu s pristojnostmi, ki so ji dodeljene z Ustavo, in v skladu s postopki in pogoji, ki jih določa Ustava. Institucije med seboj lojalno sodelujejo.

I-20. ČLEN

Evropski parlament

- (1) Evropski parlament skupaj s Svetom opravlja zakonodajno in proračunsko funkcijo. Opravlja funkcijo političnega nadzora in posvetovanja v skladu z Ustavo. Izvoli predsednika Komisije.
- (2) Evropski parlament je sestavljen iz predstavnikov državljanov Unije. Njihovo število ne sme preseči sedemsto petdeset. Državljeni so v Evropskem parlamentu zastopani proporcionalno degresivno, vendar najmanj s pragom šestih članov na državo članico. Nobena država članica nima več kot šestindvetdeset sedežev.

Evropski svet na pobudo Evropskega parlamenta in z njegovo odobritvijo soglasno sprejme evropski sklep o sestavi Evropskega parlamenta ob upoštevanju načel iz prejšnjega pododstavka.

- (3) Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem za dobo petih let.
- (4) Evropski parlament izvoli svojega predsednika in svoje predsedstvo med svojimi člani.

I-21. ČLEN

Evropski svet

- (1) Evropski svet daje Uniji potrebne spodbude za njen razvoj in zanj opredeljuje splošne politične usmeritve in prioritete. Ne izvršuje zakonodajne funkcije.
- (2) Evropski svet sestavljajo voditelji držav ali vlad držav članic skupaj z njegovim predsednikom in predsednikom Komisije. Pri njegovem delu sodeluje minister za zunanje zadeve Unije.
- (3) Evropski svet se sestane vsako četrletje na sklic njegovega predsednika. Če to zahteva dnevni red, lahko člani Evropskega sveta sklenejo, da vsakemu izmed njih pri delu pomaga minister in, v primeru predsednika Komisije, član Komisije. Če razmere tako zahtevajo, predsednik skliče izredno srečanje Evropskega sveta.
- (4) Če Ustava ne določa drugače, Evropski svet odloča s soglasjem.

I-22. ČLEN

Predsednik Evropskega sveta

(1) Evropski svet izvoli svojega predsednika s kvalificirano večino za dobo dveh let in pol, z možnostjo enkratne ponovne izvolitve. V primeru zadržanosti ali hude kršitve, ga Evropski svet po istem postopku razreši.

(2) Predsednik Evropskega sveta:

- a) predseduje Evropskemu svetu in vodi njegovo delo,
- b) skrbi za pripravo in kontinuiteto dela Evropskega sveta v sodelovanju s predsednikom Komisije in na podlagi dela Sveta za splošne zadeve,
- c) si prizadeva za krepitev povezanosti in soglasja v Evropskem svetu,
- d) po vsakem srečanju Evropskega sveta Evropskemu parlamentu predloži poročilo.

Predsednik Evropskega sveta v tem svojstvu na svoji ravni, ne glede na pooblastila ministra za zunanje zadeve Unije, v zadevah, ki se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko, predstavlja Unijo navzven.

(3) Predsednik Evropskega sveta ne sme imeti nacionalnega mandata.

I-23. ČLEN

Svet ministrov

- (1) Svet skupaj z Evropskim parlamentom opravlja zakonodajno in proračunsko funkcijo. Opravlja funkcijo oblikovanja politike in usklajevanja v skladu z Ustavo.
- (2) Svet sestavlja po en predstavnik države članice na ministrski ravni, ki je pooblaščen za prevzemanje obveznosti v imenu vlade države članice, ki jo predstavlja, in izvršuje glasovalno pravico.
- (3) Če Ustava ne določa drugače, Svet odloča s kvalificirano večino.

I-24. ČLEN

Sestave Sveta ministrov

- (1) Svet zaseda v različnih sestavah.
- (2) Svet za splošne zadeve skrbi za usklajenost dela različnih sestav Sveta.

Skupaj s predsednikom Evropskega sveta in Komisijo skrbi za pripravo srečanj Evropskega sveta in njihov nadaljnji potek.

- (3) Svet za zunanje zadeve v skladu s strateškimi smernicami Evropskega sveta oblikuje zunanjepolitično delovanje Unije in zagotavlja usklajenost ukrepanja Unije.
- (4) Evropski svet s kvalificirano večino sprejme evropski sklep o določitvi seznama ostalih sestav Sveta.
- (5) Odbor stalnih predstavnikov vlad držav članic je odgovoren za pripravo dela Sveta.
- (6) Svet zaseda javno, ko odloča in glasuje o osnutku zakonodajnega akta. V ta namen ima vsako zasedanje Sveta dva dela, del namenjen razpravi o zakonodajnih aktih Unije in del namenjen dejavnostim, ki niso zakonodajne.
- (7) Sestavam Sveta, razen v primeru Sveta za zunanje zadeve, predsedujejo predstavniki držav članic v Svetu po načelu enakopravne rotacije v skladu s pogoji določenimi z evropskim sklepom Evropskega sveta. Evropski svet odloča s kvalificirano večino.

I-25. ČLEN

Opredelitev kvalificirane večine v okviru Evropskega sveta in Sveta

- (1) Kvalificirana večina je večina najmanj 55% članov Sveta, ki jo tvori najmanj petnajst članov in ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva Unije.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj štiri člane Sveta, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije, je kvalificirana večina najmanj 72% članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva Unije.

(3) Prvi in drugi odstavek tega člena se uporabljata tudi za Evropski svet, kadar odloča s kvalificirano večino.

(4) Predsednik Evropskega sveta in predsednik Komisije pri odločanju Evropskega sveta ne glasujeta.

I-26. ČLEN

Evropska komisija

(1) Komisija spodbuja splošni interes Unije in v ta namen sprejema ustrezne pobude. Skrbi za uporabo Ustave in ukrepov, ki jih institucije sprejmejo na njeni podlagi. Nadzira uporabo prava Unije pod nadzorom Sodišča Evropske unije. Izvršuje proračun in upravlja programe. V skladu z Ustavo opravlja usklajevalno, izvršilno in upravno funkcijo. Razen pri skupni zunanji in varnostni politiki in v drugih primerih, predvidenih v Ustavi, opravlja zastopanje Unije navzven. Daje pobude za letno in večletno načrtovanje Unije z namenom doseganja medinstitucionalnih sporazumov.

- (2) Če Ustava ne določa drugače, se lahko zakonodajni akti Unije sprejemajo le na podlagi predloga Komisije. Drugi akti se sprejemajo na podlagi predloga Komisije, če je to predvideno v Ustavi.
- (3) Mandat Komisije je pet let.
- (4) Člani Komisije so izbrani na podlagi njihove splošne usposobljenosti in zavzetosti za Evropo, med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna.
- (5) Prvo Komisijo, imenovano v skladu z določbami Ustave, vključno z njenim predsednikom in ministrom za zunanje zadeve Unije, ki je eden od podpredsednikov Komisije, sestavlja po en državljan vsake države članice.
- (6) Po izteku mandata Komisije iz prejšnjega odstavka, Komisijo sestavlja število članov, ki vključno z njenim predsednikom in ministrom za zunanje zadeve Unije ustreza dvema tretjinama števila držav članic, razen če Evropski svet soglasno ne odloči o spremembi tega števila.

Člani Komisije so izbrani med državljani držav članic po sistemu enakopravne rotacije med državami članicami. Ta sistem se vzpostavi s soglasno sprejetim evropskim sklepom Evropskega sveta in temelji na naslednjih načel:

- a) države članice so pri določanju vrstnega reda in trajanja mandatov njihovih državljanov kot članov Komisije obravnavane popolnoma enakopravno; posledično razlika med skupnim številom mandatov, ki jih imajo državljani dveh poljubnih držav članic, nikoli ne sme biti več kot ena;

b) ob upoštevanju prejšnje točke je vsaka zaporedna Komisija sestavljena tako, da zadovoljivo odraža demografski in geografski spekter celote držav članic.

(7) Pri izvrševanju svojih obveznosti je Komisija popolnoma neodvisna. Ne glede na drugi odstavek I-28. člena Ustave člani Komisije ne smejo zahtevati niti sprejemati navodil od posameznih vlad ali drugih organov. Vzdržijo se vsakega ravnanja, ki je nezdržljivo z njihovo funkcijo in opravljanjem njihovih nalog.

(8) Komisija je kot celota odgovorna Evropskemu parlamentu. Evropski parlament lahko v skladu s III-340. členom Ustave glasuje o predlogu nezaupnice Komisiji. Če je nezaupnica izglasovana, člani Komisije kolektivno odstopijo, minister za zunanje zadeve Unije pa odstopi s funkcije, ki jo opravlja v okviru Komisije.

I-27. ČLEN

Predsednik Evropske komisije

(1) Ob upoštevanju volitev v Evropski parlament in po opravljenih ustreznih posvetovanjih, Evropski svet s kvalificirano večino Evropskemu parlamentu predlaga kandidata za predsednika Komisije. Evropski parlament izvoli tega kandidata z večino svojih članov. Če ta kandidat ne dobi zahtevane večine, Evropski svet v enem mesecu s kvalificirano večino predlaga novega kandidata, ki ga Evropski parlament izvoli po istem postopku.

(2) Svet v medsebojnem soglasju z izvoljenim predsednikom sprejme seznam drugih oseb, ki jih predlaga v imenovanje za člane Komisije. Osebe so izbrane na podlagi predlogov držav članic v skladu z merili iz četrtega odstavka in drugega pododstavka šestega odstavka prejšnjega člena.

Predsednika, ministra za zunanje zadeve Unije in druge člane Komisije kot celoto z glasovanjem potrdi Evropski parlament. Na podlagi te potrditve Evropski svet s kvalificirano večino imenuje Komisijo.

(3) Predsednik Komisije:

- a) določi smernice, po katerih Komisija opravlja svoje naloge,
- b) odloči o notranji organizaciji Komisije, s čimer zagotavlja, da deluje usklajeno, učinkovito in po kolegijskem načelu,
- c) imenuje podpredsednike med člani Komisije, razen ministra za zunanje zadeve Unije.

Član Komisije odstopi, če predsednik to od njega zahteva. Minister za zunanje zadeve Unije odstopi v skladu s postopkom iz prvega odstavka I-28. člena Ustave, če predsednik to od njega zahteva.

I-28. ČLEN

Minister za zunanje zadeve Unije

- (1) Evropski svet imenuje ministra za zunanje zadeve Unije s kvalificirano večino in s soglasjem predsednika Komisije. Evropski svet lahko zaključi njegov mandat po enakem postopku.
- (2) Minister za zunanje zadeve Unije vodi skupno zunanjo in varnostno politiko Unije. S svojimi predlogi prispeva k oblikovanju te politike in jo izvaja po pooblastilu Sveta. Enako velja za skupno varnostno in obrambno politiko.
- (3) Minister za zunanje zadeve predseduje Svetu za zunanje zadeve.
- (4) Minister za zunanje zadeve Unije je eden od podpredsednikov Komisije. Skrbi za doslednost zunanjepolitičnega delovanja Unije. V okviru Komisije je zadolžen za njene obveznosti na področju zunanjih odnosov in za usklajevanje drugih vidikov zunanjepolitičnega delovanja Unije. Pri izvajanju teh obveznosti v Komisiji in izključno glede teh obveznosti je minister za zunanje zadeve Unije dolžan upoštevati postopke, ki urejajo delovanje Komisije, kolikor je to skladno z drugim in tretjim odstavkom tega člena.

I-29. ČLEN

Sodišče Evropske unije

(1) Sodišče Evropske unije sestavljajo Sodišče, Sodišče splošne pristojnosti in specializirana sodišča. Zagotavlja upoštevanje prava pri razlagi in uporabi Ustave.

Države članice vzpostavijo ustrezna pravna sredstva, s katerimi zagotovijo učinkovito pravno varstvo na področjih, ki jih ureja pravo Unije.

(2) Sodišče sestavlja po en sodnik iz vsake države članice. Sodišču pomagajo generalni pravobranilci.

Sodišče splošne pristojnosti ima najmanj po enega sodnika iz vsake države članice.

Sodniki in generalni pravobranilci Sodišča ter sodniki Sodišča splošne pristojnosti se izberejo med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje iz III-355. in III-356. člena Ustave. Vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo za dobo šestih let. Sodniki in generalni pravobranilci, ki jim mandat poteče, so lahko ponovno imenovani.

(3) Sodišče Evropske unije v skladu z določbami III. dela Ustave:

- a) odloča o tožbah, ki jih vloži država članica, institucija, fizična ali pravna oseba;
- b) na zahtevo nacionalnih sodišč predhodno odloča o vprašanjih glede razlage prava Unije ali veljavnosti aktov, ki so jih sprejele institucije;

- c) odloča o drugih zadevah, predvidenih v Ustavi.

II. POGLAVJE

DRUGE INSTITUCIJE IN POSVETOVALNI ORGANI UNIJE

I-30. ČLEN

Evropska centralna banka

- (1) Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke tvorijo Evropski sistem centralnih bank. Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke držav članic, katerih valuta je euro ter tvorijo Eurosistem, vodijo denarno politiko Unije.
- (2) Evropski sistem centralnih bank vodijo organi odločanja Evropske centralne banke. Poglavitni cilj Evropskega sistema centralnih bank je vzdrževanje stabilnosti cen. Ne glede na ta cilj podpira splošne ekonomske politike v Uniji, da bi prispeval k doseganju njenih ciljev. Izvaja vse druge naloge centralne banke v skladu z določbami III. dela Ustave in statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.
- (3) Evropska centralna banka je institucija. Je pravna oseba. Samo ona je pooblaščenca za odobritev izdajanja eura. Pri izvajanju svojih pooblastil in upravljanju svojih financ je neodvisna. Institucije, organi, uradi in agencije Unije ter vlade držav članic upoštevajo to neodvisnost.

(4) Evropska centralna banka sprejme potrebne ukrepe za izvajanje njenih nalog, v skladu z določbami III-185. do III-191. člena in III-196. člena Ustave ter s pogoji, določenimi v statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V skladu z navedenimi členi tiste države članice, katerih valuta ni euro, in njihove centralne banke ohranijo svoje pristojnosti na denarnem področju.

(5) Z Evropsko centralno banko se je na področjih iz njenih pristojnosti treba posvetovati o vseh predlogih aktov Unije in o vseh predlogih predpisov na nacionalni ravni, Evropska centralna banka pa lahko da svoje mnenje.

(6) Organi odločanja Evropske centralne banke, njihova sestava in način delovanja so določeni v III-382. in III-383. členu Ustave ter v statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

I-31. ČLEN

Računsko sodišče

- (1) Računsko sodišče je institucija. Opravlja revizijo v Uniji.
- (2) Opravlja revizijo vseh prihodkov in odhodkov Unije in skrbi za dobro finančno poslovanje.
- (3) Sestavlja ga po en državljan vsake države članice. Člani so popolnoma neodvisni pri opravljanju svojih nalog v splošnem interesu Unije.

I-32. ČLEN

Posvetovalni organi Unije

- (1) Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji pomagata Odbor regij in Ekonomsko-socialni odbor, ki opravljata svetovalno funkcijo.
- (2) Odbor regij je sestavljen iz predstavnikov regionalnih in lokalnih organov, ki imajo bodisi volilni mandat regionalne ali lokalne oblasti ali pa so politično odgovorni izvoljeni skupščini.
- (3) Ekonomsko-socialni odbor sestavljajo predstavniki organizacij delodajalcev, delojemalcev in drugi predstavniki civilne družbe, predvsem iz socialno-ekonomskega, civilnega, poklicnega in kulturnega področja.
- (4) Člani Odbora regij in Ekonomsko-socialnega odbora niso vezani na nikakršna obvezna navodila. Člani so popolnoma neodvisni pri opravljanju svojih nalog v splošnem interesu Unije.
- (5) Pravila, ki urejajo sestavo teh odborov, imenovanje njunih članov, njune pristojnosti in delovanje, so določena v III-386. do III-392. členu Ustave.

Pravila iz drugega in tretjega odstavka tega člena o sestavi, redno preverja Svet ob upoštevanju gospodarskega, socialnega in demografskega razvoja v Uniji. Svet na predlog Komisije v ta namen sprejema evropske sklepe.

V. NASLOV

IZVAJANJE PRISTOJNOSTI UNIJE

I. POGLAVJE

SKUPNE DOLOČBE

I-33. ČLEN

Pravni akti Unije

(1) Institucije uporabljajo za izvajanje pristojnosti Unije kot pravne instrumente, v skladu s III. delom Ustave, evropske zakone, evropske okvirne zakone, evropske uredbe, evropske sklepe, priporočila in mnenja.

Evropski zakon je zakonodajni akt, ki se splošno uporablja. Zavezujoč je v celoti in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

Evropski okvirni zakon je zakonodajni akt, ki je za vsako državo članico, na katero je naslovljen, zavezujoč glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča nacionalnim organom izbiro oblike in metod.

Evropska uredba je akt, ki nima narave zakona in se splošno uporablja za izvajanje zakonodajnih aktov in nekaterih določb Ustave. Lahko je bodisi v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah ali pa je zavezujoča za vsako državo članico, na katero je naslovljena, glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča nacionalnim organom izbiro oblike in metod.

Evropski sklep je v celoti zavezujoč akt, ki nima narave zakona. Če določa tiste, na katere je naslovljen, je zavezujoč samo zanje.

Priporočila in mnenja niso pravno zavezujoča.

(2) Evropski parlament in Svet pri obravnavi osnutkov zakonodajnih aktov ne sprejmeta nobenega akta, za katerega na zadevnem področju ni predviden ustrezen zakonodajni postopek.

I-34. ČLEN

Zakonodajni akti

(1) Evropske zakone in evropske okvirne zakone sprejemata Evropski parlament in Svet skupaj na podlagi predlogov Komisije po rednem zakonodajnem postopku po III-396. členu Ustave. Če ti dve instituciji o kakšnem aktu ne moreta doseči soglasja, tak akt ni sprejet.

(2) V posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, lahko evropske zakone in evropske okvirne zakone sprejme Evropski parlament s sodelovanjem Sveta, ali pa Svet s sodelovanjem Evropskega parlamenta po posebnem zakonodajnem postopku.

(3) V posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, se lahko evropski zakoni in evropski okvirni zakoni sprejemajo na pobudo skupine držav članic ali Evropskega parlamenta, na priporočilo Evropske centralne banke ali na zahtevo Sodišča ali Evropske investicijske banke.

I-35. ČLEN

Akti, ki nimajo narave zakona

- (1) Evropski svet sprejema evropske sklepe v primerih, predvidenih v Ustavi.
- (2) Svet in Komisija, zlasti v primerih iz I-36. in II-37. člena Ustave, v posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, pa tudi Evropska centralna banka, sprejemajo evropske uredbe in evropske sklepe.
- (3) Svet sprejema priporočila. Na predlog Komisije odloča v vseh primerih, za katere Ustava določa, da akte sprejema na predlog Komisije. Na področjih, kjer se za sprejetje akta Unije zahteva soglasje, odloča soglasno. Komisija, v posebnih primerih, predvidenih v Ustavi, pa tudi Evropska centralna banka, sprejemata priporočila.

I-36. ČLEN

Delegirane evropske uredbe

- (1) V evropskih zakonih in evropskih okvirnih zakonih se lahko na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih evropskih uredb, ki dopolnjujejo ali spreminjajo kakšne nebistvene določbe evropskih zakonov ali okvirnih zakonov.

V evropskih zakonih in okvirnih zakonih se izrecno opredelijo cilji, vsebina, področje uporabe in trajanje pooblastila. Bistvene določbe področja se pridržijo evropskemu zakonu ali okvirnemu zakonu in skladno s tem ne morejo biti predmet prenosa pooblastila.

(2) Z evropskimi zakoni in okvirnimi zakoni se izrecno opredelijo pogoji, ki se uporabljajo za pooblastilo, in sicer:

- a) Evropski parlament ali Svet lahko sklene preklicati pooblastilo;
- b) delegirana evropska uredba lahko začne veljati samo, če Evropski parlament ali Svet v roku, ki ga določi evropski zakon ali okvirni zakon, temu nista nasprotovala.

Za namene iz točk a) in b) prejšnjega pododstavka odloča Evropski parlament z večino svojih članov, Svet pa s kvalificirano večino.

I-37. ČLEN

Izvedbeni akti

(1) Države članice sprejmejo vse ukrepe notranjega prava, ki so potrebni za izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije.

(2) Če so potrebni enotni pogoji za izvajanje pravno zavezujočih aktov Unije, se s temi akti na Komisijo ali, v posebno upravičenih primerih in v primerih iz I-40. člena Ustave, na Svet, prenese izvedbena pooblastila.

(3) Za namene iz prejšnjega odstavka, se z evropskim zakonom vnaprej določijo pravila in splošna načela, po katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije.

(4) Izvedbeni akti Unije se sprejemajo v obliki evropskih izvedbenih uredb ali evropskih izvedbenih sklepov.

I-38. ČLEN

Skupna pravila pravnih aktov Unije

- (1) Če Ustava ne določa, vrste akta, ki naj se sprejme, o tem od primera do primera institucije odločajo ob upoštevanju ustreznega postopka in načela sorazmernosti iz I-11. člena Ustave.
- (2) Pravni akti morajo biti obrazloženi in navajati morebitne predloge, pobude, priporočila, zahteve ali mnenja, ki jih predvideva Ustava.

I-39. ČLEN

Objava in začetek veljavnosti

- (1) Evropske zakone in evropske okvirne zakone, sprejete po rednem zakonodajnem postopku, podpišeta predsednik Evropskega parlamenta in predsednik Sveta.

V ostalih primerih jih podpiše predsednik institucije, ki jih sprejme.

Evropski zakoni in evropski okvirni zakoni se objavijo v Uradnem listu Evropske unije in začnejo veljati z dnem, ki je v njih določen, če ni določen, pa dvajseti dan po njihovi objavi.

- (2) Evropske uredbe in evropske sklepe, v katerih ni določeno, na koga so naslovljeni, podpiše predsednik institucije, ki jih sprejme.

Evropske uredbe in evropski sklepi, v katerih ni določeno, na koga so naslovljeni, se objavijo v Uradnem listu Evropske unije in začnejo veljati z dnem, ki je v njih določen, če ni določen, pa dvajseti dan po njihovi objavi.

(3) O evropskih sklepih, razen tistih iz prejšnjega odstavka, se uradno obvesti naslovljence, učinkovati pa začnejo s takšnim obvestilom.

II. POGlavJE

POSEBNE DOLOČBE

I-40. ČLEN

Posebne določbe glede skupne zunanje in varnostne politike

- (1) Evropska unija vodi skupno zunanjo in varnostno politiko, ki temelji na razvoju medsebojne politične solidarnosti držav članic, opredelitvi vprašanj splošnega pomena in doseganju vedno večje skladnosti ukrepanja držav članic.
- (2) Evropski svet opredeljuje strateške interese Unije in določa cilje njene skupne zunanje in varnostne politike. Svet oblikuje to politiko v okviru strateških smernic, ki jih določi Evropski svet, in v skladu s III. delom Ustave.
- (3) Evropski svet in Svet sprejemata potrebne evropske sklepe.

- (4) Skupno zunanjo in varnostno politiko izvajajo minister za zunanje zadeve Unije in države članice z uporabo nacionalnih sredstev in sredstev Unije.
- (5) Države članice se v okviru Evropskega sveta in Sveta posvetujejo med seboj o vsakem vprašanju zunanje in varnostne politike, ki je splošnega pomena, da bi določile skupen pristop. Pred ukrepanjem na mednarodnem prizorišču ali prevzemom kakšne obveznosti, ki bi lahko vplivala na interese Unije, se države članice med seboj posvetujejo v okviru Evropskega sveta ali Sveta. Države članice z uskladitvijo ukrepanja omogočajo, da lahko Unija uveljavi svoje interese in vrednote na mednarodnem področju. Države članice si izkazujejo medsebojno solidarnost.
- (6) Evropske sklepe, ki se nanašajo na področje skupne zunanje in varnostne politike, Evropski svet in Svet sprejemata soglasno, razen v primerih iz III. dela Ustave. Delujeta na pobudo države članice, na predlog ministra za zunanje zadeve Unije ali na predlog tega ministra s podporo Komisije. Evropski zakoni in okvirni zakoni so izključeni.
- (7) Evropski svet lahko soglasno sprejme evropski sklep, ki določi, da Svet, razen v primerih iz III. dela Ustave, odloča s kvalificirano večino.
- (8) Z Evropskim parlamentom se je treba redno posvetovati o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike. O njenem razvoju se ga stalno obvešča.

I-41. ČLEN

Posebne določbe glede skupne varnostne in obrambne politike

(1) Skupna varnostna in obrambna politika je sestavni del skupne zunanje in varnostne politike. Uniji zagotavlja operativno sposobnost, oprto na civilna in vojaška sredstva. Unija jih lahko uporablja pri misijah zunaj svojih meja za vzdrževanje miru, preprečevanje konfliktov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z načeli Ustanovne listine Združenih narodov. Za izvajanje teh nalog se uporabijo zmogljivosti, ki jih zagotovijo države članice.

(2) Skupna varnostna in obrambna politika vključuje postopno oblikovanje skupne obrambne politike Unije. Ta vodi do skupne obrambe, če Evropski svet soglasno tako odloči. V tem primeru državam članicam priporoči sprejetje takšne odločitve v skladu z njihovimi ustavnimi določbami.

Politika Unije v skladu s tem členom ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic, upošteva obveznosti iz Severnoatlantske pogodbe tistih držav članic, ki vidijo uresničevanje svoje skupne obrambe v Organizaciji Severnoatlantske pogodbe, ter je združljiva s skupno varnostno in obrambno politiko, vzpostavljeno v tem okviru.

(3) Države članice dajo Uniji na razpolago civilne in vojaške zmogljivosti za izvajanje skupne varnostne in obrambne politike za uresničevanje ciljev, ki jih opredeli Svet. Države članice, ki med seboj ustanovijo večnacionalne sile, lahko te sile dajo na razpolago tudi za skupno varnostno in obrambno politiko.

Države članice si prizadevajo za postopno izboljšanje svojih vojaških zmogljivosti. Ustanovi se Agencija za področje razvoja obrambnih zmogljivosti, raziskav, nabave in oborožitve (Evropska obrambna agencija), katere naloga je ugotavljati operativne potrebe, pospeševati ukrepe za njihovo zadovoljevanje, prispevati k določanju in po potrebi izvajanju vseh ukrepov, ki so potrebni za krepitev industrijske in tehnološke osnove obrambnega sektorja, sodelovati pri določanju evropske politike na področju zmogljivosti in oboroževanja ter pomagati Svetu pri ocenjevanju napredka vojaških zmogljivosti.

(4) Evropske sklepe o skupni varnostni in obrambni politiki, vključno s tistimi o uvedbi misije po tem členu, sprejme Svet soglasno na predlog ministra za zunanje zadeve Unije ali pobudo države članice. Minister za zunanje zadeve Unije, po potrebi skupaj s Komisijo, lahko predlaga uporabo nacionalnih sredstev kakor tudi instrumentov Unije.

(5) Svet lahko izvršitev misije v okviru Unije zaupa skupini držav članic, da se ohranijo vrednote Unije in v korist njenih interesov. Izvajanje take misije urejajo določbe III-310. člena Ustave.

(6) Države članice, katerih vojaške zmogljivosti izpolnjujejo višja merila in ki so sprejele bolj zavezujoče obveznosti na tem področju z ozirom na najzahtevnejše misije, vzpostavijo stalno strukturno sodelovanje v okviru Unije. Takšno sodelovanje urejajo določbe III-312. člena Ustave. To sodelovanje ne vpliva na določbe III-309. člena Ustave.

(7) Če je država članica žrtev oboroženega napada na svoje ozemlje, so ji druge države članice dolžne v skladu z 51. členom Ustanovne listine Združenih narodov zagotoviti pomoč in podporo z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagajo. To ne vpliva na posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic.

Obveznosti in sodelovanje na tem področju je skladno z obveznostmi v okviru Organizacije Severnoatlantske pogodbe, ki za države, članice te organizacije, ostaja temelj njihove kolektivne obrambe in forum za njeno izvajanje.

(8) Z Evropskim parlamentom se je treba redno posvetovati o glavnih vidikih in temeljnih usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike. O njenem razvoju ga je treba stalno obveščati.

I-42. ČLEN

Posebne določbe glede območja svobode, varnosti in pravice

- (1) Unija vzpostavlja območje svobode, varnosti in pravice:
  - a) s sprejetjem evropskih zakonov in evropskih okvirnih zakonov, s katerimi naj bi se po potrebi približale določbe zakonov in upravnih predpisov držav članic na področjih, iz III. dela Ustave;
  - b) s spodbujanjem medsebojnega zaupanja med pristojnimi organi držav članic, zlasti na podlagi vzajemnega priznavanja sodnih in izvensodnih odločb;
  - c) z operativnim sodelovanjem med pristojnimi organi držav članic, vključno s policijo, carino in drugimi službami, specializiranimi za preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj.

(2) V okviru območja svobode, varnosti in pravice lahko nacionalni parlamenti sodelujejo pri mehanizmih ocenjevanja iz III-260. člena Ustave. Vključeni so v politični nadzor Europolu in oceno Eurojustovih dejavnosti v skladu z III-276. in III-273. členom Ustave.

(3) Na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah imajo države članice v skladu z III-264. členom Ustave pravico do pobude.

I-43. ČLEN

Solidarnostna klavzula

(1) Unija in njene države članice delujejo skupaj v duhu solidarnosti, če je kakšna država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek. Unija uporabi vsa sredstva, ki so ji na razpolago, vključno z vojaškimi sredstvi, ki ji jih države članice dajo na razpolago, da bi:

- a) – preprečili teroristično grožnjo na ozemlju držav članic;
  - zavarovali demokratične institucije in civilno prebivalstvo pred morebitnim terorističnim napadom;
  - državi članici na njenem ozemlju v primeru terorističnega napada pomagali, na zaprosilo njenih političnih organov;
- b) državi članici na njenem ozemlju v primeru naravne nesreče ali nesreče, ki jo povzroči človek pomagali, na zaprosilo njenih političnih organov.

(2) Podrobnejša ureditev izvajanja tega člena je v III-329. členu Ustave.

III. POGLAVJE

OKREPLJENO SODELOVANJE

I-44. ČLEN

Okrepljeno sodelovanje

(1) Države članice, ki med seboj želijo vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na področjih, ki niso v izključni pristojnosti Unije, lahko v mejah in v skladu s postopki, določenimi v tem členu in v III-416. do III-423. členu Ustave uporabijo njene institucije in izvajajo te pristojnosti ob uporabi ustreznih določb Ustave

Okrepljeno sodelovanje je naravnano na uresničevanje ciljev Unije, zaščito njenih interesov in krepitev njenih integracijskih procesov. To sodelovanje je stalno odprto za vse države članice v skladu s III-418. členom Ustave.

(2) Svet sprejme evropski sklep, s katerim odobri okrepljeno sodelovanje kot zadnje sredstvo, če ugotovi, da Unija kot celota ne more doseči ciljev takega sodelovanja v razumnem roku, in če se sodelovanja udeleži najmanj tretjina držav članic. Svet odloča v skladu s postopkom, določenim v III-419. členu Ustave.

(3) Vsi člani Sveta lahko sodelujejo pri njegovih razpravah, glasujejo pa samo tisti člani Sveta, ki predstavljajo države članice, udeležene pri okrepljenem sodelovanju.

Soglasje tvorijo samo glasovi predstavnikov udeleženih držav članic.

Kvalificirana večina je večina najmanj 55% članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva teh držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

Ne glede na tretji in četrti pododstavek tega odstavka, ko Svet ne odloča na predlog Komisije ali na predlog ministra za zunanje zadeve Unije, je zahtevana kvalificirana večina najmanj 72% članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva teh držav.

(4) Akti, sprejeti v okviru okrepljenega sodelovanja, so zavezujoči samo za udeležene države članice. Ne predstavljajo dela pravnega reda, ki ga morajo sprejeti države kandidatke za pristop k Uniji.

VI. NASLOV

DEMOKRATIČNO ŽIVLJENJE UNIJE

I-45. ČLEN

Načelo demokratične enakosti

Unija pri vseh svojih dejavnostih upošteva načelo enakosti svojih državljanov, ki so deležni enake obravnave s strani njenih institucij, organov, uradov in agencij.

I-46. ČLEN

Načelo predstavniške demokracije

- (1) Delovanje Unije temelji na predstavniški demokraciji.
- (2) Državljeni so na ravni Unije neposredno zastopani v Evropskem parlamentu.

Države članice v Evropskem svetu predstavljajo voditelji držav ali vlad in v Svetu njihove vlade, ki so demokratično odgovorni bodisi svojemu nacionalnemu parlamentu bodisi svojim državljanom.

- (3) Vsak državljan ima pravico sodelovati v demokratičnem življenju Unije. Odločitve se sprejemajo kar najbolj odprto in demokratično.
- (4) Politične stranke na evropski ravni prispevajo k oblikovanju evropske politične zavesti in k izražanju volje državljanov Unije.

I-47. ČLEN

Načelo participativne demokracije

- (1) Institucije dajejo državljanom in predstavniškim združenjem na ustrezen način možnost izražanja in javnega izmenjavanja mnenj glede vseh področij delovanja Unije.

- (2) Institucije vzdržujejo odprt, pregleden in reden dialog s predstavniškimi združenji in civilno družbo.
- (3) Komisija opravlja širša posvetovanja z udeleženi stranmi, da se zagotovi usklajenost in preglednost delovanja Unije.
- (4) Najmanj milijon državljanov Unije iz večjega števila držav članic lahko s svojo pobudo Komisijo pozove, da v okviru svojih pristojnosti predloži ustrezen predlog v zadevah, za katere državljani menijo, da je za uporabo Ustave treba sprejeti pravni akt Unije. Z evropskim zakonom se določijo postopki in pogoji, potrebni za tako državljansko pobudo, vključno z najmanjšim številom držav članic, iz katerih so ti državljani.

I-48. ČLEN

Socialni partnerji in avtonomen socialni dialog

Unija priznava in spodbuja vlogo socialnih partnerjev na ravni Unije ob upoštevanju razlik nacionalnih sistemov. Pospešuje dialog med socialnimi partnerji ob upoštevanju njihove avtonomije.

Tripartitni socialni vrh o rasti in zaposlovanju prispeva k socialnemu dialogu.

I-49. ČLEN

Evropski varuh človekovih pravic

Evropski parlament izvoli evropskega varuha človekovih pravic, ki sprejema pritožbe zoper nepravilnosti pri delovanju institucij, organov, uradov ali agencij Unije, jih preveri in o njih pripravi poročilo pod pogoji, določenimi v Ustavi. Evropski varuh človekovih pravic je pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisen.

I-50. ČLEN

Preglednost dela institucij, organov, uradov in agencij Unije

- (1) Zaradi spodbujanja dobrega vodenja in zagotovitve sodelovanja civilne družbe, institucije, organi, uradi in agencije Unije svoje delo opravljajo ob največjem možnem upoštevanju načela javnosti delovanja.
- (2) Evropski parlament zaseda javno, prav tako tudi Svet, ko obravnava in glasuje o osnutku zakonodajnega akta.
- (3) Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v kakšni državi članici ima pod pogoji, določenimi v III. delu Ustave, pravico dostopa do dokumentov institucij, organov, uradov in agencij Unije ne glede na nosilec dokumenta.

Splošna načela in omejitve dostopa do teh dokumentov iz razlogov javnega ali zasebnega interesa, določa evropski zakon.

(4) Institucije, organi, uradi ali agencije v svojih poslovnih podrobnje uredijo dostop do svojih dokumentov v skladu z evropskim zakonom iz prejšnjega odstavka.

I-51. ČLEN

Varstvo osebnih podatkov

- (1) Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanj nanašajo.
- (2) Evropski zakon ali evropski okvirni zakon določa pravila o varstvu fizičnih oseb pri obdelavi osebnih podatkov s strani institucij, organov, uradov in agencij Unije ter držav članic v okviru dejavnosti s področja uporabe prava Unije, in o prostem pretoku takih podatkov. Upoštevanje teh pravil nadzirajo neodvisni organi.

I-52. ČLEN

Status cerkva in nekonfesionalnih organizacij

- (1) Unija spoštuje in ne vpliva na status, ki ga cerkve in verska združenja ali skupnosti uživajo v državah članicah po nacionalnem pravu.
- (2) Enako Unija spoštuje status svetovnonazorskih in nekonfesionalnih organizacij po nacionalnem pravu.

- (3) Unija tem cerkvam in organizacijam priznava njihovo identiteto in poseben prispevek ter z njimi vzdržuje odprt, pregleden in reden dialog.

VII. NASLOV

FINANCE UNIJE

I-53. ČLEN

Proračunska in finančna načela

- (1) Vse postavke prihodkov in odhodkov Unije se vključijo v načrte, ki se pripravijo za vsako proračunsko leto, in prikažejo v proračunu Unije v skladu z določbami III. dela Ustave.
- (2) Prihodki in odhodki, prikazani v proračunu, morajo biti uravnoteženi.
- (3) V proračunu prikazani odhodki se odobrijo za eno proračunsko leto v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave.
- (4) Za izvrševanje odhodkov, prikazanih v proračunu, je treba vnaprej sprejeti pravno zavezujoč akt Unije, ki daje pravno podlago za njeno ukrepanje in za izvršitev ustreznih odhodkov v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave, razen za izjeme, predvidene v tem zakonu.

(5) Zaradi ohranjanja proračunske discipline Unija ne sprejme nobenega akta, ki bi utegnil imeti znatni vpliv na proračun, ne da bi zagotovila, da se s tem aktom povezani odhodki, lahko financirajo v mejah lastnih sredstev Unije in ob upoštevanju večletnega finančnega okvira po I-55. členu Ustave.

(6) Proračun se izvršuje v skladu z načelom dobrega finančnega poslovođenja. Države članice sodelujejo z Unijo, da je uporaba v proračunu prikazanih sredstev v skladu s tem načelom.

(7) Unija in države članice v skladu s III-415. členom Ustave preprečujejo goljufije in druga protipravna ravnanja, ki škodijo finančnim interesom Unije.

I-54. ČLEN

Lastna sredstva Unije

(1) Unija si zagotovi sredstva, potrebna za doseganje svojih ciljev in izvajanje svojih politik.

(2) Ne glede na druge prihodke se proračun Unije v celoti financira iz lastnih sredstev.

(3) Evropski zakon Sveta določa sistem lastnih sredstev Unije. V ta namen lahko uvede tudi nove kategorije lastnih sredstev ali odpravi obstoječe. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom. Ta evropski zakon začne veljati šele, ko ga odobrijo države članice v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

(4) Evropski zakon Sveta določi izvedbene ukrepe v zvezi s sistemom lastnih sredstev Unije, kolikor je to predvideno v evropskem zakonu, sprejetem na podlagi prejšnjega odstavka. Svet odloča po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

I-55. ČLEN

Večletni finančni okvir

- (1) Z večletnim finančnim okvirom se zagotovi, da se odhodki Unije v okviru njenih lastnih sredstev izvršujejo na urejen način. V njem so določene letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti po kategorijah odhodkov v skladu s III-402. členom Ustave.
- (2) Večletni finančni okvir se določi z evropskim zakonom Sveta. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki jo ta sprejme z večino svojih članov.
- (3) Letni proračun Unije mora biti pripravljen v skladu z večletnim finančnim okvirom.
- (4) Evropski svet lahko soglasno sprejme evropski sklep, po katerem Svet lahko s kvalificirano večino sprejme evropski zakon Sveta iz drugega odstavka tega člena.

I-56. ČLEN

Proračun Unije

Letni proračun Unije se določi z evropskim zakonom v skladu s III-404. členom Ustave.

VIII. NASLOV

UNIJA IN NJENO NEPOSREDNO SOSEDSTVO

I-57. ČLEN

Unija in njeno neposredno sosodstvo

- (1) Unija razvija posebne odnose z deželami v svojem sosodstvu, da ustvari območje blaginje in dobrega sosodstva, ki temelji na vrednotah Unije in je zaznamovano s tesnimi in miroljubnimi odnosi na podlagi sodelovanja.
- (2) V namene prejšnjega odstavka lahko Unija s temi deželami sklepa posebne sporazume. Ti sporazumi lahko vsebujejo vzajemne pravice in obveznosti, kakor tudi možnost skupnega delovanja. O izvajanju teh sporazumov potekajo redna posvetovanja.

IX. NASLOV

ČLANSTVO UNIJE

I-58. ČLEN

Merila in postopki za pristop k Uniji

- (1) Unija je odprta za vse evropske države, ki upoštevajo vrednote iz I-2. člena Ustave in so predane njihovemu skupnemu uveljavljanju.
- (2) Evropska država, ki želi postati članica Unije, naslovi svojo prošnjo na Svet. O tej prošnji se obvestijo Evropski parlament in nacionalni parlamenti. Svet odloči soglasno po posvetovanju s Komisijo in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov. Pogoji in način sprejema se uredijo s sporazumom med državami članicami in državo kandidatko. Ta sporazum morajo ratificirati vse države pogodbenice v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

I-59. ČLEN

Mirovanje nekaterih pravic, ki izhajajo iz članstva Unije

- (1) Na obrazloženo pobudo ene tretjine držav članic, na obrazloženo pobudo Evropskega parlamenta ali na predlog Komisije lahko Svet sprejme evropski sklep, s katerim ugotovi obstoj očitne nevarnosti, da bi država članica lahko huje kršila vrednote iz I-2. člena Ustave. Svet odloča z večino štirih petin svojih članov po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

Pred takšno ugotovitvijo, Svet zadevno državo članico posluša in lahko po istem postopku nanjo naslovi priporočila.

Svet redno preverja, ali so še podani razlogi, na podlagi katerih je bila sprejeta takšna ugotovitev.

(2) Evropski svet lahko na pobudo ene tretjine držav članic ali na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim ugotovi, da kakšna država članica huje in vztrajno krši vrednote iz I-2. člena Ustave, potem ko jo je pozval naj predloži svoje stališče. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(3) Če je sprejeta ugotovitev iz prejšnjega odstavka lahko Svet s kvalificirano večino sprejme evropski sklep o mirovanju določenih pravic, ki izhajajo iz uporabe Ustave za zadevno državo članico, vključno z glasovalnimi pravicami člana Sveta, ki predstavlja to državo. Svet upošteva morebitne posledice takšnega mirovanja za pravice in obveznosti fizičnih in pravnih oseb.

V vsakem primeru za zadevno državo še naprej veljajo obveznosti iz Ustave.

(4) Svet lahko s kvalificirano večino naknadno sprejme evropski sklep, s katerim spremeni ali prekliče ukrepe, sprejete po prejšnjem odstavku, kot odgovor na spremembo položaja, ki je do njih privedel.

(5) Za namene tega člena član Evropskega sveta ali Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico, pri glasovanju ne sodeluje, zadevna država članica pa se ne upošteva pri izračunu ene tretjine ali štirih petin držav članic po prvem in drugem odstavku tega člena. Vzdržani glasovi osebno navzočih ali zastopanih članov Evropskemu svetu ne preprečujejo sprejetja evropskih sklepov iz drugega odstavka tega člena.

Za sprejetje evropskih sklepov iz tretjega in četrtega odstavka tega člena je kvalificirana večina najmanj 72% članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva teh držav.

Če Svet po tem, ko je bila v skladu s tretjim odstavkom tega člena sprejeta odločitev o mirovanju glasovalnih pravic, odloča s kvalificirano večino na podlagi določbe Ustave, je kvalificirana večina tista, kot je opredeljena v prejšnjem pododstavku ali, če Svet odloča na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije, kot najmanj 55% članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva teh držav. V slednjem primeru mora manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic, in dodatnega člana, sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena.

(6) Za namene tega člena odloča Evropski parlament z dvotretjinsko večino oddanih glasov, ki predstavljajo večino njegovih članov.

I-60. ČLEN

Prostovoljni izstop iz Unije

(1) Vsaka država članica se lahko v skladu s svojimi ustavnimi določbami odloči za izstop iz Unije.

(2) Država članica, ki se odloči izstopiti, o svoji nameri uradno obvesti Evropski svet. Na podlagi smernic, ki jih določi Evropski svet, se Unija pogaja in sklene z državo sporazum o izpeljavi njenega izstopa, ki upošteva okvir njenih prihodnjih odnosov z Unijo. Ta sporazum se dogovori v skladu s tretjim odstavkom III-325. členom Ustave. Svet s kvalificirano večino po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta sklene sporazum v imenu Unije.

(3) Ta ustava se za zadevno državo preneha uporabljati z dnem, ko začne veljati sporazum o izstopu, sicer pa dve leti po uradnem obvestilu iz prejšnjega odstavka, razen če Evropski svet po dogovoru z zadevno državo članico soglasno sklene, da se to obdobje podaljša.

(4) Za namene drugega in tretjega odstavka tega člena član Evropskega sveta in Sveta, ki predstavlja državo članico, ki izstopa, v Svetu ali v Evropskem svetu ne sodeluje niti v razpravah niti pri sprejemanju evropskih sklepov v tej zadevi.

Kvalificirana večina je najmanj 72% članov Sveta, ki predstavljajo udeležene države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva teh držav.

(5) Če država, ki je izstopila iz Unije, prosi za ponoven pristop, mora za to zaprositi po postopku iz I-58. člena Ustave.

II. DEL

LISTINA UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

PREAMBULA

Evropski narodi so pri oblikovanju vse tesnejše zveze odločeni na podlagi skupnih vrednot deliti mirno prihodnost.

Unija, ki se zaveda svoje duhovne in moralne dediščine, temelji na nedeljivih in univerzalnih vrednotah človekovega dostojanstva, svobode, enakopravnosti in solidarnosti; temelji na načelu demokracije in na načelu pravne države. Posameznika postavlja v središče svojih dejavnosti z vzpostavitvijo državljanstva Unije in oblikovanjem območja svobode, varnosti in pravice.

Ob spoštovanju raznolikosti kultur in tradicij evropskih narodov ter nacionalne identitete držav članic in organizacije njihovih organov oblasti na državni, regionalni in lokalni ravni prispeva Unija k ohranjanju in razvijanju teh skupnih vrednot; prizadeva si za spodbujanje uravnoveženega in trajnostnega razvoja ter zagotavlja prosti pretok oseb, storitev, blaga in kapitala ter svobodo ustanavljanja.

V ta namen je treba glede na spremembe v družbi, socialni napredek ter znanstveni in tehnični razvoj, okrepiti varstvo temeljnih pravic z listino, ki te pravice še bolj poudari.

Ta listina ob upoštevanju pristojnosti in nalog Unije ter načela subsidiarnosti potrjuje pravice, kot izhajajo zlasti iz skupnih ustavnih tradicij in mednarodnih obveznosti držav članic, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, socialnih listin, ki sta jih sprejela Unija in Svet Evrope, ter sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice. V tem okviru sodišča Unije in držav članic Listino razlagajo ob ustreznem upoštevanju pojasnil, oblikovanih pod vodstvom predsedstva Konvencije, ki je Listino sestavila, in ki so bila dopolnjena pod vodstvom predsedstva Evropske konvencije.

Uživanje teh pravic je povezano z odgovornostmi in dolžnostmi do soljudi, človeške skupnosti in prihodnjih generacij.

Zato Unija priznava pravice, svoboščine in načela, navedena v nadaljevanju.

I. NASLOV

DOSTOJANSTVO

II-61. ČLEN

Človekovo dostojanstvo

Človekovo dostojanstvo je nedotakljivo. Treba ga je spoštovati in varovati.

II-62. ČLEN

Pravica do življenja

- (1) Vsakdo ima pravico do življenja.
- (2) Nihče ne sme biti obsojen na smrtno kazen ali usmrčen.

II-63. ČLEN

Pravica do osebne celovitosti

- (1) Vsakdo ima pravico do spoštovanja telesne in duševne celovitosti.
- (2) Na področjih medicine in biologije je treba spoštovati zlasti:
  - a) svobodno privolitev po predhodni seznanitvi prizadete osebe v skladu s postopki, določenimi z zakonom,
  - b) prepoved evgeničnih postopkov, zlasti tistih, katerih cilj je selekcija med ljudmi,
  - c) prepoved uporabe človeškega telesa in njegovih delov za pridobivanje premoženjske koristi,
  - d) prepoved reproduktivnega kloniranja človeških bitij.

II-64. ČLEN

Prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja

Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

II-65. ČLEN

Prepoved suženjstva in prisilnega dela

- (1) Nikogar se ne sme držati v suženjstvu ali podložništvu.
- (2) Od nikogar se ne sme zahtevati, da opravlja prisilno ali obvezno delo.
- (3) Trgovina z ljudmi je prepovedana.

II. NASLOV

SVOBOŠČINE

II-66. ČLEN

Pravica do svobode in varnosti

Vsakdo ima pravico do svobode in varnosti.

II-67. ČLEN

Spoštovanje zasebnega in družinskega življenja

Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, stanovanja ter komunikacij.

II-68. ČLEN

Varstvo osebnih podatkov

- (1) Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj.
- (2) Osebni podatki se morajo obdelovati pošteno, za določene namene in na podlagi privolitve prizadete osebe ali na drugi legitimni podlagi, določeni z zakonom. Vsakdo ima pravico dostopa do podatkov, zbranih o njem, in pravico zahtevati, da se ti podatki popravijo.
- (3) Spoštovanje teh pravil nadzira neodvisen organ.

II-69. ČLEN

Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine

Pravica sklepanja zakonske zveze in pravica ustvarjanja družine sta zagotovljeni v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje teh pravic.

II-70. ČLEN

Svoboda misli, vesti in vere

- (1) Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in vere. Ta pravica vključuje svobodo spreminjanja vere ali prepričanja ter svobodo izražanja svoje vere ali svojega prepričanja posamezno ali skupaj z drugimi, javno ali zasebno, pri bogoslužju, pouku, običajih in obredih.
- (2) Pravica do ugovora vesti se prizna v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo uresničevanje te pravice.

II-71. ČLEN

Svoboda izražanja in obveščanja

- (1) Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.
- (2) Spoštujeta se svoboda in pluralnost medijev.

II-72. ČLEN

Svoboda zbiranja in združevanja

- (1) Vsakdo ima pravico do mirnega zbiranja in združevanja na vseh ravneh, zlasti na področju političnih, sindikalnih in državljanskih zadev, kar vključuje pravico vsakogar, da skupaj z drugimi zaradi zaščite svojih interesov ustanavlja sindikate in se vanje včlanjuje.
- (2) Politične stranke na ravni Unije prispevajo k izražanju politične volje državljanov Unije.

II-73. ČLEN

Svoboda umetnosti in znanosti

Umetnostno ustvarjanje in znanstveno raziskovanje sta svobodni. Spoštuje se akademska svoboda.

II-74. ČLEN

Pravica do izobraževanja

- (1) Vsakdo ima pravico do izobraževanja in dostopa do poklicnega in nadaljnjega usposabljanja.
- (2) Ta pravica vključuje možnost brezplačnega obveznega šolanja.

(3) Svoboda ustanavljanja izobraževalnih zavodov ob spoštovanju demokratičnih načel in pravica staršev, da svojim otrokom zagotovijo izobraževanje in pouk v skladu s svojimi verskimi, svetovnonazorskimi in pedagoškimi prepričanji se spoštujeta v skladu z nacionalnimi zakoni, ki urejajo njuno uresničevanje.

II-75. ČLEN

Svoboda izbire poklica in pravica do dela

- (1) Vsakdo ima pravico do dela in do opravljanja svobodno izbranega ali sprejetega poklica.
- (2) Vsakemu državljanu Unije je v kateri koli državi članici zagotovljena svoboda iskanja zaposlitve, dela, ustanavljanja in opravljanja storitev.
- (3) Državljan tretjih držav, ki smejo delati na ozemlju držav članic, imajo pravico do enakih delovnih pogojev kot državljani Unije.

II-76. ČLEN

Svoboda gospodarske pobude

Svoboda gospodarske pobude je priznana v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

II-77. ČLEN

Lastninska pravica

- (1) Vsakdo ima pravico imeti posest nad svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo zapustiti z oporoko. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen v javno korist ter v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti pravični in pravočasni odškodnini za njeno izgubo. Uživanje lastnine se lahko uredi z zakonom, kolikor je to potrebno zaradi splošnega interesa.
- (2) Zagotovljeno je varstvo intelektualne lastnine.

II-78. ČLEN

Pravica azila

Ob upoštevanju pravil Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 in Protokola z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in v skladu z Ustavo je priznana pravica azila.

II-79. ČLEN

Varstvo v primeru odstranitve, izгона ali izročitve

- (1) Kolektivni izgoni so prepovedani.

(2) Nikogar se ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, v kateri obstaja zanj resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

III. NASLOV

ENAKOST

II-80. ČLEN

Enakost pred zakonom

Pred zakonom so vsi enaki.

II-81. ČLEN

Prepoved diskriminacije

(1) Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

(2) Na področju uporabe Ustave in ne glede na njene posebne določbe je prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva.

II-82. ČLEN

Kulturna, verska in jezikovna raznolikost

Unija spoštuje kulturno, versko in jezikovno raznolikost.

II-83. ČLEN

Enakost med ženskami in moškimi

Enakost med ženskami in moškimi se mora zagotoviti na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo.

Načelo enakosti ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih v korist nezadostno zastopanega spola.

II-84. ČLEN

Pravice otroka

(1) Otroci imajo pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti. Svoje mnenje lahko svobodno izražajo. Njihovo mnenje se upošteva v stvareh, ki jih zadevajo, v skladu z njihovo starostjo in zrelostjo.

(2) Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otroka.

(3) Vsak otrok ima pravico do rednih osebnih odnosov in neposrednih stikov z obema staršema, če to ni v nasprotju z njegovimi koristmi.

II-85. ČLEN

Pravice starejših

Unija priznava in spoštuje pravico starejših do dostojnega in samostojnega življenja ter sodelovanja v družbenem in kulturnem življenju.

II-86. ČLEN

Vključenost invalidov

Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti.

IV. NASLOV

SOLIDARNOST

II-87. ČLEN

Pravica delavcev do obveščenosti in posvetovanja v podjetju

Delavcem ali njihovim predstavnikom se morajo na ustreznih ravneh pravočasno zagotoviti informacije in možnost posvetovanja v primerih in pod pogoji, določenimi s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

II-88. ČLEN

Pravica do kolektivnih pogajanj in ukrepov

Delavci in delodajalci ali njihove organizacije imajo v skladu s pravom Unije in nacionalnimi zakonodajami in običaji pravico pogajati se in sklepati kolektivne pogodbe na ustreznih ravneh, v primeru nasprotja interesov pa do kolektivnih ukrepov za obrambo svojih interesov, vključno s stavko.

II-89. ČLEN

Pravica dostopa do služb za posredovanje zaposlitev

Vsakdo ima pravico brezplačnega dostopa do služb za posredovanje zaposlitev.

II-90. ČLEN

Varstvo v primeru neupravičene odpustitve

Vsak delavec ima pravico do varstva pred neupravičeno odpustitvijo v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

II-91. ČLEN

Pošteni in pravični delovni pogoji

- (1) Vsak delavec ima pravico do zdravih in varnih delovnih pogojev ter delovnih pogojev, ki spoštujejo njegovo dostojanstvo.
- (2) Vsak delavec ima pravico do omejenega delovnega časa, dnevnega in tedenskega počitka ter plačanega letnega dopusta.

II-92. ČLEN

Prepoved dela otrok in varstvo mladih pri delu

Delo otrok je prepovedano. Ne glede na pravila, ki so za mlade ugodnejša, in razen v primeru omejenih izjem najnižja starost za zaposlitev ne sme biti nižja od starosti ob dokončanju obveznega šolanja.

Zaposlenim mladim je treba zagotoviti delovne pogoje, primerne njihovi starosti, in jih zaščititi pred gospodarskim izkoriščanjem in kakršnim koli delom, ki bi lahko škodovalo njihovi varnosti, zdravju ali telesnemu, duševnemu, moralnemu ali socialnemu razvoju ali ki bi lahko ogrozilo njihovo vzgojo.

II-93. ČLEN

Družinsko in poklicno življenje

- (1) Družina uživa pravno, ekonomsko in socialno varstvo.
- (2) Za uskladitev družinskega in poklicnega življenja ima vsakdo pravico do varstva pred odpustitvijo zaradi materinstva ter pravico do plačanega porodniškega in starševskega dopusta ob rojstvu ali posvojitvi otroka.

II-94. ČLEN

Socialna varnost in socialna pomoč

- (1) Unija priznava in spoštuje pravico dostopa do dajatev socialne varnosti in socialnih služb, ki nudijo varstvo v primerih, kot so materinstvo, bolezen, nesreče pri delu, odvisnost ali starost ter v primeru izgube zaposlitve v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.

(2) Vsakdo, ki v Uniji zakonito prebiva in spreminja prebivališče, ima pravico do dajatev socialne varnosti in socialnih ugodnosti v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

(3) V boju proti socialni izključenosti in revščini Unija priznava in spoštuje pravico do socialne pomoči in pomoči pri pridobitvi stanovanj, ki naj zagotovita dostojno življenje za vse, ki nimajo zadostnih sredstev, v skladu s pravili, ki jih določajo pravo Unije ter nacionalne zakonodaje in običaji.

II-95. ČLEN

Varovanje zdravja

Vsakdo ima pravico do preventivnega zdravstvenega varstva in do zdravniške oskrbe v skladu s pogoji, ki jih določajo nacionalne zakonodaje in običaji. Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

II-96. ČLEN

Dostop do služb splošnega gospodarskega pomena

Unija priznava in spoštuje dostop do služb splošnega gospodarskega pomena, ki je v skladu z Ustavo določen v nacionalnih zakonodajah in običajih, s čimer pospešuje socialno in teritorialno povezanost Unije.

II-97. ČLEN

Varstvo okolja

V politike Unije je treba vključevati visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja, ki se zagotavljata v skladu z načelom trajnostnega razvoja.

II-98. ČLEN

Varstvo potrošnikov

Politike Unije zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov.

V. NASLOV

PRAVICE DRŽAVLJANOV

II-99. ČLEN

Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament

- (1) Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na volitvah v Evropski parlament.
- (2) Člani Evropskega parlamenta se volijo s splošnim, neposrednim, svobodnim in tajnim glasovanjem.

II-100. ČLEN

Pravica voliti in biti voljen na občinskih volitvah

Vsak državljan Unije ima pravico, da v državi članici, v kateri prebiva, pod enakimi pogoji kakor državljani te države voli in je voljen na občinskih volitvah.

II-101. ČLEN

Pravica do dobrega upravljanja

- (1) Vsakdo ima pravico, da institucije, organi, uradi in agencije Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku.
- (2) Ta pravica vključuje predvsem:
  - a) pravico vsake osebe, da se izjasni pred sprejetjem kakršnega koli posamičnega ukrepa, ki jo prizadene;
  - b) pravico dostopa vsake osebe do svojega spisa, ob spoštovanju legitimnih interesov zaupnosti ter poklicne in poslovne tajnosti;
  - c) obveznost uprave, da svoje odločitve obrazloži.
- (3) Vsakdo ima pravico, da mu Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

(4) Vsakdo se lahko na institucije Unije obrne v enem od jezikov Ustave in mora prejeti odgovor v istem jeziku.

II-102. ČLEN

Pravica dostopa do dokumentov

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico dostopa do dokumentov institucij, organov, uradov in agencij Unije ne glede na nosilec dokumenta.

II-103. ČLEN

Evropski varuh človekovih pravic

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico, da se obrne na evropskega varuha človekovih pravic glede nepravilnosti pri dejavnostih institucij, organov, uradov in agencij Unije razen glede Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije.

II-104. ČLEN

Pravica do peticije

Vsak državljan Unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic ima pravico nasloviti peticijo na Evropski parlament.

II-105. ČLEN

Svoboda gibanja in prebivanja

- (1) Vsak državljan Unije ima pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.
- (2) Svoboda gibanja in prebivanja se lahko v skladu z Ustavo prizna državljanom tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju ene od držav članic.

II-106. ČLEN

Diplomatska in konzularna zaščita

Vsak državljan Unije ima na ozemlju tretje države, v kateri država članica, katere državljan je, nima svojega predstavništva, pravico do zaščite diplomatskih ali konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane te države.

VI. NASLOV

SODNO VARSTVO

II-107. ČLEN

Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča

Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

Osebam, ki nimajo zadostnih sredstev, se odobri pravna pomoč, kolikor je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva.

II-108. ČLEN

Domneva nedolžnosti in pravica do obrambe

- (1) Obdolženec velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni dokazana v skladu z zakonom.
- (2) Vsakemu obdolžencu je zagotovljena pravica do obrambe.

II-109. ČLEN

Načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni

- (1) Nihče ne sme biti obsojen zaradi storitve ali opustitve, za katero v času, ko je bila storjena, nacionalno ali mednarodno pravo ni določalo, da je kazniva. Prav tako se mu ne sme izreči težja kazen od tiste, ki je bila zagrožena v času storitve dejanja. Če je bila v času po storitvi dejanja z zakonom predpisana milejša kazen, se uporabi ta.
- (2) Ta člen ne izključuje sojenja in kaznovanja osebe zaradi storitve ali opustitve, ki je bila v času, ko je bila storjena, kazniva po splošnih načelih, ki jih priznava skupnost narodov.
- (3) Kazen ne sme biti nesorazmerna s kaznivim dejanjem.

II-110. ČLEN

Pravica, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat

Nihče ne sme biti ponovno v kazenskem postopku ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.

VII. NASLOV

SPLOŠNE DOLOČBE O RAZLAGI IN UPORABI LISTINE

II-111. ČLEN

Področje uporabe

(1) Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v drugih delih Ustave.

(2) Ta listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije in ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije, pa tudi ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v drugih delih Ustave.

II-112. ČLEN

Področje uporabe in razlaga pravic in načel

(1) Kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava ta listina, mora biti predpisano z zakonom in spoštovati bistveno vsebino teh pravic in svoboščin. Ob upoštevanju načela sorazmernosti so omejitve dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko izpolnjujejo cilje v splošnem interesu, ki jih priznava Unija, ali če so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih.

- (2) Pravice, ki jih priznava ta listina in ki jih urejajo določbe drugih delov Ustave, se uresničujejo v skladu s pogoji in v mejah, opredeljenih v teh delih.
- (3) Kolikor ta listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg pravic, ki ju določa navedena konvencija. Ta določba ne preprečuje širšega varstva po pravu Unije.
- (4) Kolikor so v tej listini priznane temeljne pravice, kot izhajajo iz skupnih ustavnih tradicij držav članic, je treba te pravice razlagati skladno s temi tradicijami.
- (5) Določbe te listine, v katerih so določena načela, se lahko izvajajo z akti institucij, organov, uradov in agencij Unije ter akti držav članic za izvajanje prava Unije v skladu z njihovimi pristojnostmi. Nanje se sme pred sodišči sklicevati samo pri razlagi teh aktov in pri odločanju o njihovi zakonitosti.
- (6) Nacionalne zakonodaje in običaji se morajo v celoti upoštevati v skladu s to listino.
- (7) Sodišča Unije in držav članic ustrezno upoštevajo pojasnila, pripravljena kot vodilo za razlago Listine o temeljnih pravicah.

II-113. ČLEN

Raven varstva

Nobena določba te listine se ne sme razlagati kot omejevanje ali zoževanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih priznavajo pravo Unije, mednarodno pravo in mednarodni sporazumi, katerih pogodbenice so Unija ali vse države članice, predvsem Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter ustave držav članic.

II-114. ČLEN

Prepoved zlorabe pravic

Nobene določbe te listine se ne sme razlagati, kot da podeljuje pravico opravljanja kakršne koli dejavnosti ali storitve kakršnega koli dejanja, katerega cilj bi bil odpraviti pravice in svoboščine, priznane v tej listini, ali jih omejiti bolj, kakor je predvideno v tej listini.

III. DEL

POLITIKE IN DELOVANJE UNIJE

I. NASLOV

SPLOŠNE DOLOČBE

III-115. ČLEN

Unija zagotavlja notranjo usklajenost politik in dejavnosti iz tega dela ob upoštevanju vseh svojih ciljev in v skladu z načelom prenosa pristojnosti.

III-116. ČLEN

V vseh dejavnostih iz tega dela si Unija prizadeva odpraviti neenakosti in spodbujati enakost med ženskami in moškimi.

III-117. ČLEN

Pri opredeljevanju in izvajanju politik in dejavnosti iz tega dela, Unija upošteva zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustrezne socialne zaščite, bojem proti socialni izključenosti in visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja ter varovanjem človekovega zdravja.

III-118. ČLEN

Pri opredeljevanju in izvajanju politik in dejavnosti iz tega dela, si Unija prizadeva za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

III-119. ČLEN

Zahteve varstva okolja je treba vključevati v opredelitve in izvajanje politik in dejavnosti iz tega dela, zlasti zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja.

III-120. ČLEN

Pri opredeljevanju in izvajanju drugih politik in dejavnosti Unije se upoštevajo zahteve varstva potrošnikov.

III-121. ČLEN

Pri oblikovanju in izvajanju politik Unije na področju kmetijstva, ribištva, prometa, notranjega trga, raziskav in tehnološkega razvoja ter veselja, Unija in države članice v celoti upoštevajo zahteve po dobrem počutju živali kot čutečih bitij, pri čemer spoštujejo zakonodajne ali upravne predpise in ustaljene običaje držav članic zlasti glede verskih obredov, kulturnih tradicij in regionalne dediščine.

III-122. ČLEN

Ne glede na I-5., III-166., III-167. in III-238. člen Ustave ter ob upoštevanju položaja, ki ga imajo službe splošnega gospodarskega interesa v okviru skupnih vrednot Unije, pa tudi njihove vloge pri pospeševanju socialne in teritorialne povezanosti, skrbijo Unija in države članice v mejah svojih pristojnosti na področju uporabe Ustave za to, da takšne službe delujejo na podlagi načel in pogojev, zlasti ekonomskih in finančnih, ki jim omogočajo izpolnjevanje njihovih nalog. Z evropskimi zakoni se določijo ta načela in pogoji ne glede na pristojnosti držav članic, da v skladu z Ustavo nudijo, naročajo in financirajo take službe.

II. NASLOV

NEDISKRIMINACIJA IN DRŽAVLJANSTVO

III-123. ČLEN

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo pravila o prepovedi diskriminacije zaradi državljanstva iz drugega odstavka I-4. člena Ustave.

III-124. ČLEN

(1) Ne glede na druge določbe Ustave in v mejah pristojnosti, ki so z njo dodeljene Uniji, lahko Svet z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni sprejme potrebne ukrepe za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo temeljna načela za spodbujevalne ukrepe Unije in opredeli takšne ukrepe v podporo ukrepom držav članic, ki prispevajo k uresničevanju ciljev iz prejšnjega odstavka, brez usklajevanja njihovih zakonov in upravnih predpisov.

III-125. ČLEN

(1) Če je ukrepanje Unije potrebno za olajšanje uresničevanja pravice iz točke a) drugega odstavka I-10. člena Ustave vseh državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja in če v Ustavi niso predvidena potrebna pooblastila, se lahko z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni v ta namen sprejmejo ukrepi.

(2) Za namene enake tistim iz prejšnjega odstavka in če v Ustavi niso predvidena potrebna pooblastila, se lahko ukrepi v zvezi s potnimi listinami, osebnimi izkaznicami, dovoljenji za prebivanje ali drugimi takimi listinami, ter ukrepi v zvezi s socialnim varstvom ali socialno zaščito določijo z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-126. ČLEN

Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se opredeli podrobna ureditev za uresničevanje pravice iz točke b) drugega odstavka I-10. člena Ustave vsakega državljana Unije, da voli in je voljen na občinskih volitvah in volitvah v Evropski parlament v državi članici, v kateri prebiva, ne da bi bil državljan te države. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom. Ta ureditev lahko predvideva izjeme, kadar so utemeljene s težavami, značilnimi za neko državo članico.

Pravica voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament se izvršuje ne glede na prvi odstavek III-330. člena Ustave in ukrepe, sprejete za njegovo izvajanje.

III-127. ČLEN

Države članice sprejmejo predpise, potrebne za zagotovitev diplomatske in konzularne zaščite državljanov Unije v tretjih državah, kakor je določeno v točki c) drugega odstavka I-10. člena Ustave.

Države članice začnejo mednarodna pogajanja, nujna za zagotovitev te zaščite.

Z evropskim zakonom Sveta se lahko določijo ukrepi, potrebni za olajšanje zagotavljanja te zaščite. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-128. ČLEN

Jeziki, v katerih se ima vsak državljan Unije pravico obrniti na katero koli institucijo ali organ iz točke d) drugega odstavka I-10. člena Ustave in prejeti odgovor, so navedeni v prvem odstavku IV-448. člena Ustave. Institucije in posvetovalni organi iz točke d) drugega odstavka I-10. člena Ustave, so tisti iz drugega pododstavka prvega odstavka I-19. člena, I-30., I-31. in I-32. člena Ustave ter evropski varuh človekovih pravic.

III-129. ČLEN

Komisija poroča o uporabi I-10. člena Ustave in tega naslova Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru vsaka tri leta. V tem poročilu je treba upoštevati razvoj Unije.

Na podlagi tega poročila in ne glede na druge določbe Ustave se lahko z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta dopolnijo pravice iz I-10. člena Ustave. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta. Zadevni zakon ali okvirni zakon ne začne veljati, dokler ga države članice ne potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

III. NASLOV

NOTRANJE POLITIKE IN UKREPI

I. POGLAVJE

NOTRANJI TRG

1. ODDELEK

VZPOSTAVITEV IN DELOVANJE NOTRANJEGA TRGA

III-130. ČLEN

(1) Unija sprejme ukrepe za vzpostavitev ali zagotavljanje delovanja notranjega trga v skladu z ustreznimi določbami Ustave.

- (2) Notranji trg zajema območje brez notranjih meja, na katerem je v skladu z Ustavo zagotovljen prosti pretok oseb, storitev, blaga in kapitala.
- (3) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, v katerih določi smernice in pogoje, potrebne za zagotavljanje uravnoteženega napredka na vseh zadevnih področjih.
- (4) Komisija pri oblikovanju predlogov za doseganje ciljev iz prvega in drugega odstavka tega člena upošteva obseg prizadevanj, ki jih bodo morala nekatera gospodarstva zaradi razlik v razvoju ohranjati za vzpostavitev notranjega trga, in lahko predlaga ustrezne ukrepe.

Če so ti ukrepi oblikovani kot izjeme, morajo biti po svoji naravi začasne in smejo povzročiti najmanjše možne motnje v delovanju notranjega trga.

III-131. ČLEN

Države članice se med seboj posvetujejo o sprejetju skupnih ukrepov, zato da na delovanje notranjega trga ne bi vplivali ukrepi, ki bi jih bila prisiljena sprejeti ena od držav članic ob resnih notranjih nemirih z negativnim vplivom na javni red in mir, v primeru vojne, resnih mednarodnih napetosti, ki bi pomenile vojno nevarnost, ali zaradi izpolnjevanja obveznosti, ki jih je prevzela za ohranjanje miru in mednarodne varnosti.

III-132. ČLEN

Če bi ukrepi, sprejeti v primerih iz III-131. in III-436. člena Ustave povzročili izkrivljanje pogojev konkurence na notranjem trgu, Komisija skupaj z zadevno državo članico preuči, kako bi lahko te ukrepe prilagodila pravilom, določenim v Ustavi.

Ne glede na postopek iz III-360. in III-361. člena Ustave, lahko Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču, če Komisija ali država članica meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz III-131. in III-436. člena Ustave. Sodišče odloča o zadevi ob izključitvi javnosti.

2. ODDELEK

PROSTI PRETOK OSEB IN STORITEV

1. pododdelek

Delavci

III-133. ČLEN

(1) Delavci imajo pravico do prostega gibanja v Uniji.

(2) Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi državljanstva delavcev držav članic v zvezi z zaposlitvijo, plačilom in drugimi delovnimi in zaposlitvenimi pogoji.

(3) Delavci imajo ob upoštevanju omejitev, utemeljenih z javnim redom, javno varnostjo in javnim zdravjem, pravico:

- a) sprejeti ponujeno delovno mesto;
- b) se v ta namen na območju držav članic prosto gibati;
- c) bivati v državi članici zaradi zaposlitve skladno z določbami zakonov ali upravnih predpisov, ki urejajo zaposlovanje državljanov te države;
- d) ostati na ozemlju države članice po prenehanju zaposlitve v tej državi pod pogoji, zajetimi v evropskih uredbah, ki jih sprejme Komisija.

(4) Ta člen se ne uporablja pri zaposlovanju v državni upravi.

III-134. ČLEN

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo potrebni ukrepi za uresničevanje prostega gibanja delavcev iz prejšnjega člena. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Cilj takih evropskih zakonov ali okvirnih zakonov je zlasti:

- a) zagotovitev tesnega sodelovanja med posameznimi državnimi zavodi za zaposlovanje;
- b) odpravljanje tistih upravnih postopkov in praks ter predpisanih rokov za dostop do prostih delovnih mest, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje ali predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami in katerih ohranitev bi ovirala liberalizacijo gibanja delavcev;
- c) odpravljanje vseh predpisanih rokov in drugih omejitev, predvidenih z nacionalno zakonodajo ali predhodno sklenjenimi sporazumi med državami članicami, ki glede svobodne izbire zaposlitve za delavce iz drugih držav članic določajo drugačne pogoje od tistih, ki veljajo za domače delavce;
- d) vzpostavitev ustreznih mehanizmov, ki povezujejo ponudbe s prošnjami za zaposlitev in olajšajo doseganje ravnotežja med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile tako, da nista ogrožena življenjska raven in raven zaposlenosti v posameznih regijah in industrijskih vejah.

III-135. ČLEN

V okviru skupnega programa države članice spodbujajo izmenjavo mladih delavcev.

III-136. ČLEN

(1) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo takšni ukrepi na področju socialne varnosti, kakršni so potrebni za zagotovitev prostega gibanja delavcev; v ta namen se vzpostavi ureditev, ki zaposlenim in samozaposlenim delavcem migrantom in njihovim vzdrževancem zagotavlja:

- a) seštevanje vseh dob, ki se upoštevajo po zakonodajah različnih držav, za pridobitev in ohranjanje pravice do dajatev ter za izračun višine dajatev;
- b) izplačevanje dajatev osebam s prebivališčem na ozemlju držav članic.

(2) Kadar član Sveta meni, da bi osnutek evropskega zakona ali okvirnega zakona iz prejšnjega odstavka vplival na temeljne vidike njegovega sistema socialne varnosti, vključno z njegovim obsegom ali finančno strukturo, ali bi vplival na finančno uravnoteženost sistema, lahko zahteva, da se zadeva predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se postopek iz III-396. člena Ustave začasno prekine. Po razpravi Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve bodisi:

- a) vrne osnutek Svetu, ki konča začasno prekinitvev postopka iz III-396. člena Ustave, ali
- b) od Komisije zahteva, da predloži nov predlog; v tem primeru se šteje, da prvotno predlagani akt ni bil sprejet.

2. pododdelek

Svoboda ustanavljanja

III-137. ČLEN

V okviru tega pododdelka so omejitve glede svobode ustanavljanja za državljane ene države članice na ozemlju druge države članice prepovedane. Ta prepoved se uporablja tudi za omejitve pri ustanavljanju agencij, podružnic ali hčerinskih družb državljanov katere koli države članice s sedežem na ozemlju katere koli države članice.

Svoboda ustanavljanja zajema pravico državljanov države članice, da na ozemlju druge države članice začnejo opravljati in opravljajo dejavnost kot samozaposlene osebe ter pravico do ustanovitve in vodenja podjetij, zlasti družb ali podjetij iz drugega odstavka III-142. člena Ustave, pod pogoji, ki jih ob upoštevanju 4. oddelka o kapitalu in plačilih iz tega dela za svoje državljane določa zakonodaja države članice, v kateri se taka ustanovitev izvede.

III-138. ČLEN

- (1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za uresničevanje svobode ustanavljanja v zvezi s posamezno dejavnostjo. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
- (2) Evropski parlament, Svet in Komisija izvajajo naloge, ki jih imajo po prejšnjem odstavku, zlasti tako da:

- a) praviloma prednostno obravnavajo dejavnosti, pri katerih svoboda ustanavljanja pomembno prispeva k razvoju proizvodnje in trgovine;
- b) zagotavljajo tesno sodelovanje med pristojnimi organi v državah članicah, da se seznanijo s stanjem raznih dejavnosti v Uniji;
- c) odpravljajo tiste upravne postopke in prakse, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje ali predhodno sklenjenih sporazumov med državami članicami, katerih ohranitev bi ovirala svobodo ustanavljanja;
- d) zagotavljajo, da delavci ene države članice, zaposleni na ozemlju druge države članice, lahko ostanejo na tem ozemlju, zato da tam začnejo dejavnosti kot samozaposlene osebe, kadar izpolnjujejo pogoje, ki naj bi jih izpolnjevali, če bi v to državo vstopili ob nameravanem začetku te dejavnosti;
- e) omogočajo državljanom ene države članice, da pridobijo in uporabljajo nepremičnine na ozemlju druge države članice, kolikor to ni v nasprotju z načeli iz drugega odstavka III-227. člena Ustave;
- f) postopno odpravljajo omejitve glede svobode ustanavljanja v vseh zadevnih panogah, tako glede pogojev za ustanavljanje agencij, podružnic ali hčerinskih družb na ozemlju države članice in tudi glede pogojev za dostop osebja matičnega podjetja do vodilnih ali nadzornih delovnih mest v teh agencijah, podružnicah ali hčerinskih družbah;

- g) usklajujejo, kolikor je to potrebno, zaščitne ukrepe, ki jih od družb ali podjetij iz drugega odstavka III-142. člena Ustave za zaščito interesov družbenikov in tretjih zahtevajo države članice, zato da bi te zaščitne ukrepe izenačili v vsej Uniji;
- h) zagotavljajo, da pomoči, ki jih dodeljujejo države članice, ne izkrivljajo pogojev za ustanavljanje.

III-139. ČLEN

Ta pododdelek se v posamezni državi članici ne uporablja za tiste dejavnosti, ki so v tej državi povezane, četudi občasno, z izvajanjem javne oblasti.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določi, da se za nekatere dejavnosti ta pododdelek ne uporablja.

III-140. ČLEN

- (1) Ta pododdelek in ukrepi, sprejeti v skladu z njim, ne vplivajo na uporabo določb zakonov ali upravnih predpisov, ki predvidevajo posebno obravnavo tujih državljanov zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.
- (2) Z evropskimi okvirnimi zakoni se uskladijo nacionalni predpisi iz prejšnjega odstavka.

III-141. ČLEN

- (1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se samozaposlenim osebam olajša začetek opravljanja in opravljanje njihove dejavnosti. V njih je zajeto:
- a) vzajemno priznavanje diplom, spričeval in drugih dokazil o formalnih kvalifikacijah;
  - b) uskladitev določb zakonov ali upravnih predpisov v državah članicah, ki se nanašajo na začetek opravljanja in opravljanje dejavnosti samozaposlenih oseb.
- (2) Pri zdravstvenih delavcih, zdravstvenih sodelavcih in farmacevtih je postopno odpravljanje omejitev odvisno od uskladitve pogojev za opravljanje teh poklicev v posameznih državah članicah.

III-142. ČLEN

Družbe ali podjetja, ustanovljena v skladu z zakonodajo posamezne države članice, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Uniji, se v tem pododdelku obravnavajo enako kakor fizične osebe, ki so državljani držav članic.

"Družbe ali podjetja" pomeni družbe ali podjetja, ustanovljena po civilnem ali gospodarskem pravu, vključno z zadrugami, in druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava z izjemo neprofitnih.

III-143. ČLEN

Ne glede na uporabo drugih določb Ustave priznajo države članice državljanom drugih držav članic enako obravnavanje glede udeležbe v kapitalu družb ali podjetij iz drugega odstavka prejšnjega člena.

3. pododdelek

Svoboda opravljanja storitev

III-144. ČLEN

V okviru tega pododdelka so omejitve svobode opravljanja storitev v Uniji prepovedane za državljane držav članic, ki imajo sedež v eni od držav članic, vendar ne v državi članici osebe, ki so ji storitve namenjene.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določi, da se ta pododdelek uporablja tudi za državljane tretje države, ki opravljajo storitve in imajo sedež v Uniji.

III-145. ČLEN

Storitve so v smislu te ustave "storitve" takrat, kadar se praviloma opravljajo za plačilo in kolikor jih ne urejajo določbe o prostem pretoku blaga, kapitala in oseb.

K "storitvam" se štejejo zlasti:

- a) dejavnosti industrijskega značaja;
- b) dejavnosti trgovinskega značaja;
- c) obrtne dejavnosti;
- d) dejavnosti samostojnih poklicev.

Ne glede na določbe 2. pododdelka o svobodi ustanavljanja lahko ponudnik, zato da zagotovi storitev, začasno izvaja svojo dejavnost v državi članici, v kateri se ta storitev opravlja, pod enakimi pogoji, kakršne država predpisuje svojim državljanom.

III-146. ČLEN

- (1) Svobodno opravljanje prevoznih storitev urejajo določbe 7. oddelka III. poglavja tega dela o prometu.
- (2) Liberalizacija bančnih in zavarovalniških storitev, povezanih s pretokom kapitala, se izvaja skladno z liberalizacijo pretoka kapitala.

III-147. ČLEN

- (1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za doseganje liberalizacije posameznih storitev. Sprejme se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
- (2) V evropskih okvirnih zakonih iz prejšnjega odstavka imajo praviloma prednost tiste storitve, ki neposredno vplivajo na proizvodne stroške ali katerih liberalizacija spodbuja blagovno menjavo.

III-148. ČLEN

Države članice si prizadevajo liberalizirati storitve v večjem obsegu, kakor zahteva evropski okvirni zakon, sprejet v skladu s prejšnjim členom, če to dopuščajo njihove gospodarske razmere in stanje zadevnega gospodarskega sektorja.

V ta namen Komisija pripravi priporočila za zadevne države članice.

III-149. ČLEN

Dokler omejitve svobode opravljanja storitev niso odpravljene, uporabljajo države članice te omejitve brez diskriminacije glede na državljanstvo ali prebivališče za vse osebe, ki opravljajo storitve iz prvega odstavka III-144. člena Ustave.

III-150. ČLEN

III-139. do III-142. člen Ustave se uporabljajo za zadeve, ki jih obravnava ta pododdelek.

3. ODDELEK

PROSTI PRETOK BLAGA

1. pododdelek

Carinska unija

III-151. ČLEN

(1) Unija vključuje carinsko unijo, ki zajema vso blagovno menjavo in med državami članicami prepoveduje carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom, poleg tega pa uvaja skupno carinsko tarifo v odnosih s tretjimi državami.

(2) Četrty odstavek tega člena in 3. pododdelek tega oddelka o prepovedi količinskih omejitev se uporabljata za izdelke s poreklom iz držav članic in za izdelke, ki prihajajo iz tretjih držav in so v državah članicah v prostem prometu.

- (3) Za izdelke iz tretjih držav velja, da so v prostem prometu v neki državi članici, če so bile v tej državi članici zanje opravljene uvozne formalnosti in plačane vse predpisane carine ali dajatve z enakim učinkom in če te carine ali dajatve niso bile v celoti ali delno povrnjene.
- (4) Carine pri uvozu in izvozu ter vse dajatve z enakim učinkom so med državami članicami prepovedane. Ta prepoved se uporablja tudi za carine fiskalne narave.
- (5) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi carine skupne carinske tarife.
- (6) Komisija pri izvajanju nalog, ki so ji zaupane v tem členu, upošteva:
- a) potrebo po pospeševanju trgovine med državami članicami in tretjimi državami;
  - b) razvoj pogojev konkurence znotraj Unije, če omogočajo izboljšanje konkurenčnosti podjetij;
  - c) potrebe Unije glede preskrbe s surovinami in polizdelki; pri tem Komisija skrbi, da med državami članicami ni izkrivljanja pogojev konkurence glede končnih izdelkov;
  - d) potrebo po tem, da se izogne resnim motnjam v gospodarstvih držav članic ter da se zagotovi racionalen razvoj proizvodnje in razmah potrošnje znotraj Unije.

2. pododdelek

Carinsko sodelovanje

III-152. ČLEN

V okviru področja uporabe Ustave se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi za okrepitev carinskega sodelovanja med državami članicami ter med njimi in Komisijo.

3. pododdelek

Prepoved količinskih omejitev

III-153. ČLEN

Med državami članicami so prepovedane količinske omejitve pri uvozu in izvozu ter vsi ukrepi z enakim učinkom.

III-154. ČLEN

Prejšnji člen ne izključuje prepovedi ali omejitev pri uvozu, izvozu ali blagu v tranzitu, če so utemeljene z javno moralo, javnim redom ali javno varnostjo, varovanjem zdravja in življenja ljudi, živali ali rastlin, varstvom nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo ali z varstvom industrijske ali poslovne lastnine. Vendar te prepovedi ali omejitve ne smejo biti sredstvo za samovoljno diskriminacijo ali prikrito omejevanje trgovine med državami članicami.

III-155. ČLEN

(1) Države članice prilagodijo vse državne monopole tržne narave, s čimer zagotovijo, da je odpravljena vsakršna diskriminacija glede pogojev nabave in trženja blaga med državljani držav članic.

Ta člen se uporablja za vse organizacije, s katerimi država članica pravno ali dejansko, neposredno ali posredno nadzoruje, določa ali občutno vpliva na uvoz ali izvoz med državami članicami.

Uporablja se tudi za monopole, ki jih država prenese na druge.

(2) Države članice se vzdržijo uvajanja kakršnih koli novih ukrepov, ki so v nasprotju z načeli iz prejšnjega odstavka ali ki omejujejo področje uporabe členov o prepovedi carin in količinskih omejitev med državami članicami.

(3) Če državni monopol tržne narave vsebuje pravila, ki naj olajšajo prodajo kmetijskih proizvodov ali pridobitve kar najboljšega izkupička zanje, je treba pri uporabi tega člena storiti vse potrebno za zagotovitev enakovrednih zaščitnih ukrepov glede zaposlovanja in življenjske ravni posameznih proizvajalcev.

4. ODDELEK

KAPITAL IN PLAČILA

III-156. ČLEN

V okviru tega oddelka so prepovedane vse omejitve pretoka kapitala in plačil med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami.

III-157. ČLEN

(1) Prejšnji člen ne vpliva na uporabo tistih omejitev za tretje države, ki so obstajale po nacionalnem pravu ali pravu Unije na dan 31. decembra 1993 in so bile sprejete glede pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, nanašajo pa se na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala. Ob upoštevanju omejitev, ki obstajajo v nacionalni zakonodaji Estonije in Madžarske, je zadevni datum 31. december 1999.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi glede pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, ki se nanašajo na neposredne naložbe, tudi naložbe v nepremičnine, ustanavljanje, opravljanje finančnih storitev ali na sprejem vrednostnih papirjev na trge kapitala.

Evropski parlament in Svet si v kar največjem obsegu prizadevata doseči cilj prostega pretoka kapitala med državami članicami in tretjimi državami ter ne glede na druge določbe Ustave.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko le z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta določijo ukrepi, ki pomenijo v pravu Unije nazadovanje glede liberalizacije pretoka kapitala v tretje države ali iz njih. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-158. ČLEN

(1) III-156. člen Ustave ne vpliva na pravice držav članic, da:

- a) uporabljajo ustrezne predpise svojega davčnega prava, v katerih so različno obravnavani davčni zavezanci, ki niso v enakem položaju glede na prebivališče ali kraj, v katerem je naložen njihov kapital;
  - b) sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečevanje kršitev nacionalnih zakonov ali upravnih predpisov, zlasti na področju obdavčitve in bonitetnega nadzora finančnih institucij, ali določijo postopke za prijavo pretoka kapitala za namene upravnih ali statističnih informacij ali sprejmejo ukrepe, ki so upravičeni zaradi javnega reda ali javne varnosti.
- (2) Ta oddelek ne vpliva na veljavnost tistih omejitev pravice do ustanavljanja, ki so združljive z Ustavo.
- (3) Ukrepi in postopki iz prvega in drugega odstavka tega člena ne smejo biti sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikritega omejevanja prostega pretoka kapitala in plačil iz III-156. člena Ustave.
- (4) Če ni evropskega zakona ali okvirnega zakona iz tretjega odstavka prejšnjega člena, lahko Komisija, ali če v treh mesecih od zahteve zadevne države članice Komisija ni sprejela evropskega sklepa, Svet, sprejme evropski sklep, s katerim potrdi, da se omejevalni davčni ukrepi, ki jih sprejme država članica glede ene ali več tretjih držav, štejejo za združljive z Ustavo, kolikor so utemeljeni z enim od ciljev Unije in so združljivi s pravilnim delovanjem notranjega trga. Na prošnjo države članice Svet odloča soglasno.

III-159. ČLEN

Kadar v izjemnih okoliščinah pretok kapitala v tretje države ali iz njih povzroča ali grozi, da bo povzročil resne težave pri delovanju ekonomske in monetarne unije, lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi uvede zaščitne ukrepe glede tretjih držav za obdobje največ šestih mesecev, če so taki ukrepi izrecno potrebni. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

III-160. ČLEN

Če je to potrebno za doseganje ciljev iz III-257. člena Ustave, zlasti kar zadeva preprečevanje in boj proti terorizmu in sorodnim dejavnostim, se z evropskimi zakoni določi okvir upravnih ukrepov glede pretoka kapitala in plačil, kot so zamrznitev sredstev, finančnega premoženja ali ekonomskih dobičkov, ki pripadajo ali so v posesti ali imetništvu fizičnih ali pravnih oseb, skupin ali subjektov, ki niso državni subjekti.

Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe za izvajanje evropskih zakonov iz prejšnjega odstavka.

Akti iz tega člena vključujejo potrebne določbe o pravnih jamstvih.

5. ODDELEK

PRAVILA O KONKURENCI

1. pododdelek

Pravila za podjetja

III-161. ČLEN

(1) Kot nezdružljivi z notranjim trgom so prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, zlasti tisti, ki:

- a) neposredno ali posredno določajo nakupne ali prodajne cene ali druge pogoje poslovanja;
- b) omejujejo ali nadzorujejo proizvodnjo, trge, tehnični razvoj ali naložbe;
- c) določajo razdelitev trgov in virov nabave;
- d) uvajajo neenake pogoje za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji in jih tako postavljajo v podrejen konkurenčni položaj;

e) pogojujejo sklepanje pogodb s tem, da sopogodbeniki sprejmejo dodatne obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

(2) Vsi sporazumi ali sklepi, ki jih ta člen prepoveduje, so nični.

(3) V naslednjih primerih se lahko določi, da se prvi odstavek tega člena ne uporablja za:

- sporazume ali skupine sporazumov med podjetji;
- sklepe ali skupine sklepov podjetniških združenj;
- usklajeno ravnanje ali skupine usklajenih ravnanj,

ki prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k spodbujanju tehničnega ali gospodarskega napredka, pri čemer zagotavljajo potrošnikom pravičen delež doseženih koristi, in ki:

- a) zadevnim podjetjem ne določajo omejitev, ki za doseganje teh ciljev niso nujne;
- b) takšnim podjetjem glede znatnega dela zadevnih izdelkov ne dajejo možnosti izključitve konkurence.

III-162. ČLEN

Kot nezdržljiva z notranjim trgom je prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja enega ali več podjetij na notranjem trgu ali njegovem znatnem delu, kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami.

Takšna zloraba je zlasti:

- a) neposredno ali posredno določanje nepoštenih nakupnih ali prodajnih cen ali drugih nepoštenih pogojev poslovanja;
- b) omejevanje proizvodnje, trgov ali tehničnega razvoja na škodo potrošnikov;
- c) uporaba neenakih pogojev za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji, ki slednje postavlja v podrejen konkurenčni položaj;
- d) sklepanje pogodb, ki sopogodbenikom narekujejo sprejetje dodatnih obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.

III-163. ČLEN

Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe za uveljavitev načel iz III-161. in III-162. člena Ustave. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Takšne uredbe se sprejmejo zlasti za:

- a) zagotovitev upoštevanja prepovedi iz prvega odstavka III-161. člena Ustave in prejšnjega člena z določitvijo glob in periodičnih denarnih kazni;
- b) določitev podrobnosti uporabe tretjega odstavka III-161. člena Ustave ob upoštevanju potrebe po zagotovitvi učinkovitega nadzora, pa tudi po čim večji poenostavitvi upravljanja;
- c) opredelitev področja uporabe III-161. in III-162. člena Ustave v različnih gospodarskih panogah, če je to potrebno;
- d) opredelitev nalog Komisije in Sodišča Evropske unije pri uporabi določb iz tega odstavka;
- e) določitev razmerja med nacionalnimi zakonodajami na eni strani in tem pododdelkom ter evropskimi uredbami, ki so bile sprejete v skladu s tem členom, na drugi strani.

III-164. ČLEN

Do začetka veljavnosti evropskih uredb, sprejetih v skladu s prejšnjim členom, se organi držav članic odločajo glede dopustnosti sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj ter zlorabe prevladujočega položaja na notranjem trgu v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo in III-161. členom, zlasti tretjim odstavkom navedenega člena, in III-162. členom Ustave.

III-165. ČLEN

- (1) Ne glede na prejšnji člen Komisija zagotovi uporabo načel iz III-161. in III-162. člena Ustave. Komisija razišče primere domnevne kršitve teh načel na predlog države članice ali na lastno pobudo in v sodelovanju s pristojnimi organi v državah članicah, ki ji pomagajo. Če ugotovi kršitev, predlaga ustrezne ukrepe za njeno odpravo.
- (2) Če se kršitev načel iz prejšnjega odstavka ne odpravi, Komisija sprejme obrazložen evropski sklep v katerem navede kršitev načel. Komisija lahko svoj sklep objavi in državam članicam dovoli sprejeti ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja, za katere določi pogoje in podrobnosti.
- (3) Komisija lahko sprejme evropske uredbe glede skupine sporazumov, v zvezi s katerimi je Svet sprejel evropsko uredbo v skladu s točko b) drugega odstavka III-163. člena Ustave.

III-166. ČLEN

- (1) Države članice glede javnih podjetij ali podjetij, katerim so odobrile posebne ali izključne pravice, ne smejo sprejeti ali ohraniti v veljavi nikakršnih ukrepov, ki so v nasprotju z Ustavo, zlasti z drugim odstavkom I-4. člena in III-161. do III-169. členom Ustave.

(2) Podjetja, pooblaščenca za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po določbah Ustave, zlasti po določbah o konkurenci, kolikor uporaba takšnih določb pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.

(3) Komisija zagotovi uporabo tega člena in po potrebi sprejme ustrezne evropske uredbe ali sklepe.

2. pododdelek

Državne pomoči

III-167. ČLEN

(1) Razen če Ustava ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdržljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

(2) Z notranjim trgov je združljivo naslednje:

a) pomoč socialnega značaja, dodeljena posameznim potrošnikom, pod pogojem, da je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov;

- b) pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki;
  - c) pomoč, dodeljena gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije, kolikor je takšna pomoč potrebna za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je ta delitev povzročila. Pet let po začetku veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep o razveljavitvi te točke.
- (3) Kot združljivo z notranjim trgov se lahko šteje naslednje:
- a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika in v regijah iz III-424. člena Ustave glede na njihov strukturni, gospodarski in socialni položaj;
  - b) pomoč za pospeševanje izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice;
  - c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;
  - d) pomoč za pospeševanje kulture in ohranjanja kulturne dediščine, kadar takšna pomoč ne škoduje trgovinskim pogojem in konkurenci v Uniji v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi;

- e) druge vrste pomoči, kakršne so lahko opredeljene v evropskih uredbah ali sklepih, ki jih Svet sprejme na predlog Komisije.

III-168. ČLEN

(1) Komisija v sodelovanju z državami članicami redno preverja vse njihove obstoječe sisteme pomoči. Slednjim predlaga ustrezne ukrepe, ki so potrebni za postopen razvoj ali delovanje notranjega trga.

(2) Če Komisija po tem, ko je pozvala zadevne stranke k predložitvi pripomb, ugotovi, da pomoč, ki jo je dodelila država članica, ali pomoč iz državnih sredstev ni združljiva z notranjim trgom glede na prejšnji člen, ali če se takšna pomoč zlorablja, sprejme evropski sklep, s katerim od zadevne države članice zahteva, da takšno pomoč odpravi ali spremeni v roku, ki ji ga določi.

Če zadevna država članica ne upošteva tega evropskega sklepa v predpisanem roku, lahko Komisija ali katera koli zainteresirana država članica, ne glede na III-360. in III-361. člen Ustave, zadevo predloži neposredno Sodišču Evropske unije.

Na predlog države članice lahko Svet soglasno sprejme evropski sklep, da se državna pomoč, ki jo ta država članica dodeli ali jo ima namen dodeliti, šteje kot združljiva z notranjim trgom, ne glede na določbe prejšnjega člena, ali evropskih uredb po III-169. členu Ustave, če takšen sklep upravičujejo izjemne okoliščine. Če je Komisija glede takšne pomoči že sprožila postopek iz prvega pododstavka tega odstavka, je posledica vložitve predloga zadevne države članice pri Svetu začasna prekinitev postopka do razglasitve stališča Sveta.

Če v treh mesecih po vložitvi omenjenega predloga Svet svojega stališča ne razglasi, odloča Komisija.

(3) Države članice obvestijo Komisijo o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Če meni, da takšen načrt glede na prejšnji člen ni združljiv z notranjim trgom, nemudoma sproži postopek iz prejšnjega odstavka. Zadevna država članica ne sme izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejeta dokončna odločitev.

(4) Komisija lahko sprejme evropske uredbe o skupinah državnih pomoči, za katere je Svet v skladu s III-169. členom Ustave odločil, da so lahko izvzete od postopka iz prejšnjega odstavka.

III-169. ČLEN

Svet lahko na predlog Komisije sprejme uredbe za uporabo III-167. in III-168. člena Ustave, zlasti pa lahko določi pogoje, pod katerimi se uporablja tretji odstavek prejšnjega člena in skupine pomoči, ki so izvzete od postopka iz istega odstavka. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

6. ODDELEK

DOLOČBE O DAVKIH

III-170. ČLEN

(1) Nobena država članica ne uvaja, neposredno ali posredno, kakršnih koli notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, ki bi bili višji od davkov, uvedenih neposredno ali posredno na enakovrstne domače izdelke.

Prav tako nobena država članica ne uvaja takšnih notranjih davkov na izdelke drugih držav članic, s katerimi bi posredno zaščitila druge izdelke.

(2) Kadar država članica izdelke izvaža na ozemlje druge države članice, povračilo notranjih davkov ne sme preseči notranjih davkov na omenjene izdelke, ki so bili uvedeni bodisi neposredno ali posredno.

(3) Pri izvozu v druge države članice se ne smejo odobriti odpustitve in povračila drugih dajatev, razen prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja, niti ni dovoljeno uvajati izravnalnih dajatev ob uvozu iz držav članic, razen če so bile predvidene določbe predhodno odobrene za omejeno obdobje z evropskim sklepom, ki ga je Svet sprejel na predlog Komisije.

III-171. ČLEN

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni Sveta se določijo ukrepi za uskladitve zakonodaje držav članic glede prometnih davkov, trošarin in drugih oblik posrednega obdavčenja, če je ta uskladitev potrebna za vzpostavitev ali delovanje notranjega trga in preprečevanje izkrivljanja konkurence. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

7. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE

III-172. ČLEN

- (1) Če Ustava ne določa drugače, se ta člen uporablja za doseganje ciljev, določenih v III-130. členu Ustave. Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za približevanje določb zakonov in upravnih predpisov v državah članicah, katerih predmet je vzpostavitev ali delovanje notranjega trga. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.
- (2) Prejšnji odstavek se ne uporablja za določbe o davkih, določbe o prostem gibanju oseb, niti za tiste, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih.

(3) Komisija ima v svojih predlogih iz prvega odstavka tega člena, ki zadevajo zdravje, varnost, varstvo okolja in varstvo potrošnikov, za izhodišče visoko raven varstva, pri čemer zlasti upošteva nova dognanja na podlagi znanstvenih dejstev. V okviru svojih dodeljenih pristojnosti si Evropski parlament in Svet prizadevata za doseganje tega cilja.

(4) Če po sprejetju usklajevalnega ukrepa z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom ali z evropsko uredbo Komisije država članica meni, da je treba ohraniti nacionalne določbe zaradi pomembnih potreb iz III-154. člena Ustave, ali določbe, ki zadevajo varstvo okolja ali delovnega okolja, o teh določbah, pa tudi o razlogih za njihovo ohranitev, uradno obvesti Komisijo.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek pa, če po sprejetju usklajevalnega ukrepa z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom ali z uredbo Komisije, država članica meni, da je treba na podlagi novih znanstvenih spoznanj o varstvu okolja ali delovnega okolja uvesti nacionalne določbe zaradi problema, ki je specifičen zanjo in je posledica sprejetja usklajevalnega ukrepa, o načrtovanih določbah, pa tudi o razlogih zanje, uradno obvesti Komisijo.

(6) Komisija v šestih mesecih po uradnih obvestilih iz četrtega in petega odstavka tega člena sprejme evropski sklep, s katerim odobri ali zavrne nacionalne določbe, potem ko preveri, ali so morda sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikrita omejitev trgovine med državami članicami in ali ovirajo delovanje notranjega trga.

Če Komisija v tem roku ne sprejme nobene odločitve, se šteje, da so nacionalne določbe iz četrtega in petega odstavka tega člena odobrene.

Če to upravičuje zahtevnost zadeve in če ni nevarnosti za zdravje ljudi, lahko Komisija zadevno državo članico uradno obvesti, da se rok iz tega odstavka lahko podaljša za nadaljnje obdobje največ šestih mesecev.

(7) Če se v skladu s prejšnjim odstavkom državi članici dovoli ohranitev ali uvedba nacionalnih določb, ki se ne skladajo z usklajevalnim ukrepom, Komisija nemudoma preveri, ali naj predlaga prilagoditev temu ukrepu.

(8) Če država članica izpostavi specifičen problem glede javnega zdravja na področju, ki so ga urejali prejšnji usklajevalni ukrepi, na to opozori Komisijo, ki nemudoma preveri, ali naj predlaga ustrezne ukrepe.

(9) Ne glede na postopek, določen v III-360. in III-361. členu Ustave, lahko Komisija ali katera koli država članica predloži zadevo neposredno Sodišču Evropske unije, če meni, da druga država članica zlorablja pooblastila iz tega člena.

(10) Usklajevalni ukrepi iz tega člena v ustreznih primerih vključujejo zaščitno klavzulo, ki dovoljuje državam članicam, da zaradi enega ali več neekonomskih razlogov iz III-154. člena Ustave sprejmejočasne ukrepe, ki so predmet nadzornega postopka Unije.

III-173. ČLEN

Ne glede na prejšnji člen se z evropskim okvirnim zakonom Sveta določijo ukrepi za približevanje tistih zakonov in upravnih predpisov držav članic, ki neposredno vplivajo na vzpostavitev ali delovanje notranjega trga. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

III-174. ČLEN

Kadar Komisija ugotovi, da razlika med določbami zakonov ali upravnih predpisov v državah članicah izkrivlja pogoje konkurence na notranjem trgu in da je nastalo izkrivljanje treba odpraviti, se posvetuje z zadevnimi državami članicami.

Če na podlagi posvetovanja ne pride do dogovora, se z okvirnimi evropskimi zakoni določijo ukrepi, potrebni za odpravo zadevnega izkrivljanja. Sprejmejo se lahko tudi drugi ustrezni ukrepi, ki so predvideni v Ustavi.

III-175. ČLEN

(1) Kadar obstaja razlog za bojazen, da bi lahko sprejetje ali sprememba neke določbe zakona ali upravnega predpisa države članice povzročila izkrivljanje v smislu prejšnjega člena, se država članica, ki želi nadaljevati postopek za sprejemanje ali spremembo te določbe, posvetuje s Komisijo. Po posvetovanju z državami članicami Komisija priporoči zadevnim državam članicam ustrezne ukrepe, s katerimi bi se izognile omenjenemu izkrivljanju.

(2) Če država članica, ki želi uvesti ali spremeniti svoje predpise, ne upošteva priporočila, ki ga je nanjo naslovila Komisija, drugim državam članicam ni treba spreminjati svojih nacionalnih predpisov v skladu s prejšnjim členom, s katerimi bi odpravile takšno izkrivljanje. Če država članica, ki priporočila Komisije ni upoštevala, povzroči izkrivljanje samo v lastno škodo, se določbe prejšnjega člena ne uporabijo.

III-176. ČLEN

Pri vzpostavitvi ali delovanju notranjega trga se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi za uvedbo za enotno varstvo evropskih pravic intelektualne lastnine v vsej Uniji in za vzpostavitev centralizirane ureditve na ravni Unije na področju potrjevanja, usklajevanja in nadzorovanja.

Z evropskim zakonom Sveta se določijo jezikovne ureditve za evropske intelektualne pravice. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

II. POGLAVJE

EKONOMSKA IN DENARNA POLITIKA

III-177. ČLEN

Za namene iz I-3. člena Ustave dejavnosti držav članic in Unije v skladu z Ustavo vključujejo sprejetje ekonomske politike, ki temelji na tesnem usklajevanju ekonomskih politik držav članic, notranjem trgu in opredelitvi skupnih ciljev in ki se izvaja v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.

Hkrati z zgoraj navedenim ter v skladu z Ustavo in v njej opredeljenimi postopki te dejavnosti vključujejo enotno valuto, euro, ter opredelitev in izvajanje enotne denarne politike in politike deviznega tečaja, katerih poglobilni cilj je ohranjati stabilnost cen in ne glede na ta cilj podpirati splošne ekonomske politike v Uniji v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco.

Pri teh dejavnostih države članice in Unija upoštevajo naslednja vodilna načela: stabilne cene, zdrave javne finance in denarne pogoje ter uravnoteženo plačilno bilanco.

1. ODDELEK

EKONOMSKA POLITIKA

III-178. ČLEN

Države članice vodijo svoje ekonomske politike z namenom, da bi prispevale k doseganju ciljev Unije, kakor so opredeljeni v I-3. členu Ustave, in v okviru širših smernic, navedenih v drugem odstavku III-179. člena Ustave. Države članice in Unija delujejo v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer dajejo prednost učinkovitemu razporejanju virov, ter se ravnavajo po načelih iz prejšnjega člena.

III-179. ČLEN

- (1) Države članice obravnavajo svoje ekonomske politike kot zadevo skupnega pomena in jih usklajujejo v okviru Sveta skladno s prejšnjim členom.
- (2) Svet na priporočilo Komisije oblikuje osnutek širših smernic ekonomskih politik držav članic in Unije in poroča o svojih ugotovitvah Evropskemu svetu.

Evropski svet na podlagi poročila Sveta obravnava sklep o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Unije. Na podlagi tega sklepa Svet sprejme priporočilo, ki opredeljuje omenjene širše smernice. O svojem priporočilu obvesti Evropski parlament.

(3) Za zagotavljanje tesnejše uskladitve ekonomskih politik in trajnostne konvergence ekonomskih učinkov držav članic Svet na podlagi poročil, ki mu jih predloži Komisija, spremlja gospodarski razvoj v vsaki od držav članic in v Uniji ter skladnost ekonomskih politik s širšimi smernicami iz prejšnjega odstavka, redno pa pripravlja tudi celovito oceno.

Zaradi tega večstranskega nadzora pošiljajo države članice Komisiji podatke o pomembnih ukrepih, ki so jih sprejele na področju svoje ekonomske politike, in vse druge podatke, za katere menijo, da so potrebni.

(4) Kadar se v okviru postopka iz prejšnjega odstavka ugotovi, da ekonomske politike neke države članice niso skladne s širšimi smernicami iz drugega odstavka tega člena ali da bi lahko ogrozila pravilno delovanje ekonomske in monetarne unije, lahko Komisija na to državo članico naslovi opozorilo. Svet lahko na priporočilo Komisije naslovi potrebna priporočila za to državo članico. Svet lahko na predlog Komisije sklene, da svoja priporočila objavi.

V okviru tega odstavka Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina je najmanj 55% ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(5) Predsednik Sveta in Komisija poročata Evropskemu parlamentu o rezultatih večstranskega nadzora. Če je Svet svoja priporočila objavil, je njegov predsednik lahko povabljen pred pristojni odbor Evropskega parlamenta.

(6) Z evropskimi zakoni se lahko določijo podrobna pravila postopka večstranskega nadzora iz tretjega in četrtega odstavka tega člena.

III-180. ČLEN

(1) Ne glede na druge postopke, predvidene v Ustavi, lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim določi ukrepe, ki ustrezajo gospodarskim razmeram, zlasti ob hudih težavah pri oskrbi z nekaterimi izdelki.

(2) Kadar je država članica v težavah ali ji resno grozijo hude težave zaradi naravnih nesreč ali izjemnih okoliščin, nad katerimi nima nikakršnega nadzora, lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim pod določenimi pogoji tej državi članici odobri finančno pomoč Unije. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetem sklepu.

III-181. ČLEN

(1) Prepovedane so prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov pri Evropski centralni banki ali pri centralnih bankah držav članic (v nadaljnjem besedilu "nacionalne centralne banke") v korist institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali v korist javnih podjetij držav članic, prav tako pa je prepovedano, da bi Evropska centralna banka ali nacionalne centralne banke neposredno od njih kupovale dolžniške instrumente.

(2) Prejšnji odstavek se ne uporablja za kreditne institucije v javni lasti, ki jih nacionalne centralne banke in Evropska centralna banka pri zagotavljanju rezerv s strani nacionalnih centralnih bank obravnavajo enako kot zasebne kreditne institucije.

III-182. ČLEN

Prepovedani so vsi ukrepi in določbe, ki ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja in ki vzpostavljajo privilegiran dostop institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij držav članic do finančnih institucij.

III-183. ČLEN

- (1) Unija ne jamči za obveznosti niti ne prevzema obveznosti institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ali drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij katere koli države članice, kar pa ne vpliva na vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta. Država članica ne jamči za obveznosti niti ne prevzema obveznosti institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ali drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij druge države članice, kar pa ne vpliva na vzajemna finančna jamstva za skupno izvedbo določenega projekta.
- (2) Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, v katerih opredeli pojme v zvezi z uporabo prepovedi iz III-181., III-182. člena Ustave in iz tega člena. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-184. ČLEN

- (1) Države članice se izogibajo čezmernemu javnofinančnemu primanjkljaju.
- (2) Komisija spremlja gibanje proračunskega stanja in višine javnega dolga v državah članicah zato, da bi ugotovila večje napake. Zlasti preverja upoštevanje proračunske discipline na podlagi naslednjih dveh meril:
- a) ali razmerje med načrtovanim ali dejanskim javnofinančnim primanjkljajem in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen

1. če se ni to razmerje znatno in stalno zmanjševalo ter doseglo ravni blizu referenčne vrednosti, ali
  2. če ni preseganje referenčne vrednosti le izjemno in začasno, razmerje pa ostaja blizu referenčne vrednosti;
- b) ali razmerje med javnim dolgom in bruto domačim proizvodom presega referenčno vrednost, razen če se razmerje ne znižuje zadosti in ne približuje dovolj hitro referenčni vrednosti.

Referenčne vrednosti so opredeljene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

(3) Če država članica ne izpolnjuje zahtev enega ali obeh navedenih meril, Komisija o tem pripravi poročilo. To poročilo upošteva tudi, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice.

Komisija lahko pripravi poročilo tudi, če ne glede na izpolnjevanje zahtev navedenih meril meni, da v državi članici obstaja tveganje čezmernega primanjkljaja.

(4) Ekonomsko-finančni odbor, ustanovljen po III-192. členu Ustave, pripravi mnenje o poročilu Komisije.

(5) Če Komisija meni, da v neki državi članici obstaja čezmeren primanjkljaj ali da bi do njega lahko prišlo, na zadevno državo članico naslovi svoje mnenje in o tem obvesti Svet.

(6) Svet na predlog Komisije in ob upoštevanju morebitnih pripomb zadevne države članice ter po opravljeni celoviti oceni odloči, ali čezmeren primanjkljaj obstaja. Kadar Svet meni, da čezmeren primanjkljaj obstaja, na priporočilo Komisije brez odlašanja sprejme priporočila, ki jih naslovi na zadevno državo članico z namenom, da se to stanje v danem roku odpravi. Ob upoštevanju določb osmega odstavka tega člena se ta priporočila ne objavijo.

V okviru tega odstavka Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina je najmanj 55% ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(7) Svet na priporočilo Komisije sprejme evropske sklepe in priporočila iz osmega do enajstega odstavka tega člena.

Svet odloča brez upoštevanja glasu člana Sveta, ki predstavlja zadevno državo članico.

Kvalificirana večina je najmanj 55% ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(8) Kadar Svet sprejme evropski sklep, s katerim ugotovi, da na podlagi njegovih priporočil niso bili sprejeti učinkoviti ukrepi v predpisanem roku, lahko svoja priporočila objavi.

(9) Če država članica vztraja pri neizvajanju priporočil Sveta, lahko Svet sprejme evropski sklep, s katerim zadevno državo članico pozove, naj v določenem roku sprejme ukrepe za zmanjšanje primanjkljaja, ki so po njegovem mnenju potrebni za izboljšanje stanja.

V takem primeru lahko Svet od zadevne države članice zahteva, da mu po natančno določenem časovnem razporedu predloži poročila in tako omogoči preverjanje njenih prizadevanj pri prilagajanju.

(10) Dokler država članica ne upošteva evropskega sklepa, sprejetega v skladu s prejšnjim odstavkom, se lahko Svet odloči za uvedbo ali, glede na okoliščine, okrepitev enega ali več od naslednjih ukrepov:

- a) od zadevne države članice zahteva, naj še pred izdajo obveznic in drugih vrednostnih papirjev objavi dodatne informacije, ki jih podrobneje določi Svet;
- b) Evropsko investicijsko banko pozove, naj ponovno pretehta svojo posojilno politiko do zadevne države članice;

- c) od zadevne države članice zahteva, naj pri Uniji položi brezobrestno vlogo v primerni vrednosti, dokler se čezmerni primanjkljaj, po mnenju Sveta, ustrezno ne zmanjša;
- d) naloži primerno visoke globe.

Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetih ukrepih.

(11) Svet razveljavi nekatere ali vse svoje ukrepe iz šestega, osmega, devetega in desetega odstavka tega člena, če se je čezmerni primanjkljaj v zadevni državi članici po njegovem mnenju ustrezno zmanjšal. Če je Svet svoja priporočila predhodno objavil, takoj po razveljavitvi Evropskega sklepa iz osmega odstavka tega člena javno izjavi, da čezmernega primanjkljaja v tej državi članici ni več.

(12) V okviru prvega do šestega odstavka ter osmega in devetega odstavka tega člena se ne morejo uveljavljati pravice do tožb iz III-360. in III-361. člena Ustave.

(13) Nadaljnje določbe za izvajanje postopka iz tega člena so določene v Protokolu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

Z evropskim zakonom Sveta se določijo ustrezni ukrepi, ki naj nadomestijo navedeni protokol. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

Ob upoštevanju drugih določb tega odstavka Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi podrobna pravila in opredelitve za uporabo navedenega protokola. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

2. ODDELEK

DENARNA POLITIKA

III-185. ČLEN

(1) Prednostni cilj Evropskega sistema centralnih bank je vzdrževanje stabilnosti cen. Brez vpliva na ta cilj Evropski sistem centralnih bank podpira splošne ekonomske politike v Uniji z namenom prispevati k doseganju ciljev Unije, določenih v I-3. členu Ustave. Evropski sistem centralnih bank deluje v skladu z načelom odprtega tržnega gospodarstva s svobodno konkurenco, pri čemer daje prednost učinkovitemu razporejanju virov, in ob upoštevanju načel iz III-177. člena Ustave.

(2) Temeljne naloge Evropskega sistema centralnih bank so:

- a) opredeliti in izvajati denarno politiko Unije;
- b) opravljati devizne posle v skladu z določbami III-326. člena Ustave;
- c) imeti in upravljati uradne devizne rezerve držav članic;
- d) podpirati nemoteno delovanje plačilnih sistemov.

(3) Točka c) prejšnjega odstavka ne vpliva na to, da vlade držav članic imajo in upravljajo operativna devizna sredstva.

- (4) Evropsko centralno banko se zaprosi, da svetuje:
- a) glede vseh predlaganih aktov Unije na področjih v okviru njenih pristojnosti;
  - b) nacionalnim organom glede vseh osnutkov zakonodajnih predpisov na področjih v okviru njenih pristojnosti, vendar v mejah in pod pogoji, ki jih Svet določi v skladu s postopkom iz četrtega odstavka III-187. člena Ustave.

Evropska centralna banka lahko ustreznim institucijam, organom, uradom ali agencijam Unije ali nacionalnim organom predloži mnenja o zadevah s področij v okviru njenih pristojnosti.

- (5) Evropski sistem centralnih bank prispeva k nemotenemu vodenju politik pristojnih organov glede bonitetnega nadzora kreditnih institucij in stabilnosti finančnega sistema.
- (6) Z evropskimi zakoni Sveta se lahko na Evropsko centralno banko prenesejo posebne naloge v zvezi s politikami bonitetnega nadzora kreditnih in drugih finančnih institucij, z izjemo zavarovalnic. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

III-186. ČLEN

- (1) Evropska centralna banka ima izključno pravico odobriti izdajanje eurobankovcev v Uniji. Bankovce lahko izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke. Samo bankovci, ki jih izdajajo Evropska centralna banka in nacionalne centralne banke, so zakonito plačilno sredstvo v Uniji.

(2) Države članice lahko izdajajo eurokovance pod pogojem, da jim Evropska centralna banka odobri obseg izdaje.

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe, s katerimi določi ukrepe za uskladitev apoenov in tehničnih specifikacij kovancev, namenjenih obtoku, da bi tako omogočil njihovo neovirano kroženje v Uniji. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Evropsko centralno banko.

III-187. ČLEN

(1) Evropski sistem centralnih bank vodita organa odločanja Evropske centralne banke; to sta Svet Evropske centralne banke in Izvršilni odbor.

(2) Statut Evropskega sistema centralnih bank je določen v Protokolu o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

(3) Z evropskimi zakoni se lahko spremenijo prvi, drugi in tretji odstavek 5. člena, 17. in 18. člen, prvi odstavek 19. člena, 22., 23., 24. in 26. člen, drugi, tretji, četrti in šesti odstavek 32. člena, točka a) prvega odstavka 33. člena in 36. člen statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke:

- a) bodisi na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko;
- b) ali na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju s Komisijo.

(4) Svet sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi ukrepe iz 4. člena, četrtega odstavka 5. člena, drugega odstavka 19. člena, 20. člena, prvega odstavka 28. člena, drugega odstavka 29. člena, četrtega odstavka 30. člena in tretjega odstavka 34. člena statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom:

- a) bodisi na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko;
- b) ali na priporočilo Evropske centralne banke in po posvetovanju s Komisijo.

III-188. ČLEN

Pri izvajanju svojih pooblastil ter opravljanju nalog in dolžnosti po Ustavi in statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke ne smejo niti Evropska centralna banka niti nacionalne centralne banke, pa tudi noben član njihovih organov odločanja zahtevati ali sprejemati navodil od institucij, organov, uradov ali agencij Unije, vlad držav članic ali katerih koli drugih organov. Institucije, organi, uradi in agencije Unije ter vlade držav članic se obvezujejo, da bodo to načelo spoštovali in ne bodo poskušali vplivati na člane organov odločanja Evropske centralne banke ali nacionalnih centralnih bank pri opravljanju njihovih nalog.

III-189. ČLEN

Vsaka država članica zagotovi, da je njena nacionalna zakonodaja vključno s statutom njene nacionalne centralne banke, združljiva z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

III-190. člen

- (1) Za izvajanje nalog, zaupanih Evropskemu sistemu centralnih bank, Evropska centralna banka v skladu z določbami Ustave in pod pogoji, določenimi s statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, sprejema:
- a) evropske uredbe, kolikor so potrebne za izvajanje nalog, opredeljenih v točki a) prvega odstavka 3. člena, prvem odstavku 19. člena, 22. členu in drugem odstavku 25. člena statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke, in v primerih, ki se določijo v evropskih uredbah in sklepih iz četrtega odstavka III-187. člena Ustave;
  - b) evropske sklepe, ki so potrebni za izvajanje nalog, zaupanih Evropskemu sistemu centralnih bank v skladu z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke;
  - c) priporočila in mnenja.
- (2) Evropska centralna banka se lahko odloči, da svoje evropske sklepe, priporočila in mnenja objavi.
- (3) Svet v skladu s postopkom iz četrtega odstavka III-187. člena Ustave sprejme evropske uredbe, ki določajo meje in pogoje, pod katerimi ima Evropska centralna banka pravico naložiti globe ali periodične denarne kazni podjetjem, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz njenih evropskih uredb in sklepov.

III-191. člen

Ne glede na pristojnosti Evropske centralne banke se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi, potrebni za uporabo eura kot enotne valute. Takšni zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

3. ODDELEK

INSTITUCIONALNE DOLOČBE

III-192. ČLEN

- (1) Za čim bolj učinkovito usklajevanje politik držav članic, ki je nujno za delovanje notranjega trga, se ustanovi Ekonomsko-finančni odbor.
- (2) Odbor opravlja naslednje naloge:
  - a) na zahtevo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo pripravlja mnenja za navedeni instituciji;
  - b) spremlja ekonomsko in finančno stanje držav članic in Unije in o tem redno poroča Svetu in Komisiji, zlasti v zvezi s finančnimi razmerji s tretjimi državami in mednarodnimi institucijami;

- c) ne glede na III-344. člen Ustave sodeluje pri pripravi dela Sveta iz III-159. člena, drugega, tretjega, četrtega in šestega odstavka III-179. člena, III-180., III-183. in III-184. člena, šestega odstavka III-185. člena, drugega odstavka III-186. člena, tretjega in četrtega odstavka III-187. člena, III-191. in III-196. člena, drugega in tretjega odstavka III-198. člena, III-201. člena, drugega in tretjega odstavka III-202. člena ter III-322. in III-326. člena Ustave, in pri izvajanju drugih svetovalnih in pripravljalnih nalog, ki mu jih dodeli Svet;
- d) najmanj enkrat na leto preveri stanje glede pretoka kapitala in prostega pretoka plačil, kakor izhajata iz uporabe Ustave in aktov Unije; preverjanje se nanaša na vse ukrepe glede pretoka kapitala in plačil; odbor poroča o izidu tega preverjanja Komisiji in Svetu.

Države članice, Komisija in Evropska centralna banka imenujejo vsaka največ dva člana odbora.

(3) Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim opredeli podrobnosti glede sestave Ekonomsko-finančnega odbora. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko in odborom. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetem sklepu.

(4) Če in dokler obstajajo države članice s posebno ureditvijo iz III-197. člena Ustave, odbor poleg opravljanja nalog iz drugega odstavka tega člena spremlja denarno in finančno stanje in splošni plačilni sistem teh držav članic ter o tem redno poroča Svetu in Komisiji.

III-193. ČLEN

Glede zadev iz področja uporabe četrtega odstavka III-179. člena, III-184. člena razen trinajstega odstavka, III-191. in III-196. člena, tretjega odstavka III-198. člena in III-326. člena Ustave, lahko Svet ali država članica zaprosi Komisijo bodisi za priporočilo ali za predlog. Komisija to prošnjo preuči in svoje sklepe brez odlašanja predloži Svetu.

4. ODDELEK

DOLOČBE ZA DRŽAVE ČLANICE, KATERIH VALUTA JE EURO

III-194. ČLEN

(1) Za zagotovitev pravilnega delovanja ekonomske in monetarne unije in v skladu z ustreznimi določbami Ustave, Svet v skladu z ustreznim postopkom izmed tistih iz III-179. in III-184. člena Ustave, z izjemo postopka iz trinajstega odstavka III-184. člena Ustave, sprejme ukrepe za tiste države članice, katerih valuta je euro:

- a) za večjo uskladitev in nadzorovanje njihove proračunske discipline;
- b) za določitev smernic njihove ekonomske politike ob zagotavljanju skladnosti s politikami, sprejetimi za celotno Unijo, in njihovega nadzora.

(2) V zvezi z ukrepi iz prejšnjega odstavka lahko sodelujejo pri glasovanju samo člani Sveta, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro.

Kvalificirana večina je najmanj 55% ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

III-195. ČLEN

Podrobnosti glede srečanj ministrov držav članic, katerih valuta je euro, so določene s Protokolom o Euro-skupini.

III-196. ČLEN

(1) Za zagotovitev položaja eura v mednarodnem denarnem sistemu, Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim določi skupna stališča o zadevah posebnega pomena za ekonomsko in monetarno unijo znotraj pristojnih mednarodnih finančnih institucij in konferenc. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

(2) Svet lahko na predlog Komisije sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev enotnega zastopanja v okviru mednarodnih finančnih institucij in konferenc. Svet odloča po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

(3) V zvezi z ukrepi iz prvega in drugega odstavka tega člena lahko sodelujejo pri glasovanju samo člani Sveta, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro.

Kvalificirana večina je najmanj 55% ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

5. ODDELEK

PREHODNE DOLOČBE

III-197. ČLEN

(1) Države članice, glede katerih Svet ni odločil, da izpolnjujejo potrebne pogoje za sprejetje eura, se v nadaljnjem besedilu imenujejo "države članice s posebno ureditvijo".

- (2) Za države članice s posebno ureditvijo se ne uporabljajo naslednje določbe Ustave:
- a) sprejetje delov širših smernic ekonomskih politik, ki se na splošno nanašajo na euro-območje (drugi odstavek III-179. člena);
  - b) prisilna sredstva za odpravo čezmernih primanjkljajev (deveti in deseti odstavek III-184. člena);
  - c) cilji in naloge Evropskega sistema centralnih bank (prvi, drugi, tretji in peti odstavek III-185. člena);
  - d) izdajanje eura (III-186. člen);
  - e) akti Evropske centralne banke (III-190. člen);
  - f) ukrepi, ki se nanašajo na uporabo eura (III-191. člen);
  - g) denarni sporazumi in drugi ukrepi v zvezi s politiko deviznega tečaja (III-326. člen);
  - h) imenovanje članov Izvršilnega odbora Evropske centralne banke (drugi odstavek III-382. člena).
  - i) evropski sklepi, s katerimi se določijo skupna stališča o vprašanjih posebnega pomena za ekonomsko in monetarno unijo znotraj pristojnih mednarodnih finančnih institucij in konferenc (prvi odstavek III-196. člena);

- j) ukrepi za zagotovitev enotnega zastopanja v okviru mednarodnih finančnih institucij in konferenc (drugi odstavek III-196. člena).

Zaradi tega v členih, navedenih v točkah a) do j), "države članice" pomenijo države članice, katerih valuta je euro.

(3) V skladu z IX. poglavjem statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke so države članice s posebno ureditvijo in njihove nacionalne centralne banke izvzete iz pravic in obveznosti v okviru Evropskega sistema centralnih bank.

(4) Glasovalne pravice članov Sveta, ki predstavljajo države članice s posebno ureditvijo, mirujejo, kadar Svet sprejema ukrepe iz členov, navedenih v drugem odstavku tega člena, in v naslednjih primerih:

- a) priporočila državam članicam, katerih valuta je euro, v okviru večstranskega nadzora, vključno s programi in opozorili glede stabilnosti (četrti odstavek III-179. člena);
- b) ukrepe glede čezmernega primanjkljaja držav članic, katerih valuta je euro (šesti, sedmi, osmi in enajsti odstavek III-184. člena).

Kvalificirana večina je najmanj 55% ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav članic.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

III-198. ČLEN

(1) Najmanj vsaki dve leti ali na zahtevo države članice s posebno ureditvijo Komisija in Evropska centralna banka poročata Svetu o napredku, ki so ga države članice s posebno ureditvijo dosegle pri izpolnjevanju svojih obveznosti glede uresničevanja ekonomske in monetarne unije. Ta poročila vključujejo preverjanje skladnosti nacionalnih zakonodaj držav članic, vključno s statuti njihovih nacionalnih centralnih bank, s III-188. in III-189. členom Ustave in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V poročilih se tudi preveri, ali je bila dosežena visoka stopnja trajnostne konvergence, pri čemer se analizira, v kolikšnem obsegu vsaka od teh držav članic izpolnjuje naslednje kriterije:

- a) doseganje visoke stopnje stabilnosti cen; to je razvidno iz stopnje inflacije, ki je blizu stopnji inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen;
- b) vzdržnost stanja javnih financ; to izhaja iz doseženega proračunskega stanja brez čezmernega primanjkljaja v skladu s šestim odstavkom III-184. člena Ustave;
- c) upoštevanje normalnih meja nihanja, predvidenih z mehanizmom deviznih tečajev evropskega monetarnega sistema, v obdobju najmanj dveh let brez devalvacije glede na euro;

- d) trajnost dosežene konvergence in sodelovanja države članice s posebno ureditvijo v mehanizmu deviznih tečajev, kar se kaže v ravni dolgoročnih obrestnih mer.

Štiri kriterije iz tega odstavka in ustrezna obdobja, v katerih je treba te kriterije spoštovati, so natančneje določena v Protokolu o konvergenčnih kriterijih. Poročila Komisije in Evropske centralne banke upoštevajo tudi rezultate združevanja trgov, stanje in razvoj tekočega računa plačilne bilance ter preverjanje gibanja stroškov dela na enoto in drugih cenovnih kazalcev.

- (2) Svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po obravnavi v Evropskem svetu na predlog Komisije sprejme evropski sklep, s katerim določi, katere države članice s posebno ureditvijo izpolnjujejo potrebne pogoje na podlagi kriterijev iz prejšnjega odstavka, in odpravi posebno ureditev za zadevne države članice.

Svet odloča po pridobitvi priporočila kvalificirane večine tistih svojih članov, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro. Ti člani odločijo v šestih mesecih po tem, ko Svet prejme predlog Komisije.

Kvalificirana večina iz drugega pododstavka tega odstavka je najmanj 55% ostalih članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav članic. Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(3) Če je v skladu s postopkom iz prejšnjega odstavka odločeno, da se posebna ureditev odpravi, sprejme Svet na predlog Komisije evropske uredbe ali sklepe, s katerimi nepreklicno določi tečaj, po katerem euro nadomesti valuto zadevne države članice, pa tudi druge ukrepe, ki so potrebni za uvedbo eura kot enotne valute v zadevni državi članici. Svet odloča s soglasjem članov, ki predstavljajo države članice, katerih valuta je euro, in zadevno državo članico, po posvetovanju z Evropsko centralno banko.

III-199. ČLEN

(1) Če in dokler obstajajo države članice s posebno ureditvijo, se ne glede na prvi odstavek III-187. člena Ustave kot tretji organ odločanja Evropske centralne banke ustanovi Razširjeni svet Evropske centralne banke, naveden v 45. členu statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

(2) Če in dokler obstajajo države članice s posebno ureditvijo, Evropska centralna banka v zvezi s temi državami članicami:

- a) krepí sodelovanje med nacionalnimi centralnimi bankami;
- b) krepí usklajevanje denarnih politik držav članic zaradi zagotavljanja stabilnosti cen;
- c) spremlja delovanje mehanizma deviznih tečajev;

- d) se posvetuje o vprašanjih za katera so pristojne nacionalne centralne banke in ki vplivajo na stabilnost finančnih institucij in trgov;
- e) izvaja naloge Evropskega sklada za monetarno sodelovanje, ki jih je kasneje prevzel Evropski monetarni inštitut.

III-200. ČLEN

Vsaka država članica s posebno ureditvijo obravnava svojo politiko deviznega tečaja kot zadevo skupnega interesa. Pri tem upošteva izkušnje, ki jih je pridobila pri sodelovanju v okviru mehanizma deviznega tečaja.

III-201. ČLEN

(1) Kadar ima država članica s posebno ureditvijo plačilnobilančne težave ali obstaja resna nevarnost, da bi v tovrstne težave zašla, bodisi zaradi splošne neuravnoteženosti plačilne bilance ali vrste valute, s katero razpolaga, in kadar bi te težave lahko predvsem ogrozile delovanje notranjega trga ali uresničevanje skupne trgovinske politike, Komisija nemudoma preuči stanje te države in ukrepe, ki jih je ta ob uporabi vseh razpoložljivih sredstev sprejela ali jih lahko sprejme v skladu z določbami Ustave. Komisija navede ukrepe, ki jih priporoča tej državi članici v sprejetje.

Če se izkaže, da ukrepi, ki jih je sprejela država članica s posebno ureditvijo, in ukrepi, ki jih je predlagala Komisija, ne zadoščajo za premagovanje nastalih ali grozečih težav, Komisija po posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom priporoči Svetu odobritev medsebojne pomoči in ustreznih metod.

Komisija redno obvešča Svet o stanju in njegovem razvoju.

(2) Svet sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi odobri omenjeno medsebojno pomoč in določi pogoje in podrobnosti te pomoči, katere oblike so lahko naslednje:

- a) usklajeno delovanje v razmerju do ali v okviru drugih mednarodnih organizacij, na katere se države članice s posebno ureditvijo lahko obrnejo;
- b) ukrepi, potrebni za preprečevanje preusmeritve trgovinskih tokov, kadar država članica s posebno ureditvijo, ki je v težavah, ohrani ali ponovno uvede količinske omejitve do tretjih držav;
- c) odobritev kreditov v omejenem obsegu drugih držav članic, za kar je potrebno njihovo soglasje.

(3) Če Svet medsebojne pomoči, ki jo je priporočila Komisija, ne odobri ali če odobrena medsebojna pomoč in sprejeti ukrepi ne zadoščajo, Komisija dovoli državi članici s posebno ureditvijo, ki je v težavah, da sprejme zaščitne ukrepe, za katere Komisija določi pogoje in podrobnosti.

Svet lahko takšno dovoljenje prekliče ter spremeni omenjene pogoje in podrobnosti.

III-202. ČLEN

- (1) Kadar nastopi nenadna plačilnobilančna kriza in evropski sklep iz drugega odstavka prejšnjega člena ni takoj sprejet, lahko država članica s posebno ureditvijo preventivno sprejme potrebne zaščitne ukrepe. Ti ukrepi smejo povzročati kar najmanjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.
- (2) Komisija in druge države članice se o zaščitnih ukrepih iz prejšnjega odstavka obvestijo najpozneje ob začetku njihove veljavnosti. Komisija lahko Svetu priporoči odobritev medsebojne pomoči v skladu s prejšnjim členom.
- (3) Svet, na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom, lahko sprejme evropski sklep, s katerim določi, da zadevna država članica spremeni, odloži ali odpravi zaščitne ukrepe iz prvega odstavka tega člena.

III. POGLAVJE

POLITIKE NA DRUGIH PODROČJIH

1. ODDELEK

ZAPOSLOVANJE

III-203. ČLEN

Unija in države članice si v skladu s tem oddelkom prizadevajo za razvoj usklajene strategije zaposlovanja in zlasti za spodbujanje kvalificiranih, usposobljenih in prilagodljivih delavcev in trgov dela, hitro prilagodljivih gospodarskim spremembam, da bi dosegle cilje iz I-3. člena Ustave.

III-204. ČLEN

(1) Države članice s svojimi politikami zaposlovanja prispevajo k doseganju ciljev iz prejšnjega člena na način, ki je skladen s širšimi smernicami ekonomskih politik držav članic in Unije, sprejetih v skladu z drugim odstavkom III-179. člena Ustave.

(2) Države članice ob upoštevanju svoje nacionalne prakse glede odgovornosti socialnih partnerjev obravnavajo spodbujanje zaposlovanja kot zadevo skupnega pomena in usklajujejo svoje delovanje v zvezi s tem v okviru Sveta skladno z določbami III-206. člena Ustave.

III-205. ČLEN

- (1) Unija prispeva k visoki stopnji zaposlenosti s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami in s podpiranjem, po potrebi tudi dopolnjevanjem, njihovega delovanja. Pri tem se spoštujejo pristojnosti držav članic.
- (2) Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije se upošteva cilj doseganja visoke stopnje zaposlenosti.

III-206. ČLEN

- (1) Evropski svet vsako leto preuči stanje na področju zaposlovanja v Uniji in sprejme sklepe o tem na podlagi skupnega letnega poročila Sveta in Komisije.
- (2) Na podlagi sklepov Evropskega sveta Svet vsako leto na predlog Komisije sprejme smernice, ki jih države članice upoštevajo v svojih politikah zaposlovanja. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij, Ekonomsko-socialnim odborom in Odborom za zaposlovanje.

Te smernice so skladne s širšimi smernicami, sprejetimi v skladu z drugim odstavkom III-179. člena Ustave.

- (3) Vsaka država članica pošlje Svetu in Komisiji letno poročilo o najpomembnejših ukrepih, sprejetih za izvajanje njene politike zaposlovanja glede na smernice za zaposlovanje iz prejšnjega odstavka.

(4) Svet na podlagi poročil iz prejšnjega odstavka in po prejemu stališč Odbora za zaposlovanje vsako leto preveri izvajanje politik zaposlovanja držav članic glede na smernice za zaposlovanje. Svet lahko na priporočilo Komisije sprejme priporočila, ki jih naslovi na države članice.

(5) Na podlagi rezultatov tega preverjanja Svet in Komisija pripravita skupno letno poročilo za Evropski svet o stanju na področju zaposlovanja v Uniji in o izvajanju smernic za zaposlovanje.

III-207. ČLEN

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo spodbujevalni ukrepi, ki so namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami in podpori njihovega delovanja na področju zaposlovanja s pobudami, katerih cilj je razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, zagotavljanje primerjalnih analiz in izvedenskih mnenj, pa tudi pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, zlasti z uporabo poskusnih projektov. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni ne vključujejo usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic.

III-208. ČLEN

Svet z navadno večino sprejme evropski sklep, s katerim ustanovi Odbor za zaposlovanje s svetovalnim statusom za pospeševanje usklajevanja med državami članicami glede politik zaposlovanja in trga dela. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Naloge odbora so:

- a) spremljati stanje na področju zaposlovanja in politik zaposlovanja v Uniji in državah članicah;
- b) ne glede na III-344. člen Ustave oblikovati mnenja na prošnjo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo, in prispevati k pripravi postopkov Sveta iz III-206. člena Ustave.

Odbor se pri izpolnjevanju svojih nalog posvetuje s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

2. ODDELEK

SOCIALNA POLITIKA

III-209. ČLEN

Unija in države članice si ob upoštevanju temeljnih socialnih pravic, kakor so določene v Evropski socialni listini, podpisani v Torinu 18. oktobra 1961, in v Listini Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev iz leta 1989, prizadevajo za naslednje cilje: spodbujanje zaposlovanja, izboljšanje življenjskih razmer in delovnih pogojev, tako da se ob ohranjanju izboljšav omogoči njihova uskladitev, ustrezno socialno zaščito, dialog med socialnimi partnerji, razvoj človeških virov za trajno visoko zaposlenost in boj proti izključenosti.

V ta namen Unija in države članice delujejo ob upoštevanju različnosti prakse posameznih držav članic, zlasti na področju pogodbenih odnosov, ter potrebe po ohranitvi konkurenčnosti gospodarstva Unije.

Države članice menijo, da takšen razvoj ne bo nastal le na podlagi delovanja notranjega trga, ki bo dajal prednost usklajevanju socialnih sistemov, marveč tudi na podlagi postopkov, predvidenih v Ustavi, in približevanja določb zakonov ali upravnih predpisov držav članic.

III-210. ČLEN

(1) Z namenom doseči cilje iz prejšnjega člena Unija podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na naslednjih področjih:

- a) izboljšanje zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev;
- b) delovni pogoji;
- c) socialna varnost in socialna zaščita delavcev;
- d) varstvo delavcev v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi;
- e) obveščanje delavcev in posvetovanje z njimi;
- f) zastopanje in kolektivna zaščita interesov delavcev in delodajalcev, vključno s soodločanjem, ob upoštevanju šestega odstavka tega člena;

- g) pogoji za zaposlitev državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju Unije;
- h) vključevanje oseb, ki so izključene iz trga dela, ne glede na III-283. člen Ustave;
- i) enakost žensk in moških glede priložnosti na trgu dela in obravnave pri delu;
- j) boj proti socialni izključenosti;
- k) modernizacija sistemov socialne zaščite ne glede na točko c) tega odstavka.

(2) V namene prejšnjega odstavka:

- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni lahko določijo ukrepi, namenjeni spodbujanju sodelovanja med državami članicami s pobudami, katerih cilj je izboljšanje znanja, razvijanje izmenjave informacij in najboljše prakse, pospeševanje inovativnih pristopov in vrednotenje izkušenj, kar ne vključuje usklajevanja zakonov in upravnih predpisov držav članic;
- b) se lahko na področjih iz točk a) do i) prejšnjega odstavka z evropskimi okvirnimi zakoni določijo minimalne zahteve za postopno izvajanje, pri čemer se upoštevajo pogoji in tehnični predpisi, ki veljajo v posameznih državah članicah. Izogibajo se uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi lahko zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij.

V vseh primerih se takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek na področjih iz točk c), d), f) in g) prvega odstavka tega člena, Svet evropske zakone ali okvirne zakone soglasno sprejme po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropski sklep, po katerem se za točke d), f) in g) prvega odstavka tega člena uporablja redni zakonodajni postopek. Odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

(4) Država članica lahko socialnim partnerjem na njihovo skupno zahtevo poveri izvajanje evropskih okvirnih zakonov, sprejetih v skladu z drugim in tretjim odstavkom tega člena ali, kadar je primerno, izvajanje evropskih uredb ali sklepov, sprejetih v skladu s III-212. členom Ustave.

V tem primeru zagotovi, da socialni partnerji najpozneje do datuma, ko je treba prenesti evropski okvirni zakon, ali izvesti evropsko uredbo ali sklep, z dogovorom uvedejo potrebne ukrepe, pri tem pa naj zadevna država članica stori vsa potrebna dejanja, da bi bila ob vsakem času sposobna jamčiti za rezultate, ki jih nalaga ta evropski okvirni zakon, uredba ali sklep.

(5) Evropski zakoni in okvirni zakoni, sprejeti v skladu s tem členom:

- a) ne vplivajo na pravico držav članic, da opredelijo temeljna načela svojega sistema socialnega varstva in ne smejo pomembno vplivati na finančno uravnoteženost teh sistemov;
- b) državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov, združljivih z Ustavo.

- (6) Ta člen se ne uporablja za plače, pravico združevanja, pravico do stavke ali pravico do izprtja.

III-211. ČLEN

- (1) Komisija spodbuja posvetovanja med socialnimi partnerji na ravni Unije in zato sprejme vse ustrezne ukrepe za olajšanje njihovega dialoga, pri čemer partnerjem zagotovi uravnoteženo podporo.
- (2) Za namene iz prejšnjega odstavka se Komisija pred predložitvijo predlogov na področju socialne politike posvetuje s socialnimi partnerji o možni usmeritvi ukrepov Unije.
- (3) Če po posvetovanjih iz prejšnjega odstavka Komisija oceni, da je zaželeno ukrepanje Unije, se s socialnimi partnerji posvetuje o vsebini predvidenega predloga. Socialni partnerji predložijo Komisiji mnenje ali, kadar je to primerno, priporočilo.
- (4) Pri posvetovanjih iz drugega in tretjega odstavka tega člena lahko socialni partnerji obvestijo Komisijo, da želijo začeti postopek, predviden v prvem odstavku III-212. člena Ustave. Ta postopek ne sme trajati dlje kot devet mesecev, razen če se zadevni socialni partnerji in Komisija skupaj ne odločijo za njegovo podaljšanje.

III-212. ČLEN

- (1) Če socialni partnerji tako želijo, lahko dialog med njimi na ravni Unije privede do pogodbenih razmerij, tudi sporazumov.

(2) Sporazumi, sklenjeni na ravni Unije, se izvajajo bodisi v skladu s postopki in prakso socialnih partnerjev in držav članic ali v zadevah iz III-210. člena Ustave na skupno zahtevo podpisnic z evropskimi uredbami ali sklepi, ki jih je sprejel Svet na predlog Komisije. Evropski parlament je obveščen.

Svet odloča s soglasjem, kadar zadevni sporazum vsebuje eno ali več določb, ki se nanašajo na področja, za katera je potrebno soglasje v skladu s tretjim odstavkom III-210. člena Ustave.

III-213. ČLEN

Za doseganje ciljev iz III-209. člena Ustave in ne glede na druge določbe Ustave Komisija spodbuja sodelovanje med državami članicami in olajšuje usklajevanje njihovih ukrepov na vseh področjih socialne politike iz tega oddelka, zlasti na naslednjih področjih:

- a) zaposlovanje;
- b) delovno pravo in delovni pogoji;
- c) osnovno in nadaljnje poklicno usposabljanje;
- d) socialna varnost;
- e) preprečevanje nesreč pri delu in poklicnih boleznih;
- f) higiena dela;
- g) pravica združevanja ter kolektivna pogajanja med delodajalci in delavci.

V ta namen Komisija tesno sodeluje z državami članicami z izdelavo študij, dajanjem mnenj in s pripravo posvetovanj glede težav, ki se pojavljajo na nacionalni ravni, pa tudi glede tistih, ki zadevajo mednarodne organizacije, zlasti pobud, namenjenih oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je obveščen.

Preden Komisija da mnenje iz tega člena, se posvetuje z Ekonomsko-socialnim odborom.

III-214. ČLEN

- (1) Vsaka država članica zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za ženske in moške.
- (2) V tem členu "plačilo" pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca.

Enako plačilo brez diskriminacije glede na spol pomeni:

- a) da se plačilo za enako delo po akordnih postavkah izračuna na podlagi enakih merskih enot;
- b) da je plačilo za delo po urnih postavkah enako za enako delovno mesto.

(3) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za zagotovitev uporabe načela enakih možnosti in enakega obravnavanja žensk in moških glede zaposlovanja in dela, vključno z načelom enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(4) Da bi zagotovili dejansko polno enakost žensk in moških v delovnem življenju, načelo enakega obravnavanja državam članicam ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih, s katerimi se nezadostno zastopanemu spolu olajša opravljanje poklicne dejavnosti ali prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri.

III-215. ČLEN

Države članice si prizadevajo ohraniti enakovrednost sistemov plačanih dopustov.

III-216. ČLEN

Komisija vsako leto sestavi poročilo o napredku pri doseganju ciljev iz III-209. člena Ustave, skupaj z demografskim stanjem v Uniji. Poročilo pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru.

III-217. ČLEN

Svet z navadno večino sprejme evropski sklep, s katerim ustanovi Odbor za socialno zaščito s svetovalnim statusom za pospeševanje sodelovanja na področju politik socialne zaščite med državami članicami in Komisijo. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Naloge odbora so:

- a) spremljati socialni položaj in napredek v politikah socialne zaščite v državah članicah in Uniji;
- b) spodbujati izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks med državami članicami in Komisijo;
- c) ne glede na III-344. člen Ustave pripravljati poročila, oblikovati mnenja ali opravljati drugo delo na področjih, za katera ima dodeljene pristojnosti, na prošnjo Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo.

Odbor pri izpolnjevanju svojih nalog vzpostavi ustrezne stike s socialnimi partnerji.

Vsaka država članica in Komisija imenujejo po dva člana odbora.

III-218. ČLEN

Komisija v svojem letnem poročilu za Evropski parlament nameni posebno poglavje razvoju socialnih razmer v Uniji.

Evropski parlament lahko pozove Komisijo, naj pripravi poročila o posebnih problemih, ki se nanašajo na socialne razmere.

III-219. ČLEN

- (1) Da bi izboljšali zaposlitvene priložnosti delavcev na notranjem trgu in tako prispevali k dvigu življenjske ravni, se ustanovi Evropski socialni sklad; njegov cilj je omogočiti lažje zaposlovanje delavcev ter povečati njihovo geografsko in poklicno mobilnost v Uniji, pa tudi olajšati njihovo prilagajanje spremembam v industriji in proizvodnih sistemih, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem.
- (2) Sklad upravlja Komisija. Pri tej nalogi ji pomaga odbor, ki mu predseduje član Komisije, sestavljen pa je iz predstavnikov držav članic, sindikatov in organizacij delodajalcev.
- (3) Z evropskimi zakoni se določijo izvedbeni ukrepi v zvezi s Skladom. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

3. ODDELEK

EKONOMSKA, SOCIALNA IN TERITORIALNA POVEZANOST

III-220. ČLEN

Da bi Unija pospešila svoj vsesplošni skladni razvoj, razvija in izvaja tiste svoje dejavnosti, ki vodijo h krepitvi njene ekonomske, socialne in teritorialne povezanosti.

Unija si še posebno prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti različnih regij in zaostalost regij z najbolj omejenimi možnostmi.

Med zadevnimi regijami se posebna pozornost namenja podeželju, območjem, ki jih je prizadela industrijska tranzicija in regijam, ki so hudo in stalno prizadete zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, kot so najsevernejše regije z zelo nizko gostoto prebivalstva, ter otoškim, čezmejnimi in gorskimi regijam.

III-221. ČLEN

Države članice vodijo in usklajujejo svojo gospodarsko politiko tako, da dosežajo tudi cilje, navedene v prejšnjem členu. Pri oblikovanju in izvajanju politik in dejavnosti Unije ter vzpostavljanju notranjega trga upoštevajo te cilje in prispevajo k njihovemu uresničevanju. Unija podpira uresničevanje teh ciljev tudi z delovanjem v okviru strukturnih skladov (Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek; Evropski socialni sklad; Evropski sklad za regionalni razvoj), Evropske investicijske banke in drugih obstoječih finančnih instrumentov.

Komisija vsaka tri leta predloži Evropskemu parlamentu, Svetu, Odboru regij in Ekonomsko-socialnemu odboru poročilo o napredku, doseženem pri uresničevanju ekonomske, socialne in teritorialne povezanosti, in o tem, kako so k temu pripomogla v tem členu predvidena sredstva. Po potrebi se temu poročilu priložijo ustrezni predlogi.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo vsi posebni ukrepi zunaj skladov, ne da bi vplivali na ukrepe, sprejete v okviru drugih politik Unije. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

III-222. ČLEN

Evropski sklad za regionalni razvoj je namenjen pomoči pri odpravljanju največjih razvojnih neravnovesij v regijah Unije, tako da sodeluje pri razvoju in strukturnem prilagajanju razvojno zaostalih regij in pri preobrazbi nazadujočih industrijskih regij.

III-223. ČLEN

(1) Ne glede na III-224. člen Ustave se z evropskimi zakoni določijo naloge, prednostni cilji in organizacija strukturnih skladov – kar lahko vključuje tudi združevanje skladov –, splošna pravila, ki se uporabljajo za sklade, in določbe, potrebne za zagotavljanje uspešnosti ter usklajevanje skladov med seboj in z drugimi obstoječimi finančnimi instrumenti.

Kohezijski sklad, ustanovljen z evropskim zakonom, zagotavlja finančne prispevke za projekte na področju okolja in vseevropskih omrežij v okviru prometne infrastrukture.

V vseh primerih se takšni evropski zakoni sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(2) Prve določbe o strukturnih skladih in Kohezijskem skladu, ki se sprejmejo za določbami, veljavnimi na dan podpisa Pogodbe o Ustavi za Evropo, se določijo z evropskim zakonom Sveta. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

III-224. ČLEN

Z evropskimi zakoni se določijo izvedbeni ukrepi, ki se nanašajo na Evropski sklad za regionalni razvoj. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Za Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Usmerjevalni oddelek in za Evropski socialni sklad se uporabljata III-231. člen in tretji odstavek III-219. člena Ustave.

4. ODDELEK

KMETIJSTVO IN RIBIŠTVO

III-225. ČLEN

Unija opredeli in izvaja skupno kmetijsko in ribiško politiko.

"Kmetijski proizvodi" pomenijo rastlinske, živalorejske in ribiške proizvode ter proizvode prve stopnje predelave teh proizvodov. Sklicevanje na skupno kmetijsko politiko ali na kmetijstvo ter uporaba izraza "kmetijski" pomeni tudi sklicevanje na ribištvo, ob upoštevanju posebnosti tega sektorja.

III-226. ČLEN

- (1) Notranji trg se razširi na kmetijstvo in trgovino s kmetijskimi proizvodi.
- (2) Razen če ni v III-227. do III-232. členu Ustave določeno drugače, se za kmetijske proizvode uporabljajo predpisi, ki se nanašajo na vzpostavitev ali delovanje notranjega trga.
- (3) Proizvodi, ki so naštet v Prilogi I Ustave, se nanašajo na III-227. do III-232. člen Ustave.
- (4) Delovanje in razvoj notranjega trga kmetijskih proizvodov mora spremljati skupna kmetijska politika.

III-227. ČLEN

- (1) Cilji skupne kmetijske politike so:
  - a) povečati kmetijsko produktivnost s pospeševanjem tehničnega napredka in zagotavljanjem racionalnega razvoja kmetijske proizvodnje ter z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov, zlasti delovne sile;
  - b) s tem zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti, zlasti s povečanjem individualnega zaslužka oseb, ki se ukvarjajo s kmetijstvom;
  - c) stabilizirati trge;
  - d) zagotoviti redno preskrbo;
  - e) zagotoviti, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.
- (2) Pri oblikovanju skupne kmetijske politike in posebnih metod za njeno izvajanje se upošteva:
  - a) posebna narava kmetijske dejavnosti, ki je posledica socialne strukture kmetijstva ter strukturnih in naravnih razlik med različnimi kmetijskimi regijami;
  - b) potreba, da se ustrezne prilagoditve izvedejo postopno;
  - c) dejstvo, da je kmetijstvo v državah članicah sektor, ki je tesno povezan s celotnim gospodarstvom.

III-228. ČLEN

(1) Za doseganje ciljev, določenih v prejšnjem členu, se vzpostavi skupna ureditev kmetijskih trgov.

Ta ureditev je glede na zadevni proizvod v eni od naslednjih oblik:

- a) skupna pravila konkurence;
- b) obvezna uskladitev različnih nacionalnih tržnih ureditev;
- c) evropska tržna ureditev.

(2) Skupna ureditev, vzpostavljena v skladu s prejšnjim odstavkom, lahko vključuje vse ukrepe, nujne za doseganje ciljev iz prejšnjega člena, zlasti uravnavanje cen, pomoči pri proizvodnji in trženju raznih proizvodov, ukrepe za skladiščenje in prenos zalog ter skupne mehanizme za stabiliziranje uvoza ali izvoza.

Skupna ureditev je omejena na doseganje ciljev, določenih v prejšnjem členu, in izključuje vsakršno diskriminacijo med proizvajalci in potrošniki v Uniji.

Vsaka skupna cenovna politika temelji na skupnih merilih in enotnih metodah izračunavanja.

(3) Za doseganje zastavljenih ciljev skupne ureditve iz prvega odstavka tega člena se lahko ustanovi enega ali več kmetijskih usmerjevalnih in jamstvenih skladov.

III-229. ČLEN

Da bi omogočili doseganje ciljev iz III-227. člena Ustave, se lahko v okviru skupne kmetijske politike predvidijo naslednji ukrepi:

- a) učinkovito usklajevanje prizadevanj na področju poklicnega usposabljanja, raziskav in razširjanja znanja na področju kmetijstva; to lahko vključuje skupno financiranje projektov ali institucij;
- b) skupni ukrepi za pospeševanje porabe nekaterih proizvodov.

III-230. ČLEN

(1) Oddelek o pravilih konkurence se uporablja za proizvodnjo kmetijskih proizvodov in trgovino s kmetijskimi proizvodi le v obsegu, določenem v evropskih zakonih ali okvirnih zakonih v skladu z drugim odstavkom III-231. člena Ustave, ob upoštevanju ciljev iz III-227. člena Ustave.

(2) Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropsko uredbo ali sklep, s katerim odobri dodelitev pomoči:

- a) za zaščito podjetij, ki so zaradi strukturnih ali naravnih razmer v slabšem položaju;
- b) v okviru programov gospodarskega razvoja.

III-231. ČLEN

(1) Komisija da predloge za oblikovanje in uresničevanje skupne kmetijske politike, vključno z nadomestitvijo nacionalnih ureditev z eno od oblik skupne ureditve, predvidene v prvem odstavku III-228. člena Ustave, ter za izvajanje ukrepov iz tega oddelka.

Ti predlogi upoštevajo soodvisnost kmetijskih vprašanj iz tega oddelka.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo skupne ureditve kmetijskih trgov iz prvega odstavka III-228. člena Ustave in druge določbe, potrebne za zasledovanje ciljev skupne kmetijske in ribiške politike. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(3) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe o določitvi cen, prelevmanov, pomoči in količinskih omejitvah ter o določanju in dodeljevanju možnosti ribolova.

(4) V skladu s pogoji iz drugega odstavka tega člena se nacionalne tržne ureditve nadomestijo s skupno ureditvijo iz prvega odstavka III-228. člena Ustave, če:

- a) skupna ureditev državam članicam, ki nasprotujejo temu ukrepu in imajo lastno ureditev za neko proizvodnjo, ponuja enakovredne zaščitne ukrepe glede zaposlovanja in življenjske ravni zadevnih proizvajalcev, glede na sčasoma možne prilagoditve in potrebne specializacije, in
- b) taka ureditev v Uniji zagotavlja tržne pogoje, ki so podobni tistim na nacionalnem trgu.

(5) Če se skupna ureditev za nekatere surovine vzpostavi pred obstojem skupne ureditve za ustrezne predelane proizvode, se lahko surovine, ki se uporabljajo za predelane proizvode, namenjene izvozu v tretje države, uvozijo iz držav zunaj Unije.

III-232. ČLEN

Kadar je proizvod v državi članici predmet nacionalne tržne ureditve ali notranjih predpisov z enakim učinkom, ki vplivajo na konkurenčni položaj podobne proizvodnje v drugi državi članici, države članice uvedejo izravnalno dajatev na uvoz tega proizvoda iz države članice, v kateri obstaja taka ureditev ali taki predpisi, razen če ta država ne uvede izravnalne dajatve na izvoz.

Komisija sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi določi višino teh dajatev na ravni, ki je potrebna za ponovno vzpostavitev ravnotežja. Odobri lahko tudi druge ukrepe, za katere določi pogoje in podrobnosti.

5. ODDELEK

OKOLJE

III-233. ČLEN

(1) Okoljska politika Unije prispeva k uresničevanju naslednjih ciljev:

- a) ohranjanju, varstvu in izboljšanju kakovosti okolja;
- b) varovanju človekovega zdravja;
- c) skrbni in preudarni rabi naravnih virov;
- d) spodbujanju ukrepov na mednarodni ravni za reševanje regionalnih ali globalnih okoljskih problemov.

(2) Cilj okoljske politike Unije je doseči visoko raven varstva, pri čemer se upošteva raznolikost razmer v posameznih regijah Unije. Politika temelji na previdnostnem načelu in na načelih, da je treba delovati preventivno, da je treba okoljsko škodo prednostno odpravljati pri viru in da jo plača povzročitelj obremenitve.

V tej zvezi usklajevalni ukrepi, ki ustrezajo zahtevam varstva okolja, vključujejo, kadar je to primerno, zaščitno klavzulo, ki državam članicam dovoljuje, da iz negospodarskih okoljskih razlogov sprejmejočasne ukrepe, za katere velja nadzorni postopek Unije.

(3) Pri oblikovanju svoje okoljske politike Unija upošteva:

- a) razpoložljive znanstvene in tehnične podatke;
  - b) okoljske razmere v različnih regijah Unije;
  - c) možne koristi in stroške ukrepanja ali neukrepanja;
  - d) gospodarski in socialni razvoj Unije kot celote in uravnotežen razvoj njenih regij.
- (4) V okviru svojih pristojnosti Unija in države članice sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. O podrobnostih sodelovanja Unije se lahko sklenejo sporazumi med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja mednarodnih sporazumov.

III-234. ČLEN

- (1) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določi, katere ukrepe je treba sprejeti za doseganje ciljev iz prejšnjega člena. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek in III-172. člen Ustave Svet soglasno sprejme evropske zakone ali okvirne zakone, s katerimi določi:
- a) določbe, ki so zlasti davčne narave;
  - b) ukrepe, ki vplivajo na:

1. prostorsko načrtovanje;
  2. kvantitativno upravljanje vodnih virov, ali, neposredno ali posredno, razpoložljivost teh virov;
  3. rabo zemljišč, razen ravnanja z odpadki;
- c) ukrepe, ki pomembno vplivajo na izbiro držav članic med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo.

Svet lahko na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep o uporabi rednega zakonodajnega postopka za področja iz prejšnjega pododstavka.

V vseh primerih Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom, Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(3) Z evropskimi zakoni se določijo splošni delovni programi, s katerimi se določijo prednostni cilji. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Ukrepi, ki so potrebni za izvajanje teh programov se glede na primer sprejmejo v skladu s pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena.

(4) Države članice financirajo in izvajajo okoljsko politiko, ne da bi pri tem vplivale na nekatere ukrepe, ki jih je sprejela Unija.

(5) Ne glede na načelo, da plača povzročitelj obremenitve, in če je ukrep, sprejet na podlagi prvega odstavka tega člena, povezan z nesorazmerno visokimi stroški za pristojne organe države članice, takšen ukrep v ustrezni obliki opredeli:

- a) začasne izjeme in/ali
  - b) finančno podporo iz Kohezijskega sklada.
- (6) Varstveni ukrepi, sprejeti v skladu s tem členom, nobeni od držav članic ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih varstvenih ukrepov. Takšni ukrepi morajo biti združljivi z Ustavo. O njih se uradno obvesti Komisija.

6. ODDELEK

VARSTVO POTROŠNIKOV

III-235. ČLEN

- (1) Zato da bi podprli interese potrošnikov in zagotovili visoko raven varstva potrošnikov, Unija prispeva k varovanju zdravja, varnosti in ekonomskih interesov potrošnikov, pa tudi k spodbujanju njihove pravice do obveščenosti in izobraževanja ter pravice do samoorganiziranja za zaščito njihovih interesov.
- (2) Unija prispeva k doseganju ciljev iz prejšnjega odstavka z:
- a) ukrepi, sprejetimi v skladu s III-172. členom Ustave v okviru vzpostavitve in delovanja notranjega trga;
  - b) ukrepi za podporo, dopolnitev in nadzor politike držav članic.

(3) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi iz točke b) prejšnjega odstavka. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(4) Ukrepi, sprejeti v skladu s prejšnjim odstavkom, državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov. Takšni ukrepi morajo biti združljivi z Ustavo. O njih se uradno obvesti Komisija.

7. ODDELEK

PROMET

III-236. ČLEN

(1) Cilji Ustave se na področju, ki ga ureja ta oddelek, uresničujejo v okviru skupne prometne politike.

(2) Za izvajanje prejšnjega odstavka se sprejmejo evropski zakoni ali okvirni zakoni, ob upoštevanju posebnosti prometa. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

S takimi evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo:

- a) skupna pravila, ki se uporabljajo za mednarodni promet na ozemlje ali z ozemlja države članice ali za promet prek ozemlja ene ali več držav članic;

- b) pogoje, pod katerimi lahko prevozniki opravljajo promet v državi članici, v kateri nimajo sedeža;
- c) ukrepe za izboljšanje varnosti prometa;
- d) vse druge ustrezne ukrepe.

(3) Kadar se sprejmejo evropski zakoni ali okvirni zakoni iz prejšnjega odstavka, se upoštevajo primeri, kjer bi njihova uporaba lahko resno vplivala na življenjsko raven in stopnjo zaposlenosti v nekaterih regijah ter na izkoriščanje prometne infrastrukture.

III-237. ČLEN

Nobena država članica ne sme pred sprejetjem evropskih zakonov ali okvirnih zakonov iz drugega odstavka prejšnjega člena spreminjati tistih predpisov, ki urejajo ta vprašanja 1. januarja 1958 ali za države, ki pristopajo, na dan njihovega pristopa, tako da bi po svojem neposrednem ali posrednem učinku postali manj ugodni za prevoznike drugih držav članic kakor za prevoznike, ki so državljani te države, razen če je Svet soglasno sprejel evropski sklep, s katerim dovoljuje izjeme.

III-238. ČLEN

Pomoči so združljive z Ustavo, če so potrebne za usklajevanje prometa ali če so nadomestilo za opravljanje določenih storitev, ki so del javne službe.

III-239. člen

Pri vseh ukrepih, sprejetih v okviru Ustave, ki se nanašajo na prevozne tarife in pogoje, se upošteva ekonomski položaj prevoznikov.

III-240. ČLEN

- (1) Pri prevozu znotraj Unije se prepove diskriminacija, ki je v tem, da prevozniki zaračunavajo različne prevoznine in nalagajo različne pogoje za prevoz enakega blaga na istih prometnih povezavah glede na državo članico porekla tega blaga ali namembno državo.
- (2) Prejšnji odstavek ne preprečuje sprejetja drugih evropskih zakonov ali okvirnih zakonov v skladu z drugim odstavkom III-236. člena Ustave.
- (3) Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe za izvajanje prvega odstavka tega člena. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

Svet lahko zlasti sprejme evropske uredbe in sklepe, ki omogočajo institucijam, da zagotovijo upoštevanje pravila iz prvega odstavka tega člena, uporabnikom pa, da lahko to pravilo v celoti izkoristijo.

(4) Komisija na lastno pobudo ali na predlog države članice preuči vse primere diskriminacije iz prvega odstavka tega člena ter po posvetovanju z vsemi zadevnimi državami članicami sprejme potrebne evropske sklepe v okviru evropskih uredb in sklepov iz prejšnjega odstavka.

III-241. ČLEN

(1) Pri prevozih znotraj Unije je državam članicam prepovedano predpisovanje prevoznin in pogojev, ki vključujejo elemente podpore ali zaščite v korist enega ali več posameznih podjetij ali gospodarskih panog, razen če jim tega ne dovoli Komisija z evropskim sklepom.

(2) Komisija na lastno pobudo ali na predlog države članice preuči prevoznine in pogoje iz prejšnjega odstavka, upošteva zlasti zahteve primerne regionalne ekonomske politike, potrebe nerazvitih regij in probleme regij, ki so zaradi političnih razmer resno prizadete, pa tudi učinke teh prevoznin in pogojev na konkurenco med vrstami prevoza.

Po posvetovanju z vsako zadevno državo članico Komisija sprejme potrebne evropske sklepe.

(3) Prepoved iz prvega odstavka tega člena se ne uporablja za tarife, določene zaradi konkurenčnosti.

III-242. ČLEN

Dajatve ali pristojbine, ki jih prevozniki zaračunajo poleg prevoznin pri prehodu meje, ne smejo presegati razumne meje, potem ko so bili upoštevani dejanski stroški, nastali ob prehodu meje.

Države članice si prizadevajo za zmanjšanje teh stroškov.

Komisija lahko naslovi na države članice priporočila glede uporabe tega člena.

III-243. ČLEN

Določbe tega oddelka ne izključujejo uporabe ukrepov, sprejetih v Zvezni republiki Nemčiji, če so ti ukrepi potrebni za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je delitev Nemčije povzročila v gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike, prizadetih zaradi te delitve. Pet let po začetku veljavnosti Pogodbe o Ustavi za Evropo lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropski sklep o razveljavitvi tega člena.

III-244. ČLEN

Pri Komisiji se oblikuje svetovalni odbor, sestavljen iz strokovnjakov, ki jih imenujejo vlade držav članic. Če je to potrebno, se Komisija z njim posvetuje o vprašanih prometa.

III-245. ČLEN

(1) Ta oddelek se uporablja za prevoz v železniškem in cestnem prometu ter po celinskih plovnih poteh.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo ustrezni ukrepi za pomorski in zračni promet. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

8. ODDELEK

VSEEVROPSKA OMREŽJA

III-246. ČLEN

(1) Da bi Unija pripomogla k doseganju ciljev iz III-130. in III-220. člena Ustave in da bi državljanom Unije, gospodarskim subjektom ter regionalnim in lokalnim skupnostim omogočila v celoti izkoristiti ugodnosti vzpostavitve območja brez notranjih meja, prispeva k vzpostavitvi in razvoju vseevropskih omrežij na področju prometne, telekomunikacijske in energetske infrastrukture.

(2) V okviru sistema odprtih in konkurenčnih trgov je dejavnost Unije namenjena pospeševanju medsebojnega povezovanja in medobratovalnosti nacionalnih omrežij, pa tudi dostopa do teh omrežij. Pri tem se zlasti upošteva potreba po povezavi otoških, neobalnih in obrobnihi regij z osrednjimi regijami Unije.

III-247. ČLEN

- (1) Da bi dosegla cilje iz prejšnjega člena Unija:
- a) pripravi vrsto smernic, ki zajemajo cilje, prednostne naloge in splošno zasnovo ukrepov, predvidenih na področju vseevropskih omrežij; v teh smernicah se opredelijo projekti skupnega interesa;
  - b) izvaja ukrepe, za katere se izkaže, da so potrebni za zagotovitev medobratovalnosti omrežij, zlasti na področju usklajevanja tehničnih standardov;
  - c) lahko podpira projekte skupnega interesa, ki jih podpirajo države članice in ki so opredeljeni v okviru smernic iz točke a) tega odstavka, zlasti s študijami izvedljivosti, kreditnimi garancijami ali subvencioniranjem obrestnih mer; Unija lahko prek Kohezijskega sklada pomaga financirati tudi posebne projekte v državah članicah na področju prometne infrastrukture.

Unija pri svojih dejavnostih upošteva potencialno ekonomsko upravičenost projektov.

- (2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo smernice in drugi ukrepi iz prejšnjega odstavka. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

S smernicami in projekti skupnega interesa, ki se nanašajo na ozemlje ene od držav članic, se mora strinjati ta država članica.

(3) Države članice v povezavi s Komisijo med seboj usklajujejo svoje nacionalne politike, ki lahko pomembno vplivajo na doseganje ciljev iz III-144. člena Ustave. Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja.

(4) Unija se lahko odloči za sodelovanje s tretjimi državami, da bi podprla projekte skupnega interesa in zagotovila medobratovalnost omrežij.

9. ODDELEK

RAZISKAVE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ IN VESOLJE

III-248. ČLEN

(1) Cilj dejavnosti Unije je okrepiti njene znanstvene in tehnološke temelje z oblikovanjem Evropskega raziskovalnega območja, v katerem raziskovalci, znanost in tehnologija prosto krožijo, in jo spodbujati, da postane bolj konkurenčna, vključno v njeni industriji, pri čemer Unija pospešuje vse raziskovalne dejavnosti, ki se štejejo za potrebne zaradi drugih poglavij Ustave.

(2) Za namene iz prejšnjega odstavka Unija na vsem svojem območju spodbuja podjetja, tudi mala in srednja, raziskovalne centre in univerze pri njihovih visokokakovostnih raziskovalnih in tehnološko razvojnih dejavnostih. Podpira njihovo prizadevanje za medsebojno sodelovanje, pri čemer je njen glavni cilj omogočiti raziskovalcem, da svobodno sodelujejo prek meja in podjetjem, da izkoristijo možnosti notranjega trga, zlasti z odpiranjem nacionalnih trgov javnih naročil, z opredelitvijo skupnih standardov ter odpravljanjem pravnih in davčnih ovir za tako sodelovanje.

(3) Vse dejavnosti Unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja, vključno z demonstracijskimi projekti, se izvajajo in se o njih odloča v skladu s tem oddelkom.

III-249. ČLEN

Pri uresničevanju ciljev iz prejšnjega člena Unija v dopolnilo dejavnostim, ki potekajo v državah članicah, izvaja naslednje dejavnosti:

- a) izvajanje raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih programov s spodbujanjem sodelovanja s in med podjetji, raziskovalnimi centri in univerzami;
- b) spodbujanje sodelovanja s tretjimi državami in z mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološkorazvojnem in demonstracijskem področju Unije;
- c) razširjanje in optimizacija rezultatov raziskovalnih, tehnološkorazvojnih in demonstracijskih dejavnosti Unije;
- d) spodbujanje usposabljanja in mobilnosti raziskovalcev v Uniji.

III-250. ČLEN

(1) Unija in države članice usklajujejo svoje raziskovalne in tehnološkorazvojne dejavnosti, da bi zagotovile skladnost med nacionalnimi politikami in politiko Unije.

(2) Komisija lahko v tesnem sodelovanju z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje usklajevanja iz prejšnjega odstavka, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je izčrpno obveščen.

III-251. ČLEN

(1) Z evropskimi zakoni se določi večletni okvirni program, s katerim se opredelijo vse dejavnosti, ki jih financira Unija. Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

V okvirnem programu se:

- a) opredelijo znanstveni in tehnološki cilji, ki naj bi jih dosegli z dejavnostmi iz III-249. člena Ustave, in določijo ustrezne prednostne naloge;
  - b) navedejo splošne usmeritve teh dejavnosti;
  - c) določijo najvišji skupni znesek in podrobna pravila finančne udeležbe Unije pri okvirnem programu ter ustrezni deleži za vsako od predvidenih dejavnosti.
- (2) Večletni okvirni program se prilagodi ali dopolni glede na spremenjene okoliščine.

(3) Z evropskim zakonom Sveta se določijo posebni programi za izvajanje okvirnega večletnega programa znotraj posamezne dejavnosti. V vsakem posebnem programu so opredeljena podrobna pravila njegovega izvajanja, določeno je njegovo trajanje in predvidena potrebna sredstva. Vsota vseh potrebnih sredstev, določenih v posebnih programih, ne sme preseči najvišjega skupnega zneska, ki je določen za okvirni program in vsako dejavnost. Takšen zakon se sprejme po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

(4) Kot dopolnitev dejavnostim, načrtovanim v večletnem okvirnem programu, se z evropskim zakonom določijo potrebni ukrepi za vzpostavitev Evropskega raziskovalnega območja. Takšen zakon se sprejme po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

III-252. ČLEN

(1) Za izvajanje večletnega okvirnega programa se z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom določijo:

- a) pravila glede sodelovanja podjetij, raziskovalnih centrov in univerz;
- b) pravila glede razširjanja rezultatov raziskav.

Takšni evropski zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(2) Pri izvajanju večletnega okvirnega programa se lahko z evropskimi zakoni določijo dopolnilni programi, pri katerih sodelujejo samo nekatere države članice, ki te programe ob morebitni udeležbi Unije tudi financirajo.

Takšni zakoni določijo pravila, ki veljajo za dopolnilne programe, zlasti glede razširjanja znanja in dostopa drugih držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom in v dogovoru z zadevnimi državami članicami.

(3) Pri izvajanju večletnega okvirnega programa se lahko z evropskimi zakoni predvidi, v dogovoru z zadevnimi državami članicami, sodelovanje pri raziskovalnih in razvojnih programih več držav članic, tudi sodelovanje v strukturah, vzpostavljenih za izvajanje teh programov.

Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

(4) Pri izvajanju večletnega okvirnega programa lahko Unija predvidi sodelovanje s tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami na raziskovalnem, tehnološko-razvojnem in demonstracijskem področju Unije.

O podrobnostih takega sodelovanja se lahko med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami sklenejo sporazumi.

III-253. ČLEN

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, s katerimi ustanovi skupna podjetja ali kakršno koli drugo strukturo, potrebno za učinkovito izvajanje raziskovalnih, tehnološko-razvojnih in demonstracijskih programov Unije. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Ekonomsko-socialnim odborom.

III-254. člen

- (1) Za pospeševanje znanstvenega in tehničnega napredka, industrijske konkurenčnosti in izvajanje svojih politik Unija oblikuje evropsko politiko o vesolju. V ta namen lahko spodbuja skupne pobude, podpira raziskave in tehnološki razvoj ter usklajuje prizadevanja, potrebna za raziskovanje in izkoriščanje vesolja.
- (2) Da bi prispevali k doseganju ciljev iz prejšnjega odstavka, se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo potrebni ukrepi, ki so lahko v obliki evropskega vesoljskega programa.
- (3) Unija vzpostavi ustrezne odnose z Evropsko vesoljsko agencijo.

III-255. ČLEN

Komisija na začetku vsakega leta pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo. Poročilo zajema informacije o dejavnostih, povezanih z raziskavami, tehnološkim razvojem in o razširjanju njihovih rezultatov v predhodnem letu, pa tudi delovni program za tekoče leto.

10. ODDELEK

ENERGETIKA

III-256. ČLEN

(1) Pri vzpostavitvi in delovanju notranjega trga in ob upoštevanju potrebe po ohranitvi in izboljšanju okolja, so cilji energetske politike Unije:

- a) zagotoviti delovanje trga energetike;
- b) zagotoviti zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji, in
- c) pospeševati energetska učinkovitost in varčevanje z energijo ter razvijanje novih in obnovljivih oblik energije.

(2) Ne glede na uporabo drugih določb Ustave, se cilji iz prejšnjega odstavka dosegajo z ukrepi, določenimi z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni. Takšni zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

Takšni zakoni ali okvirni zakoni ne vplivajo na pravico držav članic, da določijo pogoje za izkoriščanje svojih energetskih virov, na izbiro med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo, ne glede na točko c) drugega odstavka III-234. člena Ustave.

(3) Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se ne glede na prejšnji odstavek določijo ukrepi, ki so v njih predvideni, zlasti kadar so davčne narave. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

IV. POGLAVJE

OBMOČJE SVOBODE, VARNOSTI IN PRAVICE

1. ODDELEK

SPLOŠNE DOLOČBE

III-257. ČLEN

- (1) Unija vzpostavi območje svobode, varnosti in pravice ob spoštovanju temeljnih pravic in različnih pravnih izročil in sistemov držav članic.
- (2) Unija zagotovi, da se osebe pri prehajanju notranjih meja ne preverjajo, in oblikuje skupno politiko o azilu, priseljevanju in nadzoru zunanjih meja na podlagi solidarnosti med državami članicami in ki je pravična do državljanov tretjih držav. V tem poglavju se osebe brez državljanstva obravnavajo enako kakor državljani tretjih držav.

(3) Unija si prizadeva zagotoviti visoko raven varnosti z ukrepi za preprečevanje kriminala, rasizma in ksenofobije in bojem proti njima, in z ukrepi za uskladitev in sodelovanje med policijskimi in pravosodnimi ter drugimi pristojnimi organi, kakor tudi z vzajemnim priznavanjem sodb v kazenskih zadevah in, po potrebi, približevanjem kazenskih zakonodaj.

(4) Unija olajšuje dostop do sodnega varstva, zlasti z načelom vzajemnega priznavanja sodnih in zunajsodnih odločb v civilnih zadevah.

III-258. ČLEN

Evropski svet določi strateške smernice za zakonodajno in operativno načrtovanje na območju svobode, varnosti in pravice.

III-259. ČLEN

Nacionalni parlamenti zagotovijo, da se v predlogih in zakonodajnih pobudah, predloženih v skladu s 4. in 5. oddelkom tega poglavja upošteva načelo subsidiarnosti v skladu s Protokolom o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

III-260. ČLEN

Ne glede na III-360. do III-362. člen Ustave lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, ki določajo podrobnosti po katerih države članice v sodelovanju s Komisijo opravljajo objektivno in nepristransko ocenjevanje izvajanja politik Unije iz tega poglavja s strani organov držav članic, zlasti zaradi olajšanja polne uporabe načela vzajemnega priznavanja. Evropski parlament in nacionalni parlamenti so obveščeni o vsebini in rezultatih ocenjevanja.

III-261. ČLEN

V okviru Sveta se ustanovi stalni odbor, da znotraj Unije zagotovi pospeševanje in krepitev operativnega sodelovanja na področju notranje varnosti. Ne glede na III-344. člen Ustave olajša usklajevanje ukrepov pristojnih organov držav članic. Pri delu tega odbora lahko sodelujejo predstavniki zadevnih organov, uradov in agencij Unije. Evropski parlament in nacionalni parlamenti so obveščeni glede tega dela.

III-262. ČLEN

To poglavje ne vpliva na izpolnjevanje obveznosti, ki jih imajo države članice glede vzdrževanja javnega reda in miru ter zagotavljanja notranje varnosti.

III-263. ČLEN

Svet sprejme evropske uredbe, s katerimi zagotovi upravno sodelovanje med pristojnimi službami držav članic na področjih, ki so zajeta v tem poglavju, kakor tudi med temi službami in Komisijo. Odloča na predlog Komisije, ob upoštevanju III-264. člena Ustave in po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-264. ČLEN

Akti iz 4. in 5. oddelka tega poglavja, skupaj z evropskimi uredbami iz prejšnjega člena, ki zagotavljajo upravno sodelovanje na področjih, ki so zajeta v navedenih oddelkih, se sprejmejo:

- a) na predlog Komisije, ali
- b) na pobudo četrtine držav članic.

2. ODDELEK

POLITIKA GLEDE MEJNE KONTROLE,
AZILA IN PRISELJEVANJA

III-265. ČLEN

- (1) Unija oblikuje politiko, da bi:

- a) zagotovila, da se osebe, ne glede na državljanstvo, pri prehajanju notranjih meja ne preverjajo;
  - b) se izvajala preverjanja oseb in učinkovit nadzor pri prehajanju zunanjih meja;
  - c) se postopno uvedel integriran sistem upravljanja zunanjih meja.
- (2) Za namene iz prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi glede:
- a) skupne politike vizumov in drugih dovoljenj za krajše bivanje;
  - b) preverjanja oseb pri prehodu zunanjih meja;
  - c) pogojev za svobodno potovanje državljanov tretjih držav znotraj Unije za krajše obdobje;
  - d) vseh ukrepov, potrebnih za postopno uvedbo integriranega sistema upravljanja zunanjih meja;
  - e) odprave preverjanj oseb pri prehajanju notranjih meja.
- (3) Ta člen ne vpliva na pristojnost držav članic glede ozemeljske razmejitve njihovih meja v skladu z mednarodnim pravom.

III-266. ČLEN

- (1) Unija oblikuje skupno politiko o azilu, subsidiarni zaščiti in začasni zaščiti z namenom ponuditi ustrezen status vsem državljanom tretjih držav, ki prosijo za mednarodno zaščito in zagotoviti skladnost z načelom nevračanja. Ta politika mora biti v skladu z Ženevsko konvencijo z dne 28. julija 1951 in Protokolom z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in drugimi ustreznimi pogodbami.
- (2) Za namene prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi za skupen evropski azilni sistem, ki zajema:
- a) enoten status azila za državljane tretjih držav, ki velja v celotni Uniji;
  - b) enoten status subsidiarne zaščite za državljane tretjih držav, ki brez pridobitve evropskega azila potrebujejo mednarodno zaščito;
  - c) skupen sistem začasne zaščite razseljenih oseb v primeru množičnega dotoka;
  - d) skupne postopke za dodelitev ali odvzem statusa enotnega azila ali subsidiarne zaščite;
  - e) merila in mehanizme za določitev države članice, odgovorne za preverjanje prošenj za azil ali subsidiarno zaščito;
  - f) standarde glede pogojev za sprejem prosilcev za azil ali subsidiarno zaščito;

g) partnerstvo in sodelovanje s tretjimi državami za obvladovanje dotoka oseb, ki prosijo za azil ali subsidiarno ali začasno zaščito.

(3) V primeru izrednih razmer v eni ali več državah članicah zaradi nenadnega dotoka državljanov iz tretjih držav lahko Svet na predlog Komisije sprejme evropske uredbe ali sklepe, ki vsebujejo začasne ukrepe v korist zadevnih držav članic. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-267. ČLEN

(1) Unija oblikuje skupno politiko priseljevanja, s katero v vseh fazah zagotovi učinkovito upravljanje migracijskega dotoka, pravično obravnavo državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici in preprečevanje nezakonitega priseljevanja in trgovine z ljudmi ter okrepljene ukrepe za boj proti temu.

(2) Za namene iz prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi na naslednjih področjih:

- a) pogoji vstopa in prebivanja ter standardi glede postopkov držav članic za izdajo vizumov in dovoljenj za prebivanje za daljši čas, tudi tistih zaradi združitve družine;
- b) opredelitev pravic državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici, in pogojev, ki urejajo svobodo gibanja in prebivanja v drugih državah članicah;

c) nezakonito priseljevanje in nedovoljeno prebivanje, tudi odstranitev in vračanje oseb, ki prebivajo brez dovoljenja;

d) boj proti trgovini z ljudmi, zlasti ženskami in otroki.

(3) Unija lahko s tretjimi državami sklene sporazume o ponovnem sprejemu državljanov tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop, prisotnost ali bivanje na ozemlju ene od držav članic, v njihovo državo izvora ali porekla.

(4) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo ukrepi, s katerimi se omogočijo spodbude in podpora dejavnostim držav članic zaradi pospeševanja vključevanja državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo na njihovem ozemlju, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

(5) Ta člen ne vpliva na pravice držav članic, da določijo obseg sprejema državljanov tretjih držav, ki iz tretjih držav prihajajo na njeno ozemlje, da bi si poiskali delo, bodisi kot zaposleni ali samozaposleni.

III-268. ČLEN

Za politike Unije iz tega oddelka in njihovo izvajanje velja načelo solidarnosti in pravične delitve odgovornosti med državami članicami, vključno s finančnim področjem. Kadar koli je to potrebno, vsebujejo akti Unije, sprejeti v skladu s tem oddelkom, ustrezne ukrepe za uveljavitev tega načela.

3. ODDELEK

PRAVOSODNO SODELOVANJE V CIVILNIH ZADEVAH

III-269. ČLEN

- (1) Unija razvija pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, ki temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in odločb v zunajsodnih zadevah. Takšno sodelovanje lahko vključuje sprejetje ukrepov za približevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.
- (2) Za namene iz prejšnjega odstavka se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi, zlasti kadar so potrebni za pravilno delovanje notranjega trga, katerih cilj je med drugim zagotoviti:
- a) vzajemno priznavanje in izvrševanje sodb in odločb v zunajsodnih zadevah med državami članicami;
  - b) čezmejno vročitev sodnih in zunajsodnih listin;
  - c) skladnost predpisov, ki se uporabljajo v državah članicah glede kolizije zakonov in sporov o pristojnosti;
  - d) sodelovanje pri pridobivanju dokazov;
  - e) učinkovit dostop do sodnega varstva;

- f) odpravo ovir za nemoten potek civilnih postopkov, po potrebi s spodbujanjem združljivosti predpisov o civilnih postopkih, ki veljajo v državah članicah;
- g) oblikovanje alternativnih načinov reševanja sporov;
- h) pomoč pri usposabljanju sodnikov in zaposlenih na sodiščih.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se ukrepi, ki zadevajo družinsko pravo s čezmejnimi posledicami, določijo z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom, ki ga sprejme Svet. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Svet lahko na predlog Komisije sprejme evropski sklep za opredelitev tistih vidikov družinskega prava s čezmejnimi posledicami, ki so lahko predmet aktov, sprejetih po rednem zakonodajnem postopku. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

4. ODDELEK

PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

III-270. ČLEN

(1) Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v Uniji temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb in vključuje približevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic na področjih, navedenih v drugem odstavku tega člena in v III- 271. členu Ustave.

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi za:

- a) določitev pravil in postopkov za zagotovitev priznavanja vseh oblik sodb in sodnih odločb v celotni Uniji;
- b) preprečevanje in reševanje sporov o pristojnosti med državami članicami;
- c) spodbujanje usposabljanja sodnikov in zaposlenih na sodiščih;
- d) olajševanje sodelovanja med sodnimi ali drugimi ustreznimi organi držav članic pri kazenskih postopkih in izvrševanju odločb.

(2) Z evropskim okvirnim zakonom se lahko določijo minimalna potrebna pravila za lažje vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami. V teh pravilih se upoštevajo razlike med pravnimi izročili in sistemi držav članic.

Pravila se nanašajo na:

- a) vzajemno dopustnost dokazov med državami članicami;
- b) pravice posameznikov v kazenskem postopku;
- c) pravice žrtev kaznivega dejanja;

- d) druge posebne vidike kazenskega postopka, ki jih je Svet predhodno opredelil v evropskem sklepu; za sprejem tega sklepa Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

Sprejem minimalnih pravil iz tega odstavka državam članicam ne preprečuje, da ohranijo ali uvedejo višjo raven zaščite posameznikov.

(3) Kadar član Sveta meni, da osnutek evropskega okvirnega zakona iz prejšnjega odstavka krši temeljna načela njegovega pravnega sistema, lahko zahteva, da se osnutek okvirnega zakona predloži Evropskemu svetu. V tem primeru se postopek iz III-396. člena Ustave začasno prekine. Po razpravi Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve bodisi:

- a) vrne osnutek Svetu in se s tem začasna prekinitvev postopka iz III-396. člena Ustave konča, ali
- b) od Komisije ali skupine držav članic, ki so predlagale osnutek, zahteva, da predložijo nov osnutek; v tem primeru se šteje, da prvotno predlagani akt ni bil sprejet.

(4) Če Evropski svet do konca obdobja iz prejšnjega odstavka ni ukrepal ali če v 12 mesecih od predložitve novega osnutka v skladu s točko b) prejšnjega odstavka evropski okvirni zakon ni bil sprejet in želi najmanj tretjina držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka okvirnega zakona, te o tem uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo.

V takem primeru se šteje, da je pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja iz drugega odstavka I-44. člena in prvega odstavka III-419. člena Ustave dano, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

III-271. ČLEN

(1) Z evropskimi okvirnimi zakoni se lahko določijo minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in kazni na področju posebno hudih oblik kaznivih dejanj s čezmejnimi posledicami zaradi narave ali učinkov teh dejanj ali zaradi posebne potrebe po skupnem boju proti njim.

Ta področja kriminala so: terorizem, trgovina z ljudmi in spolna zloraba žensk in otrok, nedovoljen promet s prepovedanimi drogami in orožjem, pranje denarja, korupcija, ponarejanje plačilnih sredstev, računalniški kriminal in organizirani kriminal.

Glede na razvoj kriminala lahko Svet sprejme evropski sklep, s katerim opredeli druga področja kriminala, ki ustrezajo merilom iz tega odstavka. Odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Če se izkaže, da je približevanje določb kazenske zakonodaje držav članic nujno zaradi zagotovitve učinkovitega izvajanja politike Unije na področju, za katerega veljajo usklajevalni ukrepi, se lahko z evropskimi okvirnimi zakoni določijo minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in kazni na zadevnem področju. Takšni okvirni zakoni se sprejmejo po enakem postopku, po katerem so bili sprejeti zadevni usklajevalni ukrepi, ne glede na III-264. člen Ustave.

(3) Kadar član Sveta meni, da bi osnutek evropskega okvirnega zakona iz prvega ali drugega odstavka tega člena lahko kršil temeljna načela njegovega kazenskega pravnega sistema, lahko zahteva, da se osnutek okvirnega zakona predloži Evropskemu svetu. Če se uporablja postopek iz III-396. člena Ustave, se v tem primeru postopek začasno prekine. Po razpravi Evropski svet v štirih mesecih od te začasne prekinitve bodisi:

- a) vrne osnutek Svetu, ki konča začasno prekinitev postopka iz III-396. člena Ustave, če se uporablja, ali
- b) od Komisije ali skupine držav članic, ki so predlagale osnutek okvirnega zakona, zahteva, da predložijo nov osnutek; v tem primeru se šteje, da prvotno predlagani akt ni bil sprejet.

(4) Če Evropski svet do konca obdobja iz prejšnjega odstavka ni ukrepal ali če v 12 mesecih od predložitve novega osnutka v skladu s točko b) prejšnjega odstavka evropski okvirni zakon ni bil sprejet in želi najmanj tretjina držav članic med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na podlagi zadevnega osnutka okvirnega zakona, te o tem uradno obvestijo Evropski parlament, Svet in Komisijo.

V takem primeru se šteje, da je pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja iz drugega odstavka I-44. člena in prvega odstavka III-419. člena Ustave dano, in se uporabljajo določbe o okrepljenem sodelovanju.

III-272. ČLEN

Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo ukrepi za spodbujanje in podporo dejanjem držav članic na področju preprečevanja kriminala, in ne vključujejo usklajevanja določb zakonov in upravnih predpisov držav članic.

III-273. ČLEN

(1) Naloga Eurojusta je podpirati in krepiti koordinacijo in sodelovanje med nacionalnimi organi, pristojnimi za preiskave in pregon hudih oblik kriminala, ki se nanašajo na dve ali več držav članic, ali terjajo skupni pregon, na podlagi postopkov, ki jih izvajajo in informacij, ki jih posredujejo organi držav članic in Europol.

V tej zvezi se z evropskimi zakoni določi struktura, delovanje, področje ukrepanja in naloge Eurojusta. Te naloge lahko zajemajo:

- a) uvedbo kazenskih preiskav, kakor tudi predlog uvedbe pregona, ki ga izvajajo pristojni nacionalni organi, zlasti v primeru kršitev zoper finančne interese Unije;
- b) koordinacijo preiskav in pregona iz prejšnje točke;
- c) krepitev pravosodnega sodelovanja, skupaj z reševanjem sporov o pristojnosti in v tesnem sodelovanju z Evropsko pravosodno mrežo.

S temi zakoni se določijo tudi podrobnosti glede sodelovanja Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov držav članic pri ocenjevanju dejavnosti Eurojusta.

(2) V primeru pregona iz prejšnjega odstavka in ne glede na III-274. člen Ustave, pristojni nacionalni uradniki izvajajo uradna dejanja pravosodnega postopka.

III-274. ČLEN

- (1) Zaradi boja proti kršitvam, ki vplivajo na finančne interese Unije, se lahko z evropskim zakonom Sveta iz Eurojusta ustanovi Evropsko javno tožilstvo. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.
- (2) Evropsko javno tožilstvo je pristojno, po potrebi v povezavi z Europolom, za preiskave, pregon in obtožbe storilcev in sotorilcev kršitev, ki vplivajo na finančne interese Unije, kakor jih določa evropski zakon iz prejšnjega odstavka. Opravlja dolžnosti tožilca na pristojnih sodiščih držav članic v zvezi s temi kršitvami.
- (3) Z evropskim zakonom iz prvega odstavka tega člena se določi statut Evropskega javnega tožilstva, pogoji za opravljanje njegovih nalog, poslovnik o njegovih dejavnostih, kakor tudi pravila o dopustnosti dokazov, in pravila, ki se uporabljajo za sodni nadzor postopkovnih dejanj, sprejetih pri opravljanju njegovih nalog.
- (4) Evropski svet lahko istočasno ali naknadno sprejme evropski sklep o spremembi prvega odstavka tega člena, s katerim Evropskemu javnemu tožilstvu dodeli pristojnosti tudi za boj proti hudim oblikam kriminala s čezmejnimi posledicami, in o ustrezni spremembi drugega odstavka tega člena o storilcih in sotorilcih hudih kaznivih dejanj, ki vplivajo na več kot eno državo članico. Svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta in po posvetovanju s Komisijo.

5. ODDELEK

POLICIJSKO SODELOVANJE

III-275. ČLEN

- (1) Unija vzpostavi policijsko sodelovanje, ki vključuje vse pristojne organe držav članic, vključno s policijskimi, carinskimi in drugimi specializiranimi službami kazenskega pregona, pri preprečevanju ali odkrivanju kaznivih dejanj in preiskav.
- (2) Za namene iz prejšnjega odstavka se lahko z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo ukrepi glede:
  - a) zbiranja, hrambe, obdelave, analize in izmenjave koristnih informacij;
  - b) pomoči pri usposabljanju osebja in sodelovanju pri izmenjavi osebja, opreme in pri kriminalističnih raziskavah;
  - c) skupnih preiskovalnih tehnik pri odkrivanju hudih oblik organiziranega kriminala.
- (3) Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se lahko določi ukrepe glede operativnega sodelovanja med organi iz tega člena. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

III-276. ČLEN

(1) Naloga Europolu je podpirati in krepiti dejavnosti policijskih organov držav članic in drugih služb kazenskega pregona ter njihovo medsebojno sodelovanje pri preprečevanju in boju proti hudim oblikam kriminala, ki vplivajo na dve ali več držav članic, terorizmu in oblikam kriminala, ki vplivajo na skupni interes politike Unije.

(2) Z evropskimi zakoni se določi Europolova struktura, delovanje, področje ukrepanja in naloge. Te naloge lahko zajemajo:

- a) zbiranje, hrambo, obdelavo, analizo in izmenjavo informacij, ki so jih posredovali predvsem organi držav članic ali tretjih držav oziroma služb;
- b) usklajevanje, organizacijo in izvajanje preiskovalnih in operativnih dejanj, ki se izvajajo skupaj s pristojnimi organi držav članic ali v okviru skupnih preiskovalnih ekip, po potrebi v povezavi z Eurojustom.

S temi zakoni se določijo tudi postopki za oceno Europolovih dejavnosti, ki jo opravi Evropski parlament, skupaj z nacionalnimi parlamenti.

(3) Europol vsa svoja operativna dejanja izvaja v povezavi in v dogovoru z organi držav članic, katerih ozemlje to zadeva. Uporaba prisilnih ukrepov je v izključni pristojnosti pristojnih nacionalnih organov.

III-277. člen

Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se določijo pogoji in omejitve, pod katerimi lahko pristojni organi držav članic iz III-270. in III-275. člena Ustave delujejo na ozemlju druge države članice v povezavi in v dogovoru z organi te države. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

V. POGlavJE

PODROČJA, KJER UNIJA LAHKO SPREJME
USKLAJEVALNE, DOPOLNILNE
ALI PODPORNE UKREPE

1. ODDELEK

JAVNO ZDRAVJE

III-278. ČLEN

(1) Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.

Dejavnost Unije, ki dopolnjuje nacionalne politike, je usmerjena k izboljševanju javnega zdravja, preprečevanju človekovih obolenj in boleznih ter odpravljanju vzrokov, ki ogrožajo telesno in duševno zdravje. V njej je zajeto:

- a) boj proti močno razširjenim težkim boleznim s spodbujanjem raziskovanja njihovih vzrokov, prenosa in preprečevanja, pa tudi obveščanja o zdravju in zdravstvene vzgoje;
- b) opazovanje, zgodnje obveščanje in boj proti resni čezmejni ogroženosti zdravja.

Unija dopolnjuje ukrepe držav članic za zmanjševanje škode za zdravje zaradi uživanja drog, vključno z obveščanjem in preprečevanjem.

- (2) Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami na področjih iz tega člena in, če je potrebno, podpira njihove ukrepe. Zlasti spodbuja sodelovanje med državami članicami za izboljšanje komplementarnosti njihovih zdravstvenih storitev na obmejnih območjih.

Države članice v povezavi s Komisijo medsebojno usklajujejo svoje politike in programe na področjih iz prejšnjega odstavka. Komisija lahko v tesni povezavi z državami članicami daje koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljše prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je izčrpno obveščen.

- (3) Unija in države članice pospešujejo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju javnega zdravja.

- (4) Ne glede na peti odstavek I-12. člena in točko a) I-17. člena Ustave ter v skladu s točko k) drugega odstavka I-14. člena Ustave, evropski zakoni ali okvirni zakoni prispevajo k doseganju ciljev iz tega člena s sprejetjem naslednjih ukrepov zaradi zagotavljanja skupnih potreb po varnosti:
- a) ukrepov, ki določajo visoke standarde kakovosti in varnosti organov in snovi človeškega izvora, krvi in krvnih derivatov; ti ukrepi državam članicam ne preprečujejo ohranjanja ali uvedbe strožjih zaščitnih ukrepov;
  - b) ukrepov na veterinarskem in fitosanitarnem področju, katerih neposredni cilj je varovanje javnega zdravja;
  - c) ukrepov, ki določajo visoke standarde kakovosti in varnosti zdravil in medicinskih pripomočkov;
  - d) ukrepov v zvezi z opazovanjem, zgodnjim obveščanjem o resni čezmejni ogroženosti zdravja in bojem proti njej.

Evropski zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

(5) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo tudi spodbujevalni ukrepi za varovanje in izboljšanje zdravja ljudi in zlasti za boj proti močno razširjenim čezmejnimi težkim boleznim, kakor tudi ukrepe, katerih neposredni cilj je varovanje javnega zdravja glede tobaka in zlorabe alkohola, pri čemer je izključeno kakršnokoli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom.

- (6) Svet lahko na predlog Komisije sprejme tudi priporočila za namene iz tega člena.
- (7) Pri dejavnosti Unije je v celoti upoštevana odgovornost držav članic za opredelitev njihove zdravstvene politike ter za organizacijo in zagotavljanje zdravstvenih storitev in zdravstvenega varstva. Odgovornosti držav članic vključujejo upravljanje zdravstvenih storitev in zdravstvenega varstva in razporejanje dodeljenih virov. Ukrepi iz točke a) četrtega odstavka tega člena ne vplivajo na nacionalne določbe o darovanju organov in krvi ali njihovi uporabi za namene zdravljenja.

2. ODDELEK

INDUSTRIJA

III-279. ČLEN

- (1) Unija in države članice skrbijo za zagotovitev pogojev, ki so potrebni za konkurenčnost industrije Unije.

Zato je njihovo ukrepanje v skladu s sistemom odprtih in konkurenčnih trgov namenjeno:

- a) pospeševanju prilagajanja industrije strukturnim spremembam;
- b) spodbujanju okolja, ki je naklonjeno pobudam in razvoju podjetij v celotni Uniji, zlasti malih in srednjih podjetij;

- c) spodbujanju okolja, ki je naklonjeno sodelovanju med podjetji;
- d) podpiranju boljšega izkoriščanja industrijskega potenciala politike inovacij, raziskav in tehnološkega razvoja.

(2) Države članice se med seboj posvetujejo v povezavi s Komisijo in po potrebi uskladijo svoje ukrepanje. Komisija lahko daje kakršne koli koristne pobude za pospeševanje takšnega usklajevanja, zlasti pobude, namenjene oblikovanju smernic in kazalcev, organizaciji izmenjave najboljših prakse ter pripravi elementov, potrebnih za periodično spremljanje in ocenjevanje. Evropski parlament je izčrpno obveščen.

(3) Unija prispeva k doseganju ciljev iz prvega odstavka tega člena s politikami in dejavnostmi, ki jih uresničuje z drugimi določbami Ustave. Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo posebni ukrepi v podporo ukrepanju držav članic za doseganje ciljev iz prvega odstavka tega člena, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom.

Ta naslov ne daje podlage za uvedbo kakršnih koli ukrepov Unije, ki bi lahko povzročili izkrivljanje konkurence ali ki bi vsebovali določbe o davkih ali določbe, ki se nanašajo na pravice in interese zaposlenih oseb.

3. ODDELEK

KULTURA

III-280. ČLEN

- (1) Unija prispeva k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino.
- (2) Dejavnost Unije je namenjena spodbujanju sodelovanja med državami članicami in, če je to potrebno, podpiranju in dopolnjevanju njihove dejavnosti na naslednjih področjih:
  - a) izboljševanje poznavanja in razširjanja kulture in zgodovine evropskih narodov;
  - b) ohranjanje in varstvo kulturne dediščine evropskega pomena;
  - c) nekomercialna kulturna izmenjava;
  - d) umetniško in književno ustvarjanje, tudi na avdio-vizualnem področju.
- (3) Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na kulturnem področju, zlasti s Svetom Evrope.
- (4) Unija pri svojih dejavnostih na podlagi drugih določb Ustave upošteva kulturne vidike, zlasti zaradi spoštovanja in spodbujanja raznolikosti svojih kultur.

- (5) Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:
- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo spodbujevalni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij;
  - b) Svet na predlog Komisije sprejme priporočila.

4. ODDELEK

TURIZEM

III-281. ČLEN

(1) Unija dopolnjuje dejavnost držav članic na področju turizma, predvsem s spodbujanjem konkurenčnosti podjetij Unije na tem področju.

V ta namen so cilji dejavnosti Unije:

- a) spodbujanje ustvarjanja okolja, ki je naklonjeno razvoju podjetij na tem področju;
- b) spodbujanje sodelovanja med državami članicami, predvsem z izmenjavo dobre prakse.

- (2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se lahko določijo posebni ukrepi v dopolnitev ukrepov držav članic za doseganje ciljev iz tega člena, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

5. ODDELEK

IZOBRAŽEVANJE, MLADINA, ŠPORT IN POKLICNO USPOSABLJANJE

III-282. ČLEN

- (1) Unija prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti. Pri tem v celoti upošteva odgovornost držav članic za vsebino poučevanja in organizacijo izobraževalnih sistemov, pa tudi njihovo kulturno in jezikovno raznolikost.

Unija prispeva k spodbujanju evropskih športnih zadev ob upoštevanju njihove posebne narave, na prostovoljni dejavnosti temelječih struktur in njihovo družbeno in vzgojno vlogo.

Cilji dejavnosti Unije so:

- a) razvijanje evropske razsežnosti v izobraževanju, zlasti s poučevanjem in razširjanjem jezikov držav članic;

- b) spodbujanje mobilnosti študentov in profesorjev, med drugim s spodbujanjem akademskega priznavanja diplom in študijskih obdobj;
  - c) pospeševanje sodelovanja med izobraževalnimi zavodi;
  - d) razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna izobraževalnim sistemom držav članic;
  - e) spodbujanje razvoja izmenjave mladih ter izmenjave pedagoških in drugih strokovnih delavcev ter spodbujanje sodelovanja mladih v demokratičnem življenju v Evropi;
  - f) spodbujanje razvoja izobraževanja na daljavo;
  - g) razvijanje evropske razsežnosti v športu s spodbujanjem pravičnosti in odprtosti pri športnih tekmovanjih in sodelovanju med organi, odgovornimi za šport, ter z varovanjem telesne in moralne integritete športnikov, zlasti mladih športnikov.
- (2) Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju izobraževanja in športa, zlasti s Svetom Evrope.
- (3) Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:
- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo spodbujevalni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom;

- b) Svet na predlog Komisije sprejme priporočila.

III-283. člen

(1) Unija izvaja politiko poklicnega usposabljanja, ki podpira in dopolnjuje dejavnost držav članic, pri čemer v celoti upošteva njihovo odgovornost za vsebino in organizacijo poklicnega usposabljanja.

Cilji dejavnosti Unije so:

- a) olajševanje prilagajanja spremembam v industriji, zlasti s poklicnim usposabljanjem in preusposabljanjem;
  - b) izboljševanje začetnega in nadaljevalnega poklicnega usposabljanja zaradi lažje vključitve in ponovne vključitve v trg dela;
  - c) olajševanje dostopa do poklicnega usposabljanja ter spodbujanje mobilnosti izobraževalcev in udeležencev usposabljanja, zlasti mladih;
  - d) spodbujanje sodelovanja v zvezi z usposabljanjem med izobraževalnimi zavodi ali zavodi za usposabljanje in podjetji;
  - e) razvijanje izmenjave informacij in izkušenj glede vprašanj, ki so skupna sistemom usposabljanja držav članic.
- (2) Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju poklicnega usposabljanja.

- (3) Za prispevanje k uresničevanju ciljev iz tega člena:
- a) se z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni določijo potrebni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic. Sprejmejo se po posvetovanju z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom;
  - b) Svet na predlog Komisije sprejme priporočila.

6. ODDELEK

CIVILNA ZAŠČITA

III-284. ČLEN

- (1) Unija spodbuja sodelovanje med državami članicami, da bi izboljšala učinkovitost sistemov preprečevanja in varstva pred naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih povzroči človek.

Cilji dejavnosti Unije so:

- a) podpiranje in dopolnjevanje dejanj držav članic na nacionalni, regionalni in lokalni ravni pri preprečevanju tveganja, pripravi osebja na področju civilne zaščite in odzivanju na naravne nesreče ali nesreče, ki jih je povzročil človek, znotraj Unije;

b) spodbujanje hitrega in učinkovitega operativnega sodelovanja v Uniji med nacionalnimi službami civilne zaščite;

c) izboljšanje doslednosti ukrepov civilne zaščite na mednarodni ravni.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi, potrebni za doseganje ciljev iz prejšnjega odstavka, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

7. ODDELEK

UPRAVNO SODELOVANJE

III-285. ČLEN

(1) Učinkovito nacionalno izvajanje prava Unije s strani držav članic, kar je bistveno za pravilno delovanje Unije, se šteje za zadevo skupnega interesa.

(2) Unija lahko podpira prizadevanja držav članic za izboljšanje njihovih upravnih zmogljivosti za izvajanje prava Unije. Ta dejavnost lahko vključuje olajševanje izmenjave informacij in javnih uslužbencev, kakor tudi podporo izobraževalnih programov. Nobena država članica ni zavezana zaprositi za takšno podporo. Z evropskimi zakoni se v ta namen določijo potrebni ukrepi, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in upravnih predpisov držav članic.

(3) Ta člen v ničemer ne vpliva na obveznosti držav članic, da izvajajo pravo Unije, niti v pristojnosti in dolžnosti Komisije. Prav tako ne vpliva na druge določbe Ustave, ki urejajo upravno sodelovanje med državami članicami ter med njimi in Unijo.

IV. NASLOV

PRIDRUŽEVANJE ČEZMORSKIH DEŽEL IN OZEMELJ

III-286. ČLEN

(1) Neevropske dežele in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Dansko, Francijo, Nizozemsko in Združenim kraljestvom, se pridružijo Uniji. Te dežele in ozemlja (v nadaljnjem besedilu "dežele in ozemlja") so navedene v Prilogi II Ustave.

Ta naslov se uporablja za Grenlandijo ob upoštevanju posebnih določb Protokola o posebni ureditvi za Grenlandijo.

(2) Namen pridruževanja je spodbujati gospodarski in socialni razvoj dežel in ozemelj ter vzpostavljati tesne ekonomske odnose med njimi in Unijo.

Glavni namen pridruževanja je podpirati interese in blaginjo prebivalcev dežel in ozemelj, da bi jim omogočili gospodarsko, socialno in kulturno razvitost, za katero si prizadevajo.

III-287. ČLEN

Cilji pridruževanja so naslednji:

- a) države članice obravnavajo trgovino z deželami in ozemlji enako kakor medsebojno trgovino v skladu z Ustavo;
- b) vsaka dežela ali ozemlje obravnava trgovino z državami članicami ter z drugimi državami in ozemlji enako kakor trgovino s tisto evropsko državo, s katero ima posebne odnose;
- c) države članice so udeležene pri naložbah, potrebnih za postopen razvoj teh dežel in ozemelj;
- d) pri naložbah, ki jih financira Unija, lahko v razpisih in dobavah pod enakimi pogoji sodelujejo vse fizične in pravne osebe, ki so državljani države članice ali ene od dežel in ozemelj;
- e) v odnosih med državami članicami ter deželami in ozemlji se pravica državljanov in družb ali podjetij do ustanavljanja ureja v skladu z določbami in postopki iz 2. pododdelka 2. oddelka I. poglavja III. Naslova Ustave, o svobodi ustanavljanja in na podlagi nediskriminacije, pri čemer se upoštevajo vsi akti, sprejeti v skladu z III-291. členom Ustave.

III-288. ČLEN

(1) Pri uvozu blaga s poreklom iz dežel in z ozemelj v države članice se carine prepovejo skladno s prepovedjo carin med državami članicami v skladu z Ustavo.

(2) Carine pri uvozu blaga v dežele ali na ozemlja iz držav članic ali drugih dežel ali ozemelj se prepovejo v skladu s četrtem odstavkom III-151. člena Ustave.

(3) Vendar pa lahko dežele in ozemlja ohranijo pravico do carin, ki so potrebne za njihov razvoj in industrializacijo ali, kolikor so davčne narave, financiranje njihovega proračuna.

Pravice iz prejšnjega pododstavka ne smejo prekoračiti ravni, ki veljajo za uvoz izdelkov iz tiste države članice, s katero ima posamezna dežela ali ozemlje posebne odnose.

(4) Drugi odstavek tega člena se ne uporablja za dežele in ozemlja, ki zaradi posebnih mednarodnih obveznosti že uporabljajo nediskriminacijsko carinsko tarifo.

(5) Uvedba ali sprememba carin za blago, uvoženo v dežele in na ozemlja, ne sme ne pravno ne dejansko povzročati neposredne ali posredne diskriminacije med uvozom iz posameznih držav članic.

III-289. ČLEN

Če obstaja možnost, da bi ob uporabi prvega odstavka prejšnjega člena raven carin za blago, uvoženo iz tretje države v deželo ali na ozemlje, povzročila preusmeritev trgovinskih tokov na škodo katere koli države članice, lahko ta od Komisije zahteva, da drugim državam članicam predlaga določbe, potrebne za izboljšanje stanja.

III-290. ČLEN

Ob upoštevanju določb o javnem zdravju, javni varnosti ali javnem redu je prosto gibanje delavcev iz dežel in z ozemelj v državah članicah ter delavcev iz držav članic v deželah in na ozemljih urejeno z akti, sprejetimi v skladu z III-291. členom Ustave.

III-291. ČLEN

Svet na predlog Komisije na podlagi izkušenj, pridobljenih v okviru pridruževanja dežel in ozemelj k Uniji, soglasno sprejme evropske zakone, okvirne zakone, uredbe in sklepe glede podrobnih pravil in postopka pridruževanja dežel in ozemelj k Uniji. Ti zakoni ali okvirni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

V. NASLOV

ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE UNIJE

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

III-292. ČLEN

(1) Unijo pri njenem delovanju na mednarodni ravni vodijo načela, ki so bila podlaga njenega nastanka, razvoja in širitve in ki jih želi s svojim delovanjem tudi spodbujati v svetu: demokracija, pravna država, univerzalnost in neločljivost človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spoštovanje človekovega dostojanstva, enakosti in solidarnosti ter spoštovanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava.

Unija si prizadeva razvijati odnose in graditi partnerstvo s tretjimi državami in mednarodnimi, regionalnimi ali globalnimi organizacijami, ki z njo delijo načela iz prejšnjega pododstavka. Spodbuja večstranske rešitve skupnih problemov, zlasti v okviru Združenih narodov.

(2) Unija določi in uresničuje skupne politike in ukrepe Unije ter si prizadeva za visoko stopnjo sodelovanja na vseh področjih mednarodnih odnosov za:

a) zaščito njenih skupnih vrednot, temeljnih interesov, varnosti, neodvisnosti in celovitosti;

- b) utrjevanje in podpora demokracije, načela pravne države, človekovih pravic in načel mednarodnega prava;
  - c) ohranjanje miru, preprečevanje sporov in krepitev mednarodne varnosti v skladu z nameni in načeli Ustanovne listine Združenih narodov, z načeli Helsinške sklepne listine ter cilji Pariške listine, tudi s tistimi, ki se nanašajo na zunanje meje;
  - d) pospeševanje trajnostnega gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja držav v razvoju s poglobitnim ciljem izkoreninjenja revščine;
  - e) spodbujanje vključitve vseh držav v svetovno ekonomijo, skupaj s postopno odpravo omejitev v mednarodni trgovini;
  - f) pomoč pri oblikovanju mednarodnih ukrepov za ohranitev in izboljšanje kakovosti okolja in trajnostnega razvoja globalnih naravnih virov, da se zagotovi trajnostni razvoj;
  - g) pomoč prebivalstvu, državam in regijam, ki se spopadajo z naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih je povzročil človek;
  - h) podpiranje svetovnega reda, ki temelji na okrepljenem večstranskem sodelovanju in odgovorni politiki svetovnega reda.
- (3) Unija spoštuje načela in uresničuje cilje iz prvega in drugega odstavka tega člena pri oblikovanju in izvajanju raznih področij svojih zunanjepolitičnih dejavnosti iz tega naslova in zunanjih vidikov svojih drugih politik.

Unija zagotavlja usklajenost raznih področij svojega zunanjepolitičnega delovanja in usklajenost teh z njenimi drugimi politikami. Svet in Komisija, ki jima v ta namen pomaga minister za zunanje zadeve Unije, zagotavljata to usklajenost in v ta namen sodelujeta.

III-293. ČLEN

(1) Na podlagi načel in ciljev iz prejšnjega člena Evropski svet opredeli strateške interese in cilje Unije.

Evropski sklepi Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije se nanašajo na skupno zunanjo in varnostno politiko ter na druga področja zunanjepolitičnega delovanja Unije. Takšni sklepi lahko zadevajo odnose Unije z določeno deželo ali regijo, lahko pa so tudi tematsko usmerjeni. Določi se njihovo trajanje in sredstva, ki jih dajo na razpolago Unija in države članice.

Evropski svet odloča soglasno na priporočilo Sveta, ki ga ta sprejme v okviru ureditev, opredeljenih za vsako področje. Evropski sklepi Evropskega sveta se izvajajo v skladu s postopki iz Ustave.

(2) Za področje skupne zunanje in varnostne politike lahko minister za zunanje zadeve Unije, za ostala področja zunanjepolitičnega delovanja pa Komisija, Svetu predložita skupne predloge.

II. POGlavJE

SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA

1. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE

III-294. ČLEN

(1) V okviru načel in ciljev svojega zunanjepolitičnega delovanja Unija določi in izvaja skupno zunanjo in varnostno politiko, ki zajema vsa področja zunanje in varnostne politike.

(2) Države članice dejavno in brez pridržkov podpirajo skupno zunanjo in varnostno politiko v duhu lojalnosti in vzajemne solidarnosti.

Države članice si skupaj prizadevajo za krepitev in razvoj medsebojne politične solidarnosti.

Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je v nasprotju z interesi Unije ali ki bi lahko zmanjševalo njeno učinkovitost v vlogi povezovalne sile v mednarodnih odnosih.

Spoštovanje teh načel zagotovita Svet in minister za zunanje zadeve Unije.

(3) Unija vodi skupno zunanjo in varnostno politiko z:

a) določitvijo splošnih smernic;

- b) sprejemanjem evropskih sklepov, ki določajo:
1. ukrepe, ki naj jih izvaja Unija;
  2. stališča, ki naj jih sprejme Unija;
  3. ureditev izvrševanja evropskih sklepov iz 1. in 2. točke;
- c) krepitvijo rednega sodelovanja med državami članicami pri vodenju politike.

III-295. ČLEN

(1) Evropski svet določi splošne smernice skupne zunanje in varnostne politike, tudi pri vprašanjih, ki zadevajo obrambo.

Če tako zahteva mednarodni razvoj dogodkov, predsednik Evropskega sveta skliče izredno sejo Evropskega sveta za določitev strateških usmeritev politike Unije glede tega razvoja.

(2) Svet sprejme evropske sklepe, potrebne za določitev in izvajanje skupne zunanje in varnostne politike na podlagi splošnih smernic in strateških usmeritev, ki jih določi Evropski svet.

III-296. ČLEN

(1) Minister za zunanje zadeve Unije, ki predseduje Svetu za zunanje zadeve, s svojimi predlogi prispeva k pripravi skupne zunanje in varnostne politike in zagotovi izvajanje evropskih sklepov, ki sta jih sprejela Evropski svet in Svet.

(2) Minister za zunanje zadeve zastopa Unijo v zadevah, povezanih s skupno zunanjo in varnostno politiko. V imenu Unije vodi politični dialog s tretjimi osebami in izraža stališča Unije v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah.

(3) Ministru za zunanje zadeve Unije pri izpolnjevanju njegovih nalog pomaga Evropska služba za zunanjepolitično delovanje. Ta služba deluje v sodelovanju z diplomatskimi službami držav članic in jo sestavljajo uradniki iz ustreznih oddelkov generalnega sekretariata Sveta in Komisije ter osebje iz nacionalnih diplomatskih služb držav članic. Evropski sklep Sveta določa organizacijo in delovanje Evropske službe za zunanjepolitično delovanje. Svet odloča na predlog ministra za zunanje zadeve Unije po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po odobritvi Komisije.

III-297. ČLEN

(1) Kadar mednarodna situacija zahteva operativna dejanja Unije, Svet sprejme potrebne evropske sklepe. Takšni sklepi določijo cilje, obseg uporabe, sredstva, ki jih je treba dati na razpolago Uniji, po potrebi pa tudi trajanje in pogoje za izvajanje dejanj.

Če se spremenijo okoliščine z bistvenim vplivom na vprašanje, ki je predmet takšnega evropskega sklepa, Svet ponovno pregleda načela in cilje tega sklepa ter sprejme potrebne evropske sklepe.

(2) Evropski sklepi iz prejšnjega odstavka obvezujejo države članice pri stališčih, ki jih sprejemajo, in pri njihovem delovanju.

(3) Če se načrtuje sprejetje nacionalnega stališča ali izvajanje nacionalnih ukrepov skladno z evropskim sklepom iz prvega odstavka tega člena, zadevna država članica to sporoči dovolj zgodaj, da se omogoči posvetovanje v okviru Sveta. Obveznost predhodnega obveščanja se ne uporablja za ukrepe, ki pomenijo le prenos takšnih sklepov na nacionalni ravni.

(4) V nujnih primerih, nastalih zaradi spremembe razmer, in če Svet ni ponovno pregledal evropskega sklepa iz prvega odstavka tega člena, lahko države članice po hitrem postopku sprejmejo potrebne ukrepe glede na splošne cilje tega sklepa. Zadevna država članica nemudoma obvesti Svet o vseh takih ukrepih.

(5) Če pri izvajanju evropskega sklepa iz tega člena nastanejo večje težave, država članica z njimi seznaniti Svet, ki o njih razpravlja in poišče ustrezne rešitve. Te rešitve ne smejo nasprotovati ciljem ukrepov ali zmanjševati njihove učinkovitosti.

III-298. ČLEN

Svet sprejema evropske sklepe, ki opredeljujejo pristop Unije do posamezne geografske ali vsebinske zadeve. Države članice zagotavljajo skladnost svoje nacionalne politike s stališči Unije.

III-299. ČLEN

- (1) Države članice, minister za zunanje zadeve Unije ali ta minister s podporo Komisije lahko naslovijo vprašanja skupne zunanje in varnostne politike na Svet ter mu predložijo svoje pobude ali predloge.
- (2) Kadar je potrebna hitra odločitev, minister za zunanje zadeve Unije po uradni dolžnosti ali na zahtevo države članice skliče izredno sejo Sveta v osemindesetih urah, v najnujnejših primerih pa v krajšem času.

III-300. ČLEN

- (1) Evropske sklepe iz tega poglavja sprejema Svet soglasno.

Vsak član Sveta, ki se vzdrži glasovanja, lahko obrazloži svojo vzdržanost s formalno izjavo. V tem primeru članu ni treba izvajati evropskega sklepa, vendar soglašaja, da je slednji zavezujoč za Unijo. V duhu vzajemne solidarnosti se zadevna država članica vzdrži vseh dejanj, ki bi lahko nasprotovala ali ovirala delovanje Unije na podlagi tega sklepa, druge države članice pa spoštujejo njeno stališče. Če člani Sveta, ki so se tako vzdržali, predstavljajo najmanj tretjino držav članic, ki imajo skupaj najmanj tretjino prebivalstva Unije, sklep ni sprejet.

- (2) Ne glede na prejšnji odstavek odloča Svet s kvalificirano večino:

- a) pri sprejemanju evropskih sklepov, ki opredeljujejo ukrepe ali stališče Unije na podlagi evropskega sklepa Evropskega sveta o strateških interesih in ciljih Unije, iz prvega odstavka III-293. člena Ustave;
- b) pri sprejemanju evropskega sklepa, ki opredeljuje ukrepe ali stališče Unije, na predlog, ki ga je minister za zunanje zadeve Unije predložil na posebno zahtevo Evropskega sveta, ki jo je ta sprejel na lastno pobudo ali pobudo ministra;
- c) pri sprejemanju evropskega sklepa o izvajanju evropskega sklepa, ki opredeljuje ukrepe ali stališče Unije;
- d) pri sprejemanju evropskega sklepa o imenovanju posebnega predstavnika v skladu s III-302. členom Ustave.

Če član Sveta izjavi, da namerava iz pomembnih in utemeljenih razlogov nacionalne politike nasprotovati sprejetju evropskega sklepa, ki ga je treba sprejeti s kvalificirano večino, se ne glasuje. Minister za zunanje zadeve Unije v tesnem posvetovanju z zadevno državo članico poišče zanjo sprejemljivo rešitev. Če pri tem ne uspe, lahko Svet s kvalificirano večino zahteva, da se zadeva predloži Evropskemu svetu, ki soglasno sprejme evropski sklep.

(3) V skladu s sedmim odstavkom I-40. člena Ustave lahko Evropski svet soglasno sprejme evropski sklep, ki določa, da Svet odloča s kvalificirano večino v drugih primerih, kot tistih iz prejšnjega odstavka.

(4) Drugi in tretji odstavek tega člena se ne uporabljata za sklepe, ki zadevajo vojaške ali obrambne zadeve.

III-301. ČLEN

(1) Ko Evropski svet ali Svet določi skupen pristop Unije v smislu petega odstavka I-40. člena Ustave, minister za zunanje zadeve Unije in ministri za zunanje zadeve držav članic usklajujejo svoje dejavnosti v okviru Sveta.

(2) Diplomatska predstavništva držav članic in delegacije Unije v tretjih državah in pri mednarodnih organizacijah sodelujejo in prispevajo k oblikovanju in izvajanju skupnega pristopa iz prejšnjega odstavka.

III-302. ČLEN

Svet ministrov lahko na predlog ministra za zunanje zadeve Unije imenuje posebnega predstavnika za določena politična vprašanja. Posebni predstavnik opravlja svoje naloge pod vodstvom ministra.

III-303. ČLEN

Unija lahko z eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami sklepa sporazume na področjih iz tega poglavja.

III-304. ČLEN

- (1) Minister za zunanje zadeve Unije se posvetuje z Evropskim parlamentom in ga obvešča v skladu z osmim odstavkom I-40. člena in osmim odstavkom I-41. člena Ustave. Zagotovi, da se mnenja Evropskega parlamenta ustrezno upoštevajo. Posebni predstavniki lahko sodelujejo pri obveščanju Evropskega parlamenta.
- (2) Evropski parlament lahko Svetu in ministru za zunanje zadeve Unije zastavlja vprašanja ali daje priporočila. Dvakrat na leto razpravlja o napredku pri izvajanju skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno varnostno in obrambno politiko.

III-305. ČLEN

- (1) Države članice usklajujejo svoje delovanje v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Na takih forumih podpirajo stališča Unije. Tako usklajevanje organizira minister za zunanje zadeve Unije.

V mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah, na katerih ne sodelujejo vse države članice, sodelujoče podpirajo stališča Unije.

- (2) V skladu z drugim odstavkom I-16. člena Ustave države članice, ki so zastopane v mednarodnih organizacijah ali na mednarodnih konferencah, kjer ne sodelujejo vse države članice, slednje in ministra za zunanje zadeve Unije obveščajo o zadevah, ki so v skupnem interesu.

Države članice, ki so tudi članice Varnostnega sveta Združenih narodov, se bodo medsebojno usklajevale in izčrpno obveščale ministra za zunanje zadeve Unije in druge države članice. Države članice, ki so članice Varnostnega sveta, pri opravljanju svojih dolžnosti zagovarjajo stališča in interese Unije, ne da bi to vplivalo na njihove obveznosti po Ustanovni listini Združenih narodov.

Kadar Unija sprejme stališče do zadeve, ki je na dnevnem redu Varnostnega sveta Združenih narodov, tiste države, ki sedijo v Varnostnem svetu, zahtevajo, da se ministra za zunanje zadeve Unije prosi, naj predstavi stališče Unije.

III-306. ČLEN

Diplomatska in konzularna predstavništva držav članic ter delegacije Unije v tretjih državah in na mednarodnih konferencah, kakor tudi njihova predstavništva pri mednarodnih organizacijah sodelujejo pri zagotavljanju, da se upoštevajo in izvajajo evropski sklepi, ki določajo stališča in ukrepe Unije, sprejeta na podlagi tega poglavja. Sodelovanje krepijo z izmenjavo informacij in pripravo skupnih ocen.

Prispevajo k izvajanju pravic evropskih državljanov do varstva na ozemlju tretjih držav iz točke c) drugega odstavka I-10. člena Ustave in ukrepov, sprejetih v skladu s III-127. členom Ustave.

III-307. ČLEN

(1) Ne glede na III-344. člen Ustave Politični in varnostni odbor spremlja mednarodni položaj na področjih, ki jih zadeva skupna zunanja in varnostna politika, ter prispeva k opredeljevanju politik tako, da Svetu na njegovo zahtevo, na zahtevo ministra za zunanje zadeve Unije ali na lastno pobudo daje mnenja. Prav tako spremlja izvajanje dogovorjenih politik, ne da bi to vplivalo na pristojnosti ministra za zunanje zadeve Unije.

(2) Na področju uporabe tega poglavja, Politični in varnostni odbor izvaja, v okviru odgovornosti Sveta in ministra za zunanje zadeve Unije, politični nadzor in strateško vodi operacije za krizno upravljanje iz III-309. člena Ustave.

Svet lahko za namen in za čas trajanja operacije za krizno upravljanje, kakor ju določi Svet, pooblasti odbor, da sprejme ustrezne ukrepe glede političnega nadzora in strateškega vodenja operacije.

III-308. ČLEN

Izvajanje skupne zunanje in varnostne politike ne vpliva na uporabo postopkov in obseg dodeljenih pristojnosti institucij, ki jih določa Ustava za uresničevanje pristojnosti Unije iz I-13., I-15. in I-17. člena Ustave.

Prav tako tudi izvajanje politik iz teh členov, ne vpliva na uporabo postopkov in obseg dodeljenih pristojnosti institucij, ki jih določa Ustava za uresničevanje pristojnosti Unije iz tega poglavja.

2. ODDELEK

SKUPNA VARNOSTNA IN OBRAMBNA POLITIKA

III-309. ČLEN

(1) Naloge iz prvega odstavka I-41. člena Ustave, pri katerih lahko Unija uporabi civilna in vojaška sredstva, vključujejo skupne operacije razoroževanja, humanitarne in reševalne naloge, vojaško svetovanje in pomoč, preprečevanje sporov in naloge za ohranjanje miru, bojne operacije za krizno upravljanje, vključno z vzpostavljanjem miru in pokonfliktno stabilizacijo. Vse te naloge lahko prispevajo k boju proti terorizmu, skupaj s pomočjo tretjim deželam v boju proti terorizmu na njihovih ozemljih.

(2) Svet sprejme evropske sklepe v zvezi z nalogami iz prejšnjega odstavka, s katerimi določi njihove cilje in obseg uporabe ter splošne pogoje za njihovo izvajanje. Minister za zunanje zadeve Unije po pooblastilu Sveta in v tesnem sodelovanju in stalnem stiku s Političnim in varnostnim odborom zagotavlja usklajevanje med civilnimi in vojaškimi vidiki takšnih ukrepov.

III-310. ČLEN

(1) V okviru evropskih sklepov, sprejetih v skladu s prejšnjim členom, lahko Svet izvajanje naloge poveri skupini držav članic, ki so za to pripravljene in imajo ustrezne zmogljivosti za takšno nalogo. Te države članice se skupaj z ministrom za zunanje zadeve Unije med seboj dogovorijo glede vodenja naloge.

(2) Države članice, ki sodelujejo pri izvajanju naloge, na svojo lastno pobudo ali na zahtevo druge države članice o napredku redno obveščajo Svet. Če izvedba naloge povzroči večje posledice ali terja spremembo cilja, obsega in pogojev naloge, določene v evropskih sklepih iz prejšnjega odstavka, te države nemudoma obvestijo Svet. V takih primerih Svet sprejme potrebne evropske sklepe.

III-311. ČLEN

- (1) Agencija za področje razvoja obrambnih zmogljivosti, raziskav, nabave in oboroževanja (Evropska obrambna agencija), ustanovljena s tretjim odstavkom I-41. člena Ustave in podrejena Svetu, ima naloge:
- a) sodelovati pri ugotavljanju ciljev držav članic glede vojaških zmogljivosti in pri oceni izpolnjevanja obveznosti, ki so jih države članice prevzele v zvezi s temi zmogljivostmi;
  - b) spodbujati usklajevanje operativnih potreb in sprejetje učinkovitih in združljivih postopkov naročanja;
  - c) predlaga večstranske projekte za izpolnjevanje ciljev, kar zadeva vojaške zmogljivosti, zagotavlja usklajevanje programov, ki jih izvajajo države članice in upravljanje posebnih programov sodelovanja;
  - d) podpira raziskave v obrambni tehnologiji ter usklajuje in načrtuje skupne raziskovalne dejavnosti in proučuje tehnične rešitve za prihodnje operativne potrebe;

e) prispeva k določanju, in po potrebi izvajanju, vsakršnih koristnih ukrepov za krepitev industrijskega in tehnološkega temelja obrambnega sektorja ter izboljšanju učinkovitosti vojaških odhodkov.

(2) Evropska obrambna agencija je odprta za vse države članice, ki želijo v njej sodelovati. Svet s kvalificirano večino sprejme evropski sklep, s katerim določi statut, sedež in pravila delovanja Agencije. Sklep upošteva raven učinkovitega sodelovanja pri dejavnostih Agencije. Znotraj Agencije se oblikujejo posebne skupine, ki povezujejo države članice v skupnih projektih. Agencija svoje naloge po potrebi izvaja v povezavi s Komisijo.

III-312. ČLEN

(1) Države članice, ki želijo sodelovati v stalnem strukturnem sodelovanju iz šestega odstavka I-41. člena Ustave, ki izpolnjujejo merila in so sprejele obveznosti o vojaških zmogljivostih iz Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju, o svoji nameri uradno obvestijo Svet in ministra za zunanje zadeve Unije.

(2) V treh mesecih po takšnem uradnem obvestilu iz prejšnjega odstavka, Svet sprejme evropski sklep o stalnem strukturnem sodelovanju in sestavi seznam sodelujočih držav članic. Svet odloča s kvalificirano večino po posvetovanju z ministrom za zunanje zadeve Unije.

(3) Država članica, ki želi pozneje sodelovati v stalnem strukturnem sodelovanju o svoji nameri uradno obvesti Svet in ministra za zunanje zadeve Unije.

Svet sprejme evropski sklep, ki potrjuje sodelovanje zadevne države članice, ki izpolnjuje merila in prevzame obveznosti iz 1. in 2. člena Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju. Svet odloča s kvalificirano večino po posvetovanju z ministrom za zunanje zadeve Unije. Glasujejo le člani Sveta, ki predstavljajo sodelujoče države članice.

Kvalificirana večina je najmanj 55% članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitve, mora vključevati najmanj minimalno število članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

(4) Če sodelujoča država članica več ne izpolnjuje meril ali ni več sposobna izpolnjevati sprejetih obveznosti iz 1. in 2. člena Protokola o stalnem strukturnem sodelovanju, lahko Svet sprejme evropski sklep o mirovanju sodelovanja zadevne države članice.

Svet odloča s kvalificirano večino. Glasujejo le člani Sveta, ki predstavljajo sodelujoče države članice, z izjemo zadevne države članice.

Kvalificirana večina je najmanj 55% članov Sveta, ki predstavljajo države članice, ki imajo skupaj najmanj 65% prebivalstva udeleženih držav.

Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati najmanj minimalno število ostalih članov Sveta, ki predstavljajo več kot 35% prebivalstva udeleženih držav članic in dodatnega člana, sicer se šteje, da je bila dosežena kvalificirana večina.

- (5) Sodelujoča država članica, ki želi izstopiti iz stalnega strukturnega sodelovanja, o svoji nameri uradno obvesti Svet, ki se seznaní s tem, da je zadevna država članica prenehala sodelovati.
- (6) Evropski sklepi in priporočila Sveta, sprejeti v okviru strukturnega sodelovanja, razen tisti iz drugega do petega odstavka tega člena, se sprejmejo soglasno. Za namene tega odstavka soglasje vključuje samo glasove predstavnikov sodelujočih držav članic.

3. ODDELEK

FINANČNE DOLOČBE

III-313. ČLEN

- (1) Odhodki, ki nastanejo za poslovanje institucij na podlagi izvajanja tega poglavja, bremenijo proračun Unije.
- (2) Odhodki pri poslovanju, ki nastanejo zaradi izvajanja tega poglavja, prav tako bremenijo proračun Unije, kar pa ne velja za odhodke, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov in v primerih, ko Svet odloči drugače.

Kadar odhodki ne bremenijo proračuna Unije, bremenijo države članice po ključu bruto nacionalnega proizvoda, razen če Svet odloči drugače. Pri odhodkih, ki nastanejo zaradi vojaških ali obrambnih ukrepov, države članice, katerih predstavniki so v Svetu dali formalno izjavo skladno z drugim pododstavkom prvega odstavka III-300. člena Ustave, niso zavezane prispevati k njihovemu financiranju.

(3) Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi posebne postopke za zagotovitev hitrega dostopa do odobrenih proračunskih sredstev iz proračuna Unije za nujno financiranje pobud v okviru skupne zunanje in varnostne politike, predvsem za pripravljalne dejavnosti za naloge iz prvega odstavka I-41. člena in III-309. člena Ustave. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Pripravljalne dejavnosti za naloge iz prvega odstavka I-41. člena in III-309. člena Ustave, ki se ne krijejo iz proračuna Unije, se financirajo iz zagonskega sklada, sestavljenega iz prispevkov držav članic.

Svet s kvalificirano večino na predlog ministra za zunanje zadeve Unije sprejme evropske sklepe, s katerimi določi:

- a) postopke za ustanovitev in financiranje zagonskega sklada, posebej zneskov, ki se prispevajo v sklad;
- b) postopke za vodenje zagonskega sklada;
- c) postopke finančnega nadzora.

Kadar se naloge, načrtovane po prvem odstavku I-41. člena in III-309. člena Ustave, ne morejo kriti iz proračuna Unije, Svet za uporabo sredstev iz sklada pooblasti ministra za zunanje zadeve Unije. Minister za zunanje zadeve Unije Svetu poroča o izvajanju te naloge.

III. POGLAVJE

SKUPNA TRGOVINSKA POLITIKA

III-314. ČLEN

Z vzpostavitvijo carinske unije v skladu s III-151. členom Ustave, Unija v skupnem interesu prispeva k usklajenemu razvoju svetovne trgovine, postopnemu odpravljanju omejitev v mednarodni trgovini in neposrednih tujih naložbah ter zmanjševanju carinskih in drugih ovir.

III-315. ČLEN

(1) Skupna trgovinska politika temelji na enotnih načelih, zlasti glede sprememb carinskih stopenj, sklenitve sporazumov o carinskih tarifah in trgovini, ki se nanašajo na trgovino z blagom in storitvami, gospodarske vidike intelektualne lastnine, neposredne tuje naložbe, doseganje enotnosti pri ukrepih liberalizacije, izvozni politiki in ukrepih za zaščito trgovine, na primer glede dampa ali subvencij. Skupna trgovinska politika se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije.

(2) Z evropskimi zakoni se določijo ukrepi, s katerimi se opredeli okvir za izvajanje skupne trgovinske politike.

(3) Kadar so za sklenitev sporazumov z eno ali več tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami potrebna pogajanja, se uporablja III-325. člen Ustave, ob upoštevanju posebnih določb tega člena.

Komisija predloži Svetu priporočila, ta pa jo pooblasti za začetek potrebnih pogajanj. Svet in Komisija zagotovita, da so sporazumi, doseženi s pogajanjem, skladni z notranjo politiko in pravili Unije.

Komisija vodi pogajanja ob posvetovanju s posebnim odborom, ki ga Svet imenuje za pomoč Komisiji pri izvajanju te naloge, in v okviru navodil, ki jih Svet lahko naslovi nanjo. Komisija o napredku pri pogajanjih redno poroča posebnemu odboru in Evropskemu parlamentu.

(4) O pogajanjih in sklenitvi sporazumov iz prejšnjega odstavka, Svet odloča s kvalificirano večino.

O pogajanjih in sklenitvi sporazumov na področju trgovine s storitvami in gospodarskih vidikih intelektualne lastnine ter neposrednih tujih naložb Svet odloča soglasno, kjer ti sporazumi vsebujejo določbe, za katere je potrebno soglasje za sprejem notranjih pravil.

Svet prav tako odloča soglasno o pogajanjih in sklenitvi sporazumov:

a) na področju trgovine s kulturnimi in avdio-vizualnimi storitvami, če obstaja nevarnost, da bi ti sporazumi utegnili poseči v kulturno in jezikovno raznolikost Unije;

b) na področju trgovine s socialnimi, izobraževalnimi in zdravstvenimi storitvami, če bi ti sporazumi utegnili resno ovirati nacionalno ureditev teh storitev in poseči v pristojnost držav članic za njihovo zagotavljanje.

(5) Pogajanja in sklepanje mednarodnih sporazumov na področju prometa so v skladu z določbami 7. oddelka III. poglavja III. naslova tega dela in III-325. člena Ustave.

(6) Izvajanje dodeljenih pristojnosti iz tega člena na področju trgovinske politike ne vpliva na razmejitve pristojnosti med Unijo in državami članicami in ne vodi k usklajevanju zakonov ali upravnih predpisov držav članic, kolikor to usklajevanje Ustava izključuje.

IV. POGLAVJE

SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI IN HUMANITARNA POMOČ

1. ODDELEK

RAZVOJNO SODELOVANJE

III-316. ČLEN

(1) Politika Unije na področju razvojnega sodelovanja se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije. Politika razvojnega sodelovanja Unije in politike razvojnega sodelovanja držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

Glavni cilj politike razvojnega sodelovanja Unije je zmanjšanje in dolgoročno izkoreninjenje revščine. Unija upošteva cilje razvojnega sodelovanja pri politikah, ki jih izvaja in ki lahko vplivajo na države v razvoju.

(2) Unija in države članice spoštujejo obveznosti in upoštevajo cilje, ki so jih sprejele v okviru Združenih narodov in drugih pristojnih mednarodnih organizacij.

III-317. ČLEN

(1) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo potrebni ukrepi za izvajanje politike razvojnega sodelovanja, ki so lahko povezani s programi večletnega sodelovanja z državami v razvoju ali vsebinsko oblikovanimi programi.

(2) Unija lahko s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume za uresničevanje ciljev iz III-292. in III-316. člena Ustave.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja sporazumov.

(3) Evropska investicijska banka prispeva k izvajanju ukrepov iz prvega odstavka tega člena v skladu s pogoji iz svojega statuta.

III-318. ČLEN

- (1) Zaradi spodbujanja dopolnjevanja in učinkovitosti njihovega delovanja, Unija in države članice usklajujejo svoje politike razvojnega sodelovanja in se med seboj posvetujejo o programih pomoči, tudi v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah. Sprejemajo lahko skupne ukrepe. Države članice po potrebi prispevajo k izvajanju programov pomoči Unije.
- (2) Komisija lahko daje koristne pobude za pospeševanje usklajevanja iz prejšnjega odstavka.
- (3) Unija in države članice v okviru svojih pristojnosti sodelujejo s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami.

2. ODDELEK

GOSPODARSKO, FINANČNO IN TEHNIČNO SODELOVANJE
S TRETJIMI DEŽELAMI

III-319. ČLEN

- (1) Ne glede na druge določbe Ustave, zlasti iz III-316., III-317. in III-318. člena Ustave, Unija izvaja ukrepe gospodarskega, finančnega in tehničnega sodelovanja, zlasti skupaj s finančno pomočjo, s tretjimi deželami, ki niso države v razvoju. Takšni ukrepi so skladni z razvojno politiko Unije in se izvajajo v okviru načel in ciljev njenega zunanjepolitičnega delovanja. Ukrepi Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.

(2) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi, potrebni za izvajanje prejšnjega odstavka.

(3) Unija in države članice v okviru svojih pristojnosti sodelujejo s tretjimi deželami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami. O podrobnostih takega sodelovanja se lahko med Unijo in zadevnimi tretjimi osebami sklenejo sporazumi.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja sporazumov.

III-320. ČLEN

Kadar razmere v tretji deželi zahtevajo nujno finančno pomoč Unije, Svet na predlog Komisije sprejme potrebne evropske sklepe.

3. ODDELEK

HUMANITARNA POMOČ

III-321. ČLEN

- (1) Dejavnosti Unije na področju humanitarne pomoči potekajo v okviru načel in ciljev zunanjepolitičnega delovanja Unije. Takšne dejavnosti so namenjene zagotavljanju takojšnje pomoči, podpore in zaščite ljudem v tretjih deželah in žrtvam naravnih nesreč ali nesreč, ki jih je povzročil človek, da se zadovoljijo humanitarne potrebe, ki izhajajo iz teh različnih razmer. Ukrepi Unije in držav članic se med seboj dopolnjujejo in krepijo.
- (2) Dejavnosti humanitarne pomoči se izvajajo v skladu z načeli mednarodnega prava in z načeli nepristranskosti, nevtralnosti in nediskriminacije.
- (3) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo ukrepi s katerimi opredelijo okvir za izvajanje dejavnosti humanitarne pomoči Unije.
- (4) Unija lahko s tretjimi deželami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami sklene sporazume za uresničevanje ciljev iz prvega odstavka tega člena in III-292. člena Ustave.

Prejšnji pododstavek ne vpliva na pristojnost držav članic glede pogajanj v mednarodnih organih in glede sklepanja sporazumov.

- (5) Zaradi vzpostavitve okvira za prispevek mladih Evropejcev k humanitarnim dejavnostim Unije, se ustanovi Evropski prostovoljski zbor za humanitarno pomoč. Z evropskimi zakoni se določijo pravila in postopki za delovanje zbora.
- (6) Komisija lahko daje koristne pobude za uskladitev dejavnosti Unije in držav članic za večjo učinkovitost in dopolnjevanje ukrepov humanitarne pomoči Unije in držav članic.
- (7) Unija zagotavlja usklajenost in doslednost svojih humanitarnih dejavnosti z dejavnostmi mednarodnih organizacij in organov, zlasti s tistimi v okviru sistema Združenih narodov.

V. POGLAVJE

OMEJEVALNI UKREPI

III-322. ČLEN

- (1) Kadar evropski sklep, sprejet v skladu z II. poglavjem tega naslova, predvideva prekinitev ali delno oziroma popolno omejitev gospodarskih in finančnih odnosov z eno ali več tretjimi deželami, Svet s kvalificirano večino na skupen predlog ministra za zunanje zadeve Unije in Komisije sprejme potrebne evropske uredbe ali sklepe. O tem obvesti Evropski parlament.

- (2) Kadar evropski sklep, sprejet v skladu z II. poglavjem tega naslova tako predvideva, lahko Svet na podlagi postopka iz prejšnjega odstavka sprejme omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, skupinam ali subjektom, ki niso državni subjekti.
- (3) Akti, navedeni v tem členu, vključujejo potrebne določbe o pravnih jamstvih.

VI. POGLAVJE

MEDNARODNI SPORAZUMI

III-323. ČLEN

- (1) Unija lahko sklene sporazum z eno ali več tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami, kadar je tako določeno v Ustavi ali kadar je v okviru politik Unije sklepanje sporazuma potrebno bodisi za doseganje enega od ciljev iz Ustave, bodisi kadar je tako določeno v pravno zavezujočem aktu Unije, ali kadar sporazum lahko vpliva na skupna pravila ali spremeni njihov obseg.
- (2) Sporazumi, ki jih sklene Unija, so zavezujoči za institucije Unije in za države članice.

III-324. ČLEN

Unija lahko z eno ali več tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami sklepa pridružitvene sporazume, s katerimi se vzpostavi pridružitev, ki vključuje vzajemne pravice in obveznosti ter skupne ukrepe in posebne postopke.

III-325. ČLEN

- (1) Ne glede na posebne določbe III-315. člena Ustave se o sporazumih med Unijo in tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami pogajajo in jih sklepajo po spodaj opisanem postopku.
- (2) Svet dovoli začetek pogajanj, sprejema pogajalska izhodišča, dovoli podpisovanje in sklepa sporazume.
- (3) Kadar se predvideni sporazum izključno ali v večjem delu nanaša na skupno zunanjo in varnostno politiko, Komisija ali minister za zunanje zadeve Unije predloži priporočila Svetu, ki sprejme evropski sklep, s katerim dovoli začetek pogajanj in glede na predmet predvidenega sporazuma imenuje pogajalca ali vodjo pogajalske skupine Unije.
- (4) Svet lahko na pogajalca naslovi navodila in določi posebni odbor, v posvetovanju s katerim se vodijo pogajanja.
- (5) Svet na predlog pogajalca sprejme evropski sklep, s katerim dovoli podpis sporazuma in po potrebi njegovo začasno izvajanje pred začetkom veljavnosti.

(6) Svet na predlog pogajalca sprejme evropski sklep, s katerim sklene sporazum.

Razen pri sporazumih, ki zadevajo izključno skupno zunanjo in varnostno politiko, Svet sprejme evropski sklep o sklenitvi sporazuma:

a) po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta v naslednjih primerih:

1. pridružitvenih sporazumov;
2. pristopa Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
3. sporazumov, ki z uvedbo postopkov sodelovanja vzpostavljajo poseben institucionalni okvir;
4. sporazumov, ki imajo znatne proračunske posledice za Unijo;
5. sporazumov na področjih, za katere velja bodisi redni zakonodajni postopek bodisi posebni zakonodajni postopek, kjer je potrebna odobritev Evropskega parlamenta.

Evropski parlament in Svet se lahko v nujnem primeru dogovorita o roku za odobritev;

b) po posvetovanju z Evropskim parlamentom v drugih primerih. Evropski parlament poda svoje mnenje v roku, ki ga glede na nujnost zadeve lahko določi Svet. Svet lahko odloča, če mnenje ni dano v roku.

(7) Pri sklepanju sporazuma lahko Svet ne glede na peti, šesti in deveti odstavek tega člena pooblasti pogajalca sporazuma, da v imenu Unije odobri dopolnitve, kadar sporazum predvideva, da se lahko sprejmejo po poenostavljenem postopku, ali da jih sprejme organ, ustanovljen v skladu s sporazumom. Takšnemu pooblastilu lahko Svet doda posebne pogoje.

(8) Svet odloča s kvalificirano večino v celotnem postopku.

S soglasjem odloča takrat, kadar sporazum pokriva področje, za katerega je potrebno soglasje pri sprejemanju akta Unije kot tudi za pridružitvene sporazume in sporazume iz III-319. člena Ustave z državami kandidatkami za pristop.

(9) Svet na predlog Komisije ali ministra za zunanje zadeve Unije sprejme evropski sklep o odložitvi uporabe sporazuma in za določitev stališč, ki jih je treba sprejeti v imenu Unije v organu, ustanovljenem s sporazumom, kadar naj bi ta organ sprejel akte s pravnim učinkom, z izjemo aktov o dopolnitvah ali spremembah institucionalnega okvira sporazuma.

(10) Evropski parlament je nemudoma in v celoti obveščen v vseh fazah postopka.

(11) Država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija lahko pridobijo mnenje Sodišča glede skladnosti predvidenega sporazuma z določbami Ustave. Kadar je mnenje Sodišča odklonilno, lahko predvideni sporazum začne veljati le, če je spremenjen ali če pride do spremembe Ustave.

III-326. ČLEN

(1) Ne glede na prejšnji člen lahko Svet bodisi na priporočilo Evropske centralne banke bodisi na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko v prizadevanju doseči soglasje, skladno s ciljem stabilnosti cen, sklene formalne sporazume o sistemu deviznih tečajev za euro glede na valute tretjih držav. Svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in v skladu s postopkom iz tretjega odstavka tega člena.

Svet lahko, bodisi na priporočilo Evropske centralne banke bodisi na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko, v prizadevanju doseči soglasje, skladno s ciljem stabilnosti cen, sprejme, prilagodi ali opusti osrednje tečaje eura v okviru sistema deviznih tečajev. Predsednik Sveta obvesti Evropski parlament o sprejetju, prilagoditvi ali opustitvi osrednjih tečajev eura.

(2) Če sistem deviznih tečajev za eno ali več valut tretjih držav, kot je navedeno v prejšnjem odstavku, ne obstaja, lahko Svet na priporočilo Evropske centralne banke ali na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko oblikuje splošne usmeritve za politiko deviznega tečaje glede teh valut. Te splošne usmeritve ne vplivajo na poglobitni cilj Evropskega sistema centralnih bank glede ohranjanja stabilnosti cen.

(3) Ne glede na prejšnji člen Svet, kadar so predmet pogajanj med Unijo in eno ali več tretjimi deželami ali mednarodnimi organizacijami sporazumi o denarnem sistemu ali sistemu deviznih tečajev, na priporočilo Komisije in po posvetovanju z Evropsko centralno banko določi ureditev v zvezi s pogajanja in sklepanjem sporazumov. Ta ureditev zagotavlja, da Unija zastopa enotno stališče. Komisija je v celoti vključena v pogajanja.

- (4) Ne glede na pristojnost Unije in sporazume Unije glede ekonomske in monetarne unije se lahko države članice pogajajo v mednarodnih organih in sklepajo sporazume.

VII. POGLAVJE

ODNOSI UNIJE Z MEDNARODNIMI ORGANIZACIJAMI IN TRETJIMI DEŽELAMI TER DELEGACIJE UNIJE

III-327. člen

- (1) Unija vzpostavi ustrezne oblike sodelovanja z organi Združenih narodov in njihovimi specializiranimi agencijami, Svetom Evrope, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi ter Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj.

Unija ohranja tudi ustrezne odnose z drugimi mednarodnimi organizacijami.

- (2) Minister za zunanje zadeve Unije in Komisija sta zadolžena za izvajanje tega člena.

III-328. ČLEN

- (1) Delegacije Unije v tretjih deželah in v mednarodnih organizacijah zastopajo Unijo.
- (2) Delegacije Unije spadajo pod vodstvo ministra za zunanje zadeve Unije. Delujejo v tesnem sodelovanju z diplomatskimi in konzularnimi misijami držav članic.

VIII. POGLAVJE

IZVAJANJE SOLIDARNOSTNE KLAVZULE

III-329. ČLEN

- (1) Če postane država članica žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek, ji ostale države članice pomagajo na zaprosilo njenih političnih organov. V ta namen se države članice usklajujejo med seboj v Svetu.
- (2) Način za izvajanje solidarostne klavzule iz I-43. člena Ustave se opredeli v evropskem sklepu, ki ga sprejme Svet na skupni predlog Komisije in ministra za zunanje zadeve Unije. Svet odloča v skladu s prvim odstavkom III-300. člena Ustave, če je ta sklep obrambnega pomena. Evropski parlament je obveščen.

Za namene tega odstavka in ne glede na III-344. člen Ustave, Svetu pomaga Politični in varnostni odbor s pomočjo struktur, oblikovanih v okviru skupne varnostne in obrambne politike ter odbor iz III-261. člena Ustave, ki po potrebi dajeta skupna mnenja.

(3) Evropski svet redno ocenjuje tveganja, s katerimi se sooča Unija, da bi Uniji in njenim državam članicam omogočil učinkovito ukrepanje.

VI. NASLOV

DELOVANJE UNIJE

I. POGLAVJE

DOLOČBE O INSTITUCIJAH

1. ODDELEK

INSTITUCIJE

1. pododdelek

Evropski parlament

III-330. ČLEN

(1) Z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom Sveta se določijo ukrepi, potrebni za splošne neposredne volitve članov Evropskega parlamenta po enotnem postopku v vseh državah članicah ali v skladu z načeli, ki so skupna vsem državam članicam.

Svet odloča soglasno na pobudo in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov. Ta zakon ali okvirni zakon začne veljati potem, ko ga odobrijo države članice v skladu z njihovimi ustavnimi določbami.

(2) Z evropskim zakonom Evropskega parlamenta se določijo pravila in splošni pogoji za opravljanje nalog njegovih članov. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po pridobitvi mnenja Komisije in po odobritvi Sveta. Svet odloča soglasno glede vseh pravil ali pogojev v zvezi z obdavčenjem članov ali nekdanjih članov.

III-331. ČLEN

Z evropskim zakonom se določijo pravila o političnih strankah na evropski ravni iz četrtega odstavka I-46. člena Ustave, zlasti pravila glede njihovega financiranja.

III-332. ČLEN

Evropski parlament lahko z večino svojih članov od Komisije zahteva predložitev ustreznih predlogov glede vprašanj, o katerih meni, da je za izvajanje Ustave treba sprejeti akt Unije. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih obvesti Evropski parlament.

III-333. ČLEN

Ne glede na pristojnosti, dodeljene z Ustavo drugim institucijam ali organom, lahko Evropski parlament pri izpolnjevanju svojih nalog na zahtevo četrtnine svojih članov ustanovi začasni preiskovalni odbor zaradi preverjanja domnevnih kršitev ali nepravilnosti pri izvajanju zakonodaje Unije, razen tedaj, ko domnevna dejanja preiskuje sodišče in dokler je primer še v sodnem postopku.

Začasni preiskovalni odbor ob predložitvi svojega poročila preneha obstajati.

Z evropskim zakonom Evropskega parlamenta se določijo podrobne določbe o uresničevanju pravice do preiskave. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po odobritvi Sveta in Komisije.

III-334. ČLEN

V skladu s točko d) drugega odstavka I-10. člena Ustave, imajo vsi državljani Unije in vse fizične ali pravne osebe s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic pravico, da samostojno ali skupaj z drugimi osebami naslovijo na Evropski parlament peticijo glede vprašanj, ki sodijo na področje delovanja Unije in ki jih neposredno zadevajo.

III-335. ČLEN

(1) Evropski parlament izvoli evropskega varuha človekovih pravic. V skladu s točko d) drugega odstavka I-10. člena in v skladu z I-49. členom Ustave, je pooblaščen za sprejemanje pritožb državljanov Unije ali fizičnih ali pravnih oseb s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic zoper nepravilnosti pri delovanju institucij, organov, uradov ali agencij Unije, razen Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije.

V skladu s svojimi nalogami varuh človekovih pravic opravlja na lastno pobudo ali na podlagi pritožb, predloženih neposredno ali prek člana Evropskega parlamenta, poizvedbe, ki so po njegovem mnenju utemeljene, kar pa ne velja za domnevna dejanja, ki so ali so bila predmet sodnega postopka. Kadar varuh človekovih pravic ugotovi nepravilnost, predloži zadevo pristojni instituciji, organu, uradu ali agenciji, ki ima na voljo tri mesece, da ga seznaní o svojem stališču. Evropski varuh človekovih pravic nato pošlje poročilo Evropskemu parlamentu in pristojni instituciji, organu, uradu ali agenciji. Osebo, ki je vložila pritožbo, obvestijo o izidu poizvedb.

Varuh človekovih pravic predloži Evropskemu parlamentu letno poročilo o izidu svojih poizvedb.

(2) Varuh človekovih pravic je izvoljen po vsakih volitvah v Evropski parlament za mandatno dobo parlamenta. Lahko je ponovno imenovan.

Varuha človekovih pravic lahko na zahtevo Evropskega parlamenta razreši Sodišče, če ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih nalog ali če je zagrešil hujšo kršitev.

(3) Varuh človekovih pravic je pri opravljanju svojih nalog popolnoma neodvisen. Med opravljanjem teh nalog ne sme zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil katere koli institucije, organa, urada ali agencije. Varuh človekovih pravic med svojim mandatom ne sme opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne.

(4) Z evropskim zakonom Evropskega parlamenta se določijo pravila in splošni pogoji za opravljanje nalog varuha človekovih pravic. Evropski parlament odloča na lastno pobudo po pridobitvi mnenja Komisije in z odobritvijo Sveta.

III-336. ČLEN

Evropski parlament ima letna zasedanja. Sestane se brez posebnega sklica drugi torek v marcu.

Evropski parlament se lahko na zahtevo večine svojih članov ali na zahtevo Sveta oziroma Komisije sestane na izrednem zasedanju.

III-337. ČLEN

(1) Evropski svet in Svet imata besedo v Evropskem parlamentu v skladu s pogoji, določenimi v poslovniki Evropskega sveta in Sveta.

(2) Komisija se lahko udeležuje vseh sej Evropskega parlamenta in lahko govori na svojo zahtevo. Ustno ali pisno odgovarja na vprašanja, ki ji jih postavi Evropski parlament ali njegovi člani.

(3) Evropski parlament na javni seji razpravlja o letnem splošnem poročilu, ki mu ga predloži Komisija.

III-338. ČLEN

Razen če v Ustavi ni določeno drugače, Evropski parlament odloča z večino oddanih glasov. Sklepčnost se določi s poslovníkom.

III-339. ČLEN

Evropski parlament sprejme svoj poslovník z večino svojih članov.

Zapisniki razprav Evropskega parlamenta se objavijo v skladu z Ustavo in s tem poslovníkom.

III-340. ČLEN

Če je vložen predlog nezaupnice o delu Komisije, sme Evropski parlament o njem glasovati šele po izteku treh dni po vložitvi, glasovanje pa mora biti javno.

Če je predlog nezaupnice sprejet z dvotretjinsko večino oddanih glasov, kar predstavlja večino članov Evropskega parlamenta, člani Komisije kolektivno odstopijo, minister za zunanje zadeve Unije pa odstopi s funkcije, ki jo opravlja v okviru Komisije. Še naprej opravljajo službo in tekoče posle do zamenjave v skladu s I-26. in I-27. členom Ustave. V tem primeru mandat članov Komisije, ki je imenovana kot zamenjava, poteče z datumom, s katerim bi potekel mandat članom Komisije, ki je odstopila.

2. pododdelek

Evropski svet

III-341. ČLEN

(1) Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Evropskega sveta prenese glasovalna pravica največ enega drugega člana.

Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Evropskemu svetu ne preprečujejo sprejetja aktov, za katere se zahteva soglasje.

(2) Predsednik Evropskega parlamenta je lahko povabljen na zaslišanje v Evropski svet.

(3) Evropski svet z navadno večino odloča o postopkovnih vprašanjih in sprejetju poslovnika.

(4) Evropskemu svetu pomaga generalni sekretariat Sveta.

3. pododdelek

Svet ministrov

III-342. ČLEN

Svet se sestane, ko ga skliče predsednik na lastno pobudo ali na zahtevo enega od njegovih članov ali Komisije.

III-343. ČLEN

- (1) Pri glasovanju se lahko na vsakega člana Sveta prenese glasovalna pravica največ enega drugega člana.
- (2) Kadar odloča z navadno večino, Svet odloča z večino svojih članov.
- (3) Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Svetu ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

III-344. ČLEN

- (1) Odbor, ki ga sestavljajo stalni predstavniki vlad držav članic, je odgovoren za pripravo dela Sveta in za izvajanje nalog, ki mu jih dodeli Svet. Odbor lahko v primerih, predvidenih v poslovniku Sveta, sprejema postopkovne sklepe.

(2) Svetu pomaga generalni sekretariat, za katerega je odgovoren generalni sekretar, ki ga imenuje Svet.

Svet z navadno večino odloča o organizaciji generalnega sekretariata.

(3) Svet z navadno večino odloča glede postopkovnih vprašanj in sprejetja poslovnika.

III-345. ČLEN

Svet lahko z navadno večino od Komisije zahteva, da zanj pripravi vse študije, ki so po njegovem mnenju potrebne za doseganje skupnih ciljev, in da mu predloži ustrezne predloge. Če Komisija ne predloži predloga, o razlogih obvesti Svet.

III-346. ČLEN

Svet sprejme evropske sklepe, s katerimi določi pravila o odborih, predvidenih v Ustavi. Odloča z navadno večino po posvetovanju s Komisijo.

4. pododdelek

Evropska komisija

III-347. ČLEN

Člani Komisije se vzdržijo vseh dejanj, ki so nezdružljiva z njihovimi nalogami. Države članice spoštujejo njihovo neodvisnost in ne poskušajo vplivati nanje pri opravljanju njihovih nalog.

Člani Komisije med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Pri prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno. Ob kršitvi teh obveznosti lahko Sodišče na predlog Sveta, ki odloča z navadno večino, ali Komisije zadevno osebo glede na okoliščine razreši v skladu s III-349. členom Ustave ali mu odvzame pravico do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti.

III-348. ČLEN

(1) Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti člana Komisije prenehajo z njegovim odstopom ali razrešitvijo.

(2) Mesto, izpraznjeno zaradi odstopa, razrešitve ali smrti, se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim članom z enakim državljanstvom, ki ga imenuje Svet v skupnem soglasju predsednika Komisije, po posvetovanju z Evropskim parlamentom in v skladu z merili iz četrtega odstavka I-26. člena Ustave.

Svet lahko soglasno na predlog predsednika Komisije odloči, da takšnega mesta ni treba zapolniti, zlasti če je preostanek mandata člana kratek.

(3) Predsednik je ob odstopu, razrešitvi ali smrti nadomeščen za preostanek svojega mandata v skladu s prvim odstavkom I-27. člena Ustave.

(4) Minister za zunanje zadeve Unije je ob odstopu, razrešitvi ali smrti nadomeščen za preostanek svojega mandata v skladu s prvim odstavkom I-28. člena Ustave.

(5) V primeru prostovoljnega odstopa vseh članov Komisije ti do zamenjave še naprej opravljajo službo in tekoče posle za preostanek njihovega mandata v skladu s I-26. in I-27. členom Ustave.

III-349. ČLEN

Če katerikoli član Komisije ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje svojih dolžnosti ali če je zagrešil hujšo kršitev, ga lahko Sodišče na predlog Sveta, ki odloča z navadno večino, ali Komisije razreši.

III-350. ČLEN

Ne glede na četrti odstavek I-28. člena Ustave obveznosti Komisije razporedi in dodeli njenim članom njen predsednik v skladu s tretjim odstavkom I-27. člena Ustave. Predsednik lahko te obveznosti med mandatom Komisije prerazporedi. Člani Komisije izvajajo naloge, ki jim jih je dodelil predsednik pod njegovim vodstvom.

III-351. ČLEN

Komisija odloča z večino svojih članov. Sklepčnost se določi s poslovníkom.

III-352. ČLEN

- (1) Komisija sprejme svoj poslovnik, da bi zagotovila svoje delovanje in delovanje svojih služb. Zagotovi objavo tega poslovnika.
- (2) Komisija vsako leto najpozneje en mesec pred začetkom zasedanja Evropskega parlamenta objavi splošno poročilo o dejavnostih Unije.

5. pododdelek

Sodišče Evropske unije

III-353. ČLEN

Sodišče zaseda v senatih, v velikem senatu ali na občni seji, v skladu s statutom Sodišča Evropske unije.

III-354. ČLEN

Sodišču pomaga osem generalnih pravobranilcev. Svet lahko na predlog Sodišča soglasno sprejme evropski sklep, s katerim poveča število generalnih pravobranilcev.

Dolžnost generalnega pravobranilca je, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih je v skladu s statutom Sodišča Evropske unije zahtevano njegovo sodelovanje.

III-355. ČLEN

Sodniki in generalni pravobranilci Sodišča so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki so ustrezno usposobljene za imenovanje na najvišje sodniške položaje v svojih državah ali so priznani pravniki; vlade držav članic jih v medsebojnem soglasju imenujejo po posvetovanju z oddelkom iz III-357. člena Ustave.

Vsaka tri leta se izvede delna zamenjava sodnikov in generalnih pravobranilcev v skladu s pogoji, določenimi v statutu Sodišča Evropske unije.

Sodniki izvolijo predsednika Sodišča med svojimi člani za dobo treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

Sodišče sprejme svoj poslovnik. Ta poslovnik odobri Svet.

III-356. ČLEN

Število sodnikov Sodišča splošne pristojnosti je določeno v statutu Sodišča Evropske unije. Statut lahko določi, da Sodišču splošne pristojnosti pomagajo generalni pravobranilci.

Člani Sodišča splošne pristojnosti so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na visoke sodniške položaje. Imenujejo jih vlade držav članic v medsebojnem soglasju po posvetovanju z oddelkom iz III-357. člena Ustave.

Vsaka tri leta se izvede delna zamenjava sodnikov Sodišča splošne pristojnosti.

Sodniki izvolijo predsednika Sodišča splošne pristojnosti med svojimi člani za mandat treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

Sodišče splošne pristojnosti sprejme poslovnik v soglasju s Sodiščem. Poslovnik odobri Svet.

Če statut Sodišča Evropske unije ne določa drugače, se za Sodišče splošne pristojnosti uporabljajo določbe Ustave, ki se nanašajo na Sodišče.

III-357. ČLEN

Preden vlade držav članic imenujejo kandidate iz III-355. in III-356. člena Ustave se oblikuje odbor, ki poda mnenje o ustreznosti kandidatov za opravljanje nalog sodnika in generalnega pravobranilca Sodišča in Sodišča splošne pristojnosti.

Odbor sestavlja sedem oseb, izbranih med nekdanjimi člani Sodišča in Sodišča splošne pristojnosti, članov najvišjih nacionalnih sodišč in priznanih pravnikov, od katerih enega predlaga Evropski parlament. Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi pravila delovanja odbora in evropski sklep o imenovanju njegovih članov. Odloča na pobudo predsednika Sodišča.

III-358. ČLEN

(1) Sodišče splošne pristojnosti je pristojno za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o tožbah ali postopkih iz III-365., III-367., III-370., III-372. in III-374. člena Ustave, razen o tistih, ki so dodeljeni specializiranemu sodišču ustanovljenemu po III-359. členu Ustave, in tistih, ki so v statutu Sodišča Evropske unije pridržani Sodišču. Statut lahko predvidi, da je Sodišče splošne pristojnosti pristojno tudi za druge vrste tožb ali postopkov.

Zoper odločbe Sodišča splošne pristojnosti iz tega odstavka se lahko vloži pritožba na Sodišče zgolj glede pravnih vprašanj ter v skladu s pogoji in v mejah, določenih v statutu.

(2) Sodišče splošne pristojnosti je pristojno za obravnavanje in odločanje o tožbah ali postopkih, sproženih proti odločbam specializiranih sodišč.

Sodišče lahko izjemoma preverja odločbe Sodišča splošne pristojnosti, sprejete na podlagi tega odstavka, pod pogoji in v mejah, določenih v statutu Sodišča Evropske unije, če obstaja resna nevarnost, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

(3) Sodišče splošne pristojnosti je pristojno za obravnavanje in odločanje o vprašanjih, predloženih v predhodno odločanje v skladu s III-369. členom Ustave, na posebnih področjih, določenih s statutom Sodišča Evropske unije.

Če Sodišče splošne pristojnosti meni, da je glede neke zadeve potrebna načelna odločitev, ki bi lahko vplivala na enotnost ali doslednost prava Unije, lahko zadevo odstopi v odločanje Sodišču.

Sodišče lahko izjemoma preverja odločbe Sodišča splošne pristojnosti o vprašanjih, predloženih v predhodno odločanje pod pogoji in v mejah, določenih v statutu Sodišča Evropske unije, če obstaja resna nevarnost, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije.

III-359. ČLEN

(1) Z evropskimi zakoni se lahko ustanovijo specializirana sodišča, dodana Sodišču splošne pristojnosti, za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o nekaterih vrstah tožb na posebnih področjih. Sprejmejo se bodisi na predlog Komisije po posvetovanju s Sodiščem ali na predlog Sodišča po posvetovanju s Komisijo.

(2) Evropski zakon o ustanovitvi specializiranega sodišča določi pravila o sestavi tega sodišča in obseg njegovih pristojnosti.

- (3) Zoper odločbe specializiranih sodišč se lahko vloži pritožba na Sodišče splošne pristojnosti zgolj glede pravnih vprašanj ali, če je tako predvideno v evropskem zakonu o ustanovitvi specializiranega sodišča, tudi glede dejanskega stanja.
- (4) Člani specializiranih sodišč so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna in ki izpolnjujejo pogoje za imenovanje na sodniške položaje. Svet jih imenuje s soglasjem.
- (5) Specializirana sodišča sprejmejo svoj poslovnik v soglasju s Sodiščem. Ta poslovnik odobri Svet.
- (6) Če evropski zakon o ustanovitvi specializiranega sodišča ne določa drugače, se za specializirana sodišča uporabljajo določbe Ustave, ki se nanašajo na Sodišče Evropske unije, in določbe statuta Sodišča Evropske unije. 1. naslov in 64. člen statuta v vsakem primeru veljata za specializirana sodišča.

III-360. ČLEN

Če Komisija meni, da katera od držav članic ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, izda o zadevi obrazloženo mnenje, potem ko je tej državi omogočila, da predloži svoje stališče.

Če zadevna država ne ravna v skladu z mnenjem v roku, ki ga določi Komisija, lahko slednja pred Sodiščem Evropske unije vloži tožbo.

III-361. ČLEN

Država članica, ki meni, da druga država članica ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, lahko pred Sodiščem Evropske unije vloži tožbo.

Preden država članica vloži tožbo proti drugi državi članici zaradi domnevne kršitve obveznosti iz Ustave, zadevo predloži Komisiji.

Komisija poda obrazloženo mnenje, potem ko je bila obema državam dana možnost, da se v kontradiktornem postopku ustno in pisno izrečeta.

Če Komisija v treh mesecih po datumu vložitve zadeve ne izda svojega mnenja, to ni ovira, da ne bi bila pred Sodiščem vložena tožba.

III-362. ČLEN

(1) Če Sodišče Evropske unije ugotovi, da katera od držav članic ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, ta država sprejme ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe Sodišča.

(2) Če Komisija meni, da zadevna država članica ni sprejela potrebnih ukrepov za izvršitev sodbe Sodišča Evropske unije iz prejšnjega odstavka, lahko pred Sodiščem vloži tožbo, potem ko je tej državi dala možnost za predložitev stališče. Pri tem določi višino pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki naj jo plača zadevna država članica in ki je po njenem mnenju primerna glede na okoliščine.

Če Sodišče ugotovi, da zadevna država članica ni izvršila njegove sodbe, ji lahko naloži plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni.

Ta postopek ne vpliva na prejšnji člen.

(3) Če Komisija pred Sodiščem Evropske unije vloži tožbo v skladu s III-360. členom Ustave, ker zadevna država članica ni izpolnila obveznosti o uradnem obvestilu glede ukrepov o prenosu evropskega okvirnega zakona, lahko, kadar meni, da je ustrezno, naloži plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki jo šteje za ustrezno v danih okoliščinah in katero naj zadevna država članica plača.

Če Sodišče ugotovi kršitev lahko naloži zadevni državi članici plačilo pavšalnega zneska ali denarne kazni, ki ne presega zneska, ki ga je določila Komisija. Obveznost plačila učinkuje od dneva, ki ga Sodišče določi v svoji sodbi.

III-363. ČLEN

Z evropskimi zakoni in uredbami Sveta se lahko Sodišču Evropske unije podeli pooblastilo za odločanje glede kazni, predvidenih v teh predpisih.

III-364. ČLEN

Ne glede na druge določbe Ustave, se lahko v obsegu, določenem z evropskim zakonom, Sodišču Evropske unije dodeli pristojnost za odločanje v sporih, ki se nanašajo na uporabo aktov, sprejetih na podlagi Ustave, ki ustvarjajo evropske pravice intelektualne lastnine.

III-365. ČLEN

- (1) Sodišče Evropske unije nadzira zakonitost evropskih zakonov in okvirnih zakonov, aktov Sveta, Komisije in Evropske centralne banke razen priporočil in mnenj, pa tudi zakonitost aktov Evropskega parlamenta in Evropskega sveta s pravnim učinkom do tretjih oseb. Nadzira tudi zakonitost aktov organov, uradov ali agencij Unije s pravnim učinkom do tretjih oseb.
- (2) Za namene prejšnjega odstavka je Sodišče Evropske unije pristojno za odločanje o tožbah, ki jih vložijo država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija zaradi nepristojnosti, bistvene kršitve postopka, kršitve Ustave ali katerega koli pravnega pravila, ki se nanaša na njeno uporabo, ali zaradi zlorabe pooblastil.
- (3) Sodišče Evropske unije je pod pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena pristojno za tožbe, ki jih zaradi varovanja svojih pravic vložijo Računsko sodišče, Evropska centralna banka in Odbor regij.
- (4) Fizične ali pravne osebe lahko pod pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena vložijo tožbe zoper nanje naslovljene akte ali zoper akte, ki se nanje neposredno in posamično nanašajo, in zoper izvršilne akte, ki se nanje jih neposredno nanašajo, a ne vsebujejo izvedbenih ukrepov.
- (5) Akti o ustanovitvi organov, uradov in agencij Unije lahko določijo posebne pogoje in podrobnosti glede tožb fizičnih ali pravnih oseb zoper akte teh organov, uradov in agencij s pravnim učinkom za njih.

(6) Tožbe iz tega člena se glede na posamezni primer vložijo v dveh mesecih od objave akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je tožnik zanj izvedel.

III-366. ČLEN

Če je tožba utemeljena, Sodišče Evropske unije razglasi zadevni akt za ničnega.

Vendar če Sodišče razglasi akt za ničnega, določi, če meni, da je to potrebno, tiste njegove učinke, ki jih je treba šteti za dokončne.

III-367. ČLEN

Če Evropski parlament, Evropski svet, Svet, Komisija ali Evropska centralna banka z opustitvijo ukrepanja krši Ustavo, lahko države članice in druge institucije Unije vložijo pri Sodišču Evropske unije tožbo za ugotovitev kršitve. Ta člen se pod enakimi pogoji uporablja tudi za organe, urade in agencije Unije zaradi opustitve ukrepanja.

Tožba je dopustna le, če je bila zadevna institucija, organ, urad ali agencija predhodno pozvana k ukrepanju. Če v dveh mesecih po tem pozivu zadevna institucija, organ, urad ali agencija ne oblikuje svojega stališča, se lahko tožba vložijo v nadaljnjih dveh mesecih.

Fizične ali pravne osebe lahko pod pogoji, določenimi v prvem in drugem odstavku tega člena, pred Sodiščem vložijo tožbo zato, ker neka institucija, organ, urad ali agencija Unije nanje ni naslovila nobenega drugega akta razen priporočila ali mnenja.

III-368. ČLEN

Institucija, organ, urad ali agencija, katerih akt je bil razglašen za ničnega ali ki so z opustitvijo ukrepanja kršile Ustavo, sprejmejo ukrepe, potrebne za izpolnitev sodbe Sodišča Evropske unije.

Ta obveznost ne vpliva na obveznosti, ki lahko izhajajo iz uporabe drugega odstavka III-431. člena Ustave.

III-369. ČLEN

Sodišče Evropske unije je pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede:

- a) razlage Ustave;
- b) veljavnosti in razlage aktov institucij, organov, uradov in agencij Unije.

Kadar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice glede osebe, ki je v priporu, Sodišče odloča v najkrajšem možnem roku.

III-370. ČLEN

Sodišče Evropske unije je pristojno v sporih glede povračila škode, ki ga predvidevata drugi in tretji odstavek III-431. člena Ustave.

III-371. ČLEN

Sodišče je pristojno za odločanje o zakonitosti aktov, ki jih sprejmeta Evropski svet ali Svet na podlagi I-59. člena Ustave, samo na predlog države članice, ki jo zadeva ugotovitev Evropskega sveta ali Sveta, in samo v zvezi s postopkovnimi določbami navedenega člena.

Takšen predlog mora biti vložen v enem mesecu od dneva take ugotovitve. Sodišče odloči v enem mesecu od datuma tega predloga.

III-372. ČLEN

Sodišče Evropske unije je v mejah in pod pogoji, ki so določeni v kadrovskih predpisih za uradnike ali v pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev Unije, pristojno za vse spore med Unijo in njenimi uslužbenci.

III-373. ČLEN

Sodišče Evropske unije je v mejah, določenih v nadaljevanju Ustave, pristojno v sporih glede:

- a) izpolnjevanja obveznosti držav članic v skladu s statutom Evropske investicijske banke. V tej zvezi ima svet direktorjev banke pooblastila, ki jih ima Komisija v skladu s III-360. členom Ustave;
- b) ukrepov, ki jih je sprejel svet guvernerjev Evropske investicijske banke. V tej zvezi lahko vsaka država članica, Komisija ali svet direktorjev banke sproži postopek v skladu s pogoji iz III-365. člena Ustave;
- c) ukrepov, ki jih je sprejel svet direktorjev Evropske investicijske banke. Postopke zoper takšne ukrepe lahko sprožijo samo države članice ali Komisija pod pogoji iz III-365. člena Ustave in le zaradi neupoštevanja postopka, predvidenega v drugem, petem, šestem in sedmem odstavku 21. člena statuta banke;

- d) izpolnjevanja obveznosti nacionalnih centralnih bank v skladu z Ustavo in statutom Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke. V tej zvezi so pooblastila Sveta Evropske centralne banke nasproti nacionalnim centralnim bankam enaka pooblastilom, ki jih ima Komisija nasproti državam članicam v skladu s III-360. členom Ustave. Če Sodišče Evropske unije ugotovi, da neka nacionalna centralna banka ni izpolnila katere od obveznosti iz Ustave, ta banka sprejme potrebne ukrepe za izpolnitev sodbe Sodišča.

III-374. ČLEN

Sodišče Evropske unije je pristojno za odločanje v sporih na podlagi arbitražne klavzule v pogodbah javnega ali zasebnega prava, ki jih sklene Unija, ali ki so sklenjene v njenem imenu.

III-375. ČLEN

- (1) Spori, v katerih je ena od strank Unija, niso izvzeti iz pristojnosti sodišč držav članic, razen če je bila pristojnost z Ustavo dodeljena Sodišču Evropske unije.
- (2) Države članice se zavezujejo, da bodo spore glede razlage ali uporabe Ustave reševale le na načine, določene v Ustavi.
- (3) Sodišče je pristojno za odločanje v vseh sporih med državami članicami, ki se nanašajo na predmet Ustave, če mu je bil spor predložen na podlagi sporazuma o razsodišču med strankami.

III-376. ČLEN

Sodišče Evropske unije ni pristojno glede I-40. in I-41. člena, določb II. poglavja V. naslova tega dela o skupni zunanji in varnostni politiki, in III-293. člena Ustave, kolikor zadeva skupno zunanjo in varnostno politiko.

Vendar je Sodišče pristojno za nadzor upoštevanja III-308. člena Ustave in za odločanje o postopkih, sproženih v skladu s pogoji iz četrtega odstavka III-365. člena Ustave, v katerih se nadzira zakonitost evropskih sklepov, ki predvidevajo omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, ki jih je Svet sprejel na podlagi II. poglavja V. naslova tega dela.

III-377. ČLEN

Pri izvajanju pristojnosti glede določb 4. in 5. oddelka IV. poglavja III. naslova tega dela glede območja svobode, varnosti in pravice, Sodišče Evropske unije ni pristojno za preverjanje veljavnosti ali sorazmernosti ukrepov policije ali drugih organov kazenskega pregona države članice ali za odločanje o izpolnjevanju obveznosti držav članic glede vzdrževanja javnega reda in miru ter varovanja notranje varnosti.

III-378. ČLEN

Ne glede na iztek roka iz šestega odstavka III-365. člena Ustave lahko vsaka stranka v sporu, v katerem gre za pravni akt, ki se splošno uporablja in ga je sprejela institucija, organ, urad ali agencija Unije, pred Sodiščem Evropske unije uveljavlja, da se ta akt iz razlogov, navedenih v drugem odstavku III-365. člena Ustave, ne uporablja.

III-379. ČLEN

- (1) Tožbe, vložene pri Sodišču Evropske unije, nimajo odločilnega učinka. Vendar pa lahko Sodišče, če meni, da okoliščine to zahtevajo, odloži izvršitev izpodbijanega akta.
- (2) Sodišče Evropske unije lahko v vseh pri njem vloženi zadevah sprejme potrebne začasne odredbe.

III-380. ČLEN

Sodbe Sodišča Evropske unije so izvršljive v skladu s pogoji iz III-401. člena Ustave.

III-381. ČLEN

Statut Sodišča Evropske unije je določen v protokolu.

Z evropskim zakonom se lahko spremenijo določbe statuta, razen njegovega I. naslova in 64. člena. Sprejme se bodisi na predlog Sodišča in po posvetovanju s Komisijo ali na predlog Komisije in po posvetovanju s Sodiščem.

6. pododdelek

Evropska centralna banka

III-382. ČLEN

(1) Svet Evropske centralne banke sestavljajo člani Izvršilnega odbora Evropske centralne banke in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav članic brez posebne ureditve iz III-197. člena Ustave.

(2) Izvršilni odbor sestavljajo predsednik, podpredsednik in štirje drugi člani.

Predsednika, podpredsednika in druge člane Izvršilnega odbora imenuje Evropski svet s kvalificirano večino, na priporočilo Sveta, po predhodnem posvetovanju z Evropskim parlamentom in Svetom Evropske centralne banke med osebami, ki imajo ugled in poklicne izkušnje na denarnem ali bančnem področju.

Njihov mandat traja osem let, ne morejo pa biti ponovno imenovani.

Samo državljani držav članic so lahko člani Izvršilnega odbora.

III-383. ČLEN

(1) Predsednik Sveta in član Komisije lahko sodelujeta na sejah Sveta Evropske centralne banke, vendar nimata pravice glasovanja.

Predsednik Sveta lahko Svetu Evropske centralne banke predloži predlog za posvetovanje.

(2) Predsednik Evropske centralne banke je vabljen na seje Sveta, kadar ta razpravlja o zadevah v zvezi s cilji in nalogami Evropskega sistema centralnih bank.

(3) Evropska centralna banka naslovi letno poročilo o dejavnostih Evropskega sistema centralnih bank in denarni politiki v preteklem in tekočem letu na Evropski parlament, Evropski svet, Svet in Komisijo. Predsednik Evropske centralne banke predstavi to poročilo Svetu in Evropskemu parlamentu, ki ima lahko na tej podlagi splošno razpravo.

Predsednika Evropske centralne banke in druge člane Izvršilnega odbora lahko na zahtevo Evropskega parlamenta ali na njihovo lastno pobudo zaslišijo pristojni organi Evropskega parlamenta.

7. pododdelek

Računsko sodišče

III-384. ČLEN

(1) Računsko sodišče izvaja revizije vseh prihodkov in odhodkov Unije. Prav tako izvaja revizije prihodkov in odhodkov vseh organov, uradov in agencij, ki jih je ustanovila Unija, če akt o ustanovitvi teh organov, uradov in agencij takšne revizije ne izključuje.

Računsko sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu izjavo o zanesljivosti poslovnih knjig ter zakonitosti in pravilnosti poslovnih dogodkov, ki se objavi v Uradnem listu Evropske unije. Ta izjava je lahko dopolnjena s posebnimi ocenami za vsako večje področje dejavnosti Unije.

(2) Računsko sodišče preveri zakonitost in pravilnost vseh prihodkov in odhodkov ter, ali je bilo finančno poslovanje dobro. Pri tem poroča zlasti o vseh primerih nepravilnosti.

Revizija prihodkov se opravi na podlagi zapadlih zneskov in zneskov, ki so bili Uniji dejansko plačani.

Revizija odhodkov se opravi na podlagi prevzetih obveznosti in izvršenih izplačil.

Navedeni reviziji se lahko opravita pred zaključkom poslovnih knjig za ustrezno proračunsko leto.

(3) Revizija se opravi na podlagi računovodske dokumentacije in, če je to potrebno, na kraju samem v drugih institucijah, ali v prostorih katerega koli organa, urada ali agencije, ki vodi računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, ter v državah članicah, tudi v prostorih katere koli fizične ali pravne osebe, ki prejema plačila iz proračuna. V državah članicah se revizija opravi v povezavi z nacionalnimi revizijskimi organi ali – če ti nimajo potrebne pristojnosti – s pristojnimi nacionalnimi službami. Računsko sodišče in revizijski organi držav članic sodelujejo v duhu zaupanja, pri čemer ohranjajo svojo neodvisnost. Ti organi ali službe obvestijo Računsko sodišče, ali nameravajo sodelovati pri reviziji.

Druge institucije Unije, vsi organi, uradi ali agencije, ki vodijo računovodske evidence prihodkov ali odhodkov v imenu Unije, vse fizične ali pravne osebe, ki prejemajo plačila iz proračuna, ter nacionalni revizijski organi ali – če ti nimajo potrebne pristojnosti – pristojne nacionalne službe pošljejo Računskemu sodišču na njegovo zahtevo vso dokumentacijo ali vse podatke, ki so potrebni za izvršitev njegove naloge.

Glede dejavnosti Evropske investicijske banke pri vodenju računovodskih evidenc prihodkov in odhodkov Unije ureja pravice Računskega sodišča do dostopa do podatkov te banke sporazum med Računskim sodiščem, Banko in Komisijo. Če sporazum ni bil sklenjen, ima Računsko sodišče navzlic temu dostop do podatkov, potrebnih za revizijo odhodkov in prihodkov Unije, ki jih vodi banka.

(4) Računsko sodišče pripravi letno poročilo po koncu vsakega proračunskega leta. To poročilo se predloži drugim institucijam in se skupaj z odgovori teh institucij na ugotovitve Računskega sodišča objavi v Uradnem listu Evropske unije.

Prav tako lahko Računsko sodišče kadar koli predloži svoje ugotovitve glede specifičnih vprašanj, zlasti v obliki posebnih poročil, in da mnenje na predlog ene od drugih institucij.

Letna poročila, posebna poročila ali mnenja sprejme z večino svojih članov. Lahko pa ustanovi notranje senate za sprejemanje nekaterih vrst poročil ali mnenj pod pogoji, ki so določeni v njegovem poslovniku.

Evropskemu parlamentu in Svetu pomaga pri nadzoru nad izvrševanjem proračuna.

Računsko sodišče sprejme svoj poslovnik. Ta poslovnik odobri Svet.

III-385. ČLEN

(1) Člani Računskega sodišča so izbrani med osebami, ki v svojih državah pripadajo ali so pripadale zunanjim revizijskim organom ali ki so posebej usposobljene za to službo. Njihova neodvisnost mora biti nedvomna.

(2) Člani Računskega sodišča so imenovani za mandat šestih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Predsednika Računskega sodišča izvolijo med svojimi člani za mandat treh let. Predsednik je lahko ponovno izvoljen.

(3) Člani Računskega sodišča pri opravljanju svojih nalog ne smejo zahtevati ali sprejemati nikakršnih navodil od posameznih vlad ali drugih organov. Vzdržijo se vsakršnega ravnanja, ki je nezdržljivo z njihovimi nalogami.

(4) Člani Računskega sodišča med svojim mandatom ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne. Pri prevzemu svojih nalog se slovesno obvežejo, da bodo med svojim mandatom in po njegovem izteku spoštovali iz mandata izhajajoče obveznosti, zlasti dolžnost, da bodo po izteku mandata pri sprejemanju določenih imenovanj ali ugodnosti ravnali pošteno in diskretno.

(5) Razen ob redni zamenjavi ali smrti dolžnosti člana Računskega sodišča prenehajo z njegovim odstopom ali če ga razreši Sodišče v skladu s šestim odstavkom tega člena.

Tako izpraznjeno mesto se za preostanek njegovega mandata zapolni z novim članom.

Razen ob razrešitvi ostanejo člani Računskega sodišča na svojem položaju do zamenjave.

(6) Član Računskega sodišča je lahko razrešen ali se mu lahko odvzame pravica do pokojnine ali namesto nje odobrenih ugodnosti le, kadar Sodišče na predlog Računskega sodišča ugotovi, da član ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev ali obveznosti, ki izhajajo iz njegovega položaja.

2. ODDELEK

POSVETOVALNI ORGANI UNIJE

1. pododdelek

Odbor regij

III-386. ČLEN

Število članov Odbora regij ne sme preseči 350. Svet na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep, s katerim določi sestavo odbora.

Člani odbora in enako število nadomestnih članov so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani. Noben član odbora ne sme biti hkrati tudi član Evropskega parlamenta.

Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov in nadomestnih članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic.

Ko se izteče mandat iz drugega odstavka I-32. člena Ustave, na podlagi katerega so bili predlagani, mandat članov odbora samodejno preneha, potem pa so za preostanek omenjenega mandata nadomeščeni v skladu z istim postopkom.

III-387. ČLEN

Odbor regij izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

III-388. ČLEN

Evropski parlament, Svet ali Komisija se posvetuje z Odborom regij v primerih, predvidenih z Ustavo, in v vseh drugih primerih, za katere ena od teh institucij meni, da je to primerno, zlasti tistih, ki zadevajo čezmejno sodelovanje.

Kadar Evropski parlament, Svet ali Komisija meni, da je to potrebno, postavi odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnjega ukrepanja.

Kadar je Ekonomsko-socialni odbor zaprosen za mnenje, Evropski parlament, Svet ali Komisija o tem obvesti Odbor regij. Če ta meni, da gre za specifične regionalne interese, lahko o zadevi da mnenje. Mnenje lahko da tudi na lastno pobudo.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o njegovih posvetovanjih pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.

2. pododdelek

Ekonomsko-socialni odbor

III-389. ČLEN

Število članov Ekonomsko-socialnega odbora ne sme preseči 350. Svet na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep, s katerim določi sestavo odbora.

III-390. ČLEN

Člani Ekonomsko-socialnega odbora so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet sprejme evropski sklep, s katerim določi seznam članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic.

Svet odloča po posvetovanju s Komisijo. Pridobi lahko mnenje reprezentativnih evropskih organizacij iz različnih gospodarskih in socialnih sektorjev in civilne družbe, ki jih zadevajo dejavnosti Unije.

III-391. ČLEN

Ekonomsko-socialni odbor izvoli svojega predsednika in predsedstvo med svojimi člani za dobo dveh let in pol.

Skliče ga njegov predsednik na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije. Sestane se lahko tudi na lastno pobudo.

Odbor sprejme svoj poslovnik.

III-392. ČLEN

Evropski parlament, Svet ali Komisija se posvetujejo z Ekonomsko-socialnim odborom v primerih, predvidenih z Ustavo. Te institucije se z njim lahko posvetujejo v vseh primerih, za katere menijo, da je to primerno. Mnenje lahko da tudi na lastno pobudo.

Kadar Evropski parlament, Svet ali Komisija meni, da je to potrebno, postavi odboru rok za predložitev mnenja, ki ne sme biti krajši od enega meseca od datuma, ko predsednik odbora prejme ustrezno uradno obvestilo. Če ob izteku tega roka mnenje ni dano, to ne prepreči nadaljnega ukrepanja.

Mnenje odbora se skupaj s poročilom o njegovih posvetovanjih pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.

3. ODDELEK

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

III-393. ČLEN

Evropska investicijska banka je pravna oseba.

Njeni člani so države članice.

Statut Evropske investicijske banke je določen v protokolu.

Z evropskim zakonom Sveta se lahko spremeni Statut Evropske investicijske banke. Svet odloča soglasno bodisi na zahtevo Evropske investicijske banke in po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo bodisi na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropsko investicijsko banko.

III-394. ČLEN

Naloga Evropske investicijske banke je, da v interesu Unije prispeva k uravnoteženemu in nemotenemu razvoju notranjega trga, pri čemer ima dostop do trga kapitala in uporablja lastna sredstva. V ta namen banka, ki posluje na neprofitni podlagi, odobrava posojila in izdaja jamstva, ki v vseh sektorjih gospodarstva olajšujejo financiranje naslednjih projektov:

- a) projektov za razvoj regij z omejenimi možnostmi;
- b) projektov za posodabljanje ali preoblikovanje podjetij ali razvoj novih dejavnosti, potrebnih zaradi postopne vzpostavitve ali delovanja notranjega trga, kadar so ti projekti takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na razpolago v posameznih državah članicah;
- c) projektov skupnega interesa za več držav članic, ki so takšnega obsega ali takšne vrste, da jih ni mogoče v celoti financirati iz sredstev, ki so na razpolago v posameznih državah članicah.

Evropska investicijska banka pri opravljanju svoje naloge olajšuje financiranje investicijskih programov skupaj s pomočjo iz strukturnih skladov in drugih finančnih instrumentov Unije.

4. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE ZA INSTITUCIJE, ORGANE, URADE IN AGENCIJE UNIJE

III-395. ČLEN

- (1) Kadar Svet v skladu z Ustavo sprejme akt ali stališče na predlog Komisije, je za sprejetje akta ali stališča, ki spreminja ta predlog, potrebna soglasna odločitev Sveta, razen v primerih iz I-55. in I-56. člena, iz desetega in trinajstega odstavka III-396. člena, III-404. člena in drugega odstavka III-405. člena Ustave.
- (2) Dokler Svet ne odloči, lahko Komisija svoj predlog spremeni kadar koli med postopkom za sprejetje akta Unije.

III-396. ČLEN

- (1) Kadar so na podlagi Ustave evropski zakoni in okvirni zakoni sprejeti po rednem zakonodajnem postopku, se uporabljajo v nadaljevanju navedene določbe.
- (2) Komisija poda predlog Evropskemu parlamentu in Svetu.

Prva obravnava

- (3) Evropski parlament sprejme stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Svetu.
- (4) Če Svet odobri stališče Evropskega parlamenta, je zadevni akt sprejet v besedilu, ki ustreza temu stališču.

(5) Če Svet ne odobri stališča Evropskega parlamenta, sprejme svoje stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Evropskemu parlamentu.

(6) Svet izčrpno obvesti Evropski parlament o razlogih za sprejetje njegovega stališča v prvi obravnavi. Komisija izčrpno obvesti Evropski parlament o svojem stališču.

Druga obravnava

(7) Če Evropski parlament v treh mesecih po takem obvestilu:

- a) potrdi stališče Sveta v prvi obravnavi ali ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je bil zadevni akt sprejet v besedilu, ki ustreza stališču Sveta;
- b) zavrne z večino svojih članov stališče Sveta v prvi obravnavi, se šteje, da predlagani akt ni bil sprejet;
- c) z večino svojih članov predlaga spremembe stališča Sveta v prvi obravnavi, se tako spremenjeno besedilo pošlje Svetu in Komisiji, ki o teh spremembah poda svoje mnenje.

(8) Če Svet v treh mesecih po prejemu sprememb Evropskega parlamenta s kvalificirano večino:

- a) odobri vse spremembe, se šteje, da je bil zadevni akt sprejet;
- b) ne odobri vseh sprememb, predsednik Sveta v dogovoru s predsednikom Evropskega parlamenta v šestih tednih skliče sestanek Usklajevalnega odbora.

(9) Svet odloča soglasno o spremembah, o katerih je Komisija dala negativno mnenje.

Usklajevalni postopek

(10) Usklajevalni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število predstavnikov Evropskega parlamenta, ima nalogo, da s kvalificirano večino članov Sveta ali njihovih predstavnikov in z večino predstavnikov Evropskega parlamenta doseže soglasje o skupnem besedilu v šestih tednih po sklicu, na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta v drugi obravnavi.

(11) Komisija sodeluje pri postopkih Usklajevalnega odbora ter daje vse potrebne pobude za približanje stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

(12) Če Usklajevalni odbor v šestih tednih po sklicu ne odobri skupnega besedila, se šteje, da predlagani akt ni bil sprejet.

Tretja obravnava

(13) Če Usklajevalni odbor v tem obdobju odobri skupno besedilo, imata Evropski parlament, ki odloča z večino oddanih glasov, in Svet, ki odloča s kvalificirano večino, na voljo šest tednov od tega datuma, da sprejmeta zadevni akt v skladu s skupnim besedilom. Če tega ne storita, se šteje, da akt ni bil sprejet.

(14) Trimesečni in šesttedenski rok iz tega člena se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljšata za največ en mesec oziroma dva tedna.

Posebne določbe

(15) Če je v primerih, ki so predvideni v Ustavi, evropski zakon ali okvirni zakon predložen v redni zakonodajni postopek na pobudo skupine držav članic, po priporočilu Evropske centralne banke ali na zahtevo Sodišča, se drugi odstavek, drugi stavek šestega odstavka in deveti odstavek tega člena ne uporabljajo.

Evropski parlament in Svet v takih primerih Komisiji pošljeta predlagani akt z njunimi stališči v prvi in drugi obravnavi. Evropski parlament ali Svet lahko Komisijo med postopkom zaprosita za mnenje, ki ga Komisija lahko da tudi na lastno pobudo. Prav tako lahko, če meni, da je to potrebno, sodeluje v Usklajevalnem odboru pod pogoji, določenimi v enajstem odstavku tega člena.

III-397. ČLEN

Evropski parlament, Svet in Komisija se med seboj posvetujejo in v medsebojnem soglasju določijo načine njihovega sodelovanja. V ta namen lahko v skladu z Ustavo sklenejo medinstitucionalne sporazume, ki so lahko obvezujoči.

III-398. ČLEN

(1) Institucije, organe, urade in agencije Unije pri izvajanju njihovih nalog podpira odprta, učinkovita in neodvisna evropska uprava.

(2) V skladu s kadrovskimi predpisi in pogoji za zaposlitev, sprejetih na podlagi III-427. člena Ustave, se v ta namen z evropskimi zakoni pripravijo posebne določbe.

III-399. ČLEN

(1) Institucije, organi, uradi in agencije Unije zagotavljajo preglednost njihovega dela in pri uporabi I-50. člena Ustave v svojih poslovnih določijo posebne določbe za dostop javnosti do njihovih dokumentov. Sodišče Evropske unije, Evropska centralna banka in Evropska investicijska banka upoštevajo tretji odstavek I-50. člena Ustave ter ta člen le pri izvajanju svojih upravnih nalog.

(2) Evropski parlament in Svet zagotovita objavo dokumentov, ki se nanašajo na zakonodajne postopke v skladu s pogoji, določenimi v zakonu iz tretjega odstavka I-50. člena Ustave.

III-400. ČLEN

(1) Svet sprejme evropske uredbe in sklepe, v katerih določi:

- a) plače, nadomestila in pokojnine predsednika Evropskega sveta, predsednika Komisije, ministra za zunanje zadeve Unije, članov Evropske komisije, predsednikov, članov in sodnih tajnikov Sodišča Evropske unije ter generalnega sekretarja Sveta;
- b) pogoje za zaposlitev, zlasti plače, nadomestila in pokojnine predsednika in članov Računskega sodišča;

- c) vsa druga izplačila, ki se nakazujejo kot osebni prejemki osebam iz točk a) in b) tega odstavka.
- (2) Svet sprejme evropske uredbe in sklepe, s katerimi opredeli nadomestila članov Ekonomsko-socialnega odbora.

III-401. ČLEN

Akti Sveta, Komisije ali Evropske centralne banke, ki nalagajo denarno obveznost osebam, so izvršilni naslov; to ne velja za države članice.

Izvršbo urejajo pravila civilnega postopka, ki veljajo v državi, na ozemlju katere se opravi izvršba. Nacionalni organ, ki ga v ta namen določi vlada vsake od držav članic ter o tem obvesti Komisijo in Sodišče Evropske unije, priloži potrdilo o izvršljivosti, pri čemer ni potrebna nobena druga formalnost razen overovitve verodostojnosti odločbe.

Ko so te formalnosti na zahtevo zadevne stranke izpolnjene, lahko ta preide na izvršbo v skladu z nacionalnim pravom tako, da zadevo predloži neposredno pristojnim organom.

Izvršba se lahko odloži le z odločbo Sodišča Evropske unije. Vendar so za nadzor nad pravilnostjo izvršilnih dejanjih pristojna sodišča zadevne države.

II. POGLAVJE

FINANČNE DOLOČBE

1. ODDELEK

VEČLETNI FINANČNI OKVIR

III-402. ČLEN

- (1) Večletni finančni okvir se sprejme za dobo najmanj petih let v skladu s I-55. členom Ustave.
- (2) V večletnem finančnem okviru se določijo letne zgornje meje glede odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti po vrstah odhodkov in letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za plačila. Vrste odhodkov, ki so maloštevilne, ustrezajo glavnim področjem dejavnosti Unije.
- (3) Finančni okvir opredeli vse druge določbe, potrebne za nemoten potek letnega proračunskega postopka.
- (4) Če Svet do izteka predhodnega finančnega okvira ni sprejel nobenega evropskega zakona o določitvi novega finančnega okvira, se zgornje meje in druge določbe, ki ustrezajo zadnjemu letu tega okvira, podaljšajo do sprejetja omenjenega zakona.
- (5) Evropski parlament, Svet in Komisija uvedejo v postopku sprejemanja finančnega okvira vse ukrepe, potrebne za uspešen zaključek postopka.

2. ODDELEK

LETNI PRORAČUN UNIJE

III-403. ČLEN

Proračunsko leto traja od 1. januarja do 31. decembra.

III-404. ČLEN

Z evropskimi zakoni se določi letni proračun Unije v skladu z naslednjimi določbami.

(1) Vsaka institucija Unije pred 1. julijem pripravi načrt svojih odhodkov za naslednje proračunsko leto. Komisija združi te načrte v predlogu proračuna, ki lahko vsebuje drugačne načrte.

Predlog proračuna vsebuje načrt prihodkov in načrt odhodkov.

(2) Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu predlog proračuna najpozneje do 1. septembra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja.

Komisija lahko spremeni predlog proračuna med postopkom do sklica Usklajevalnega odbora iz petega odstavka tega člena.

(3) Svet sprejme stališče o predlogu proračuna in ga predloži Evropskemu parlamentu najpozneje do 1. oktobra v letu, ki je pred letom njegovega izvrševanja. O razlogih za sprejetje svojega stališča Svet izčrpno obvesti Evropski parlament.

- (4) Če Evropski parlament v dvainštiridesetih dneh po takem obvestilu:
- a) odobri stališče Sveta, se sprejme evropski zakon o določitvi proračuna;
  - b) ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je evropski zakon o določitvi proračuna sprejet;
  - c) sprejme spremembe z večino svojih članov, se spremenjeni predlog pošlje Svetu in Komisiji. Predsednik Evropskega parlamenta v dogovoru s predsednikom Sveta nemudoma skliče sestanek Usklajevalnega odbora. Vendar, če Svet v desetih dneh po tem, ko je bil predlog poslan, obvesti Evropski parlament, da je odobril vse njegove spremembe, se Usklajevalni odbor ne sestane.

(5) Usklajevalni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število predstavnikov Evropskega parlamenta, ima nalogo, da s kvalificirano večino članov Sveta ali njihovih predstavnikov in z večino predstavnikov Evropskega parlamenta v enaindvajsetih dnevih po sklicu doseže soglasje o skupnem predlogu na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

Komisija sodeluje pri postopkih Usklajevalnega odbora ter daje vse potrebne pobude za približanje stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

(6) Če Usklajevalni odbor v enaindvajsetih dneh iz prejšnjega odstavka doseže soglasje o skupnem predlogu, imata Evropski parlament in Svet na voljo štirinajst dni od datuma navedenega soglasja, da sprejmeta skupni predlog.

(7) Če v roku štirinajstih dni iz prejšnjega odstavka:

- a) Evropski parlament in Svet oba odobrita skupni predlog ali ne sprejmeta nikakršne odločitve oziroma če katera od teh institucij sprejme skupni predlog, medtem ko druga ne sprejme nikakršne odločitve, se šteje, da je evropski zakon o določitvi proračuna dokončno sprejet v skladu s skupnim predlogom, ali
  - b) Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov, in Svet oba zavrneta skupni predlog ali če katera od teh institucij zavrne skupni predlog, medtem ko druga ne sprejme nikakršne odločitve, Komisija predloži nov osnutek proračuna, ali
  - c) Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov, zavrne skupni predlog, medtem ko ga Svet odobri, Komisija predloži nov predlog proračuna, ali
  - d) Evropski parlament sprejme skupni predlog, medtem ko ga Svet zavrne, lahko Evropski parlament, ki odloča z večino svojih članov in tremi petinami oddanih glasov, v roku štirinajstih dni od datuma zavrnitve s strani Sveta, sklene, da potrdi vse ali nekatere spremembe iz točke c) četrtega odstavka tega člena. V primeru, da katera koli sprememba Evropskega parlamenta ni potrjena, se stališče, sprejeto v okviru Usklajevalnega odbora, o proračunski postavki, ki je predmet spremembe, ohrani. Šteje se, da je evropski zakon o določitvi proračuna dokončno sprejet na tej podlagi.
- (8) Če Usklajevalni odbor v enaindvajsetih dneh iz petega odstavka tega člena ne doseže soglasja o skupnem predlogu, Komisija predloži nov osnutek proračuna.

(9) Predsednik Evropskega parlamenta po zaključenem postopku iz tega člena razglasi, da je evropski zakon o določitvi proračuna dokončno sprejet.

(10) Vsaka institucija izvaja pristojnosti iz tega člena ob upoštevanju določb Ustave in v skladu s to ustavo sprejetimi akti, zlasti glede lastnih sredstev Unije ter ravnotežja med prihodki in odhodki.

III-405. ČLEN

(1) Če na začetku proračunskega leta evropski zakon o določitvi proračuna še ni dokončno sprejet, se lahko glede posameznega poglavja v skladu z določbami evropskega zakona iz III-412. člena Ustave vsak mesec porabi največ ena dvanajstina proračunskih sredstev, odobrenih za zadevno poglavje proračuna v predhodnem proračunskem letu; vendar ta vsota ne sme presegati ene dvanajstine odobrenih proračunskih sredstev za obveznosti, predvidenih v istem poglavju predloga proračuna.

(2) Svet lahko na predlog Komisije in v skladu z drugimi pogoji iz prejšnjega odstavka sprejme evropski sklep, s katerim odobri odhodke, ki so višji od ene dvanajstine, v skladu z določbami evropskega zakona iz III-412. člena Ustave. Svet ta evropski sklep nemudoma posreduje Evropskemu parlamentu.

V tem evropskem sklepu se za zagotovitev uporabe tega člena v skladu z evropskimi zakoni iz tretjega in četrtega odstavka I-54. člena Ustave določijo potrebni ukrepi glede sredstev.

Veljati začne trideset dni po sprejemu, razen če se Evropski parlament z večino svojih članov v tem roku odloči zmanjšati te odhodke.

III-406. ČLEN

Pod pogoji, ki se določijo z evropskim zakonom skladno s III-412. členom Ustave, se razen odhodkov za zaposlene lahko vsa odobrena proračunska sredstva, ki niso bila porabljena do konca proračunskega leta, prenesejo samo na naslednje proračunsko leto.

Odobrena proračunska sredstva se razvrstijo po poglavjih, ki združujejo odhodkovne postavke glede na njihovo vrsto ali namen in razčlenijo v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave.

Odhodki

- Evropskega parlamenta,
- Evropskega sveta in Sveta,
- Komisije, in
- Sodišča Evropske unije

se ne glede na posebno ureditev, ki velja za nekatere skupne odhodkovne postavke, prikažejo v ločenih rubrikah proračuna.

3. ODDELEK

IZVRŠEVANJE PRORAČUNA IN RAZREŠNICA

III-407. ČLEN

Komisija izvršuje proračun v sodelovanju z državami članicami in v skladu z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave, na lastno odgovornost in v mejah odobrenih proračunskih sredstev, pri čemer upošteva načela dobrega finančnega poslovanja. Države članice sodelujejo s Komisijo, da zagotovijo porabo odobrenih proračunskih sredstev v skladu s temi načeli.

Z evropskim zakonom iz III-412. člena Ustave se določijo obveznosti držav članic v zvezi z revizijo in nadzorom izvrševanja proračuna in nastalih obveznosti. Za vsako institucijo se določijo obveznosti in podrobna pravila, ki se nanašajo na njen delež odhodkov.

V okviru proračuna lahko Komisija, ob upoštevanju omejitev in pogojev, ki jih določa evropski zakon iz III-412. člena Ustave, prerazporeja odobrena sredstva med poglavji ali med njihovimi sestavnimi deli.

III-408. ČLEN

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu vsako leto poročilo za predhodno proračunsko leto, ki se nanaša na izvrševanje proračuna. Komisija jima predloži tudi izkaz stanja sredstev in obveznosti Unije.

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu tudi poročilo o oceni financ Unije glede na dosežene rezultate, zlasti v zvezi z navedbami Evropskega parlamenta in Sveta v skladu s III-409. členom Ustave.

III-409. ČLEN

- (1) Na priporočilo Sveta da Evropski parlament Komisiji razrešnico glede izvrševanja proračuna. V ta namen najprej Svet, nato pa Evropski parlament pregledata račune, izkaz stanja in poročilo o oceni iz prejšnjega člena, letno poročilo Računskega sodišča, skupaj z odgovori revidiranih institucij na ugotovitve Računskega sodišča, izjavo o zanesljivosti iz prvega odstavka III-384. člena Ustave in vsa ustrezna posebna poročila Računskega sodišča.
- (2) Evropski parlament lahko pred razrešnico Komisiji ali za druge namene v zvezi z izvajanjem dodeljenih pristojnosti za izvrševanje proračuna od Komisije zahteva podatke o izvrševanju odhodkov ali delovanju finančnih nadzornih sistemov. Komisija Evropskemu parlamentu na njegovo zahtevo predloži vse potrebne informacije.
- (3) Komisija ukrene vse potrebno glede ugotovitev, izraženih v sklepih o razrešnici, in drugih ugotovitev Evropskega parlamenta o izvrševanju odhodkov, pa tudi glede pojasnil, priloženih priporočilom Sveta, ki se nanašajo na razrešnico.
- (4) Komisija na zahtevo Evropskega parlamenta ali Sveta poroča o ukrepih, ki jih je sprejela na podlagi omenjenih ugotovitev in pojasnil, zlasti pa o navodilih, ki jih je dala službam, odgovornim za izvrševanje proračuna. Tudi ta poročila se predložijo Računskemu sodišču.

4. ODDELEK

SKUPNE DOLOČBE

III-410. ČLEN

Večletni finančni okvir in letni proračun se pripravita v eurih.

III-411. ČLEN

Komisija lahko pod pogojem, da o tem uradno obvesti pristojne organe zadevnih držav članic, prenese svoje dobroimetje v valuti ene od držav članic v valuto druge države članice, kolikor ji to omogoča uporabo tega dobroimetja v namene, predvidene z Ustavo. Če Komisija razpolaga z denarnimi ali unovčljivimi sredstvi v valutah, ki jih potrebuje, se takšnim prenosom čim bolj izogiba.

Komisija se z vsako zadevno državo članico sporazumeva prek organa, ki ga določi ta država. Pri finančnem poslovanju Komisija uporablja storitve emisijske banke zadevne države članice ali katere koli druge finančne institucije, ki jo potrdi ta država.

III-412. ČLEN

- (1) Z evropskimi zakoni se določijo:
  - a) finančna pravila, v katerih se zlasti podrobno določi postopek, ki ga je treba sprejeti za pripravo in izvrševanje proračuna ter za predložitev in revizijo računov;

- b) pravila, ki urejajo nadzor odgovornosti finančnih akterjev, zlasti odredbodajalcev in računovodij.

Takšni zakoni se sprejmejo po posvetovanju z Računskim sodiščem.

(2) Svet na predlog Komisije sprejme evropsko uredbo, s katero določi načine in postopke, s katerimi se proračunski prihodki, predvideni v ureditvi o lastnih sredstvih Unije, dajo na razpolago Komisiji, in ukrepe, ki se po potrebi uporabljajo za zagotavljanje denarnih sredstev. Svet odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Računskim sodiščem.

(3) Svet odloča soglasno do 31. decembra 2006 v vseh zadevah, povezanih s tem členom.

III-413. ČLEN

Evropski parlament, Svet in Komisija zagotovijo, da so Uniji na voljo finančna sredstva, ki ji omogočajo izpolnjevanje njenih pravnih obveznosti do tretjih oseb.

III-414. ČLEN

Redni sestanki med predsedniki Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije se skličejo na pobudo Komisije v okviru proračunskega postopka iz tega poglavja. Predsedniki sprejmejo vse potrebne ukrepe za spodbujanje posvetovanja in približevanje stališč institucij, ki jim predsedujejo, in zato da bi olajšali izvajanje tega poglavja.

5. ODDELEK

BOJ PROTI GOLJUFIJAM

III-415. ČLEN

- (1) Unija in države članice se bojujejo proti goljufijam in vsem drugim nezakonitim dejanjem, ki škodijo finančnim interesom Unije, z ukrepi, sprejetimi v skladu s tem členom. Ti ukrepi so svarilni in so takšni, da v državah članicah ter v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije omogočajo učinkovito zaščito.
- (2) Za boj proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, države članice sprejmejo enake predpise, kakršne sprejmejo za boj proti goljufijam, ki škodijo njihovim lastnim finančnim interesom.
- (3) Ne glede na druge določbe Ustave države članice usklajujejo svoje delovanje, katerega cilj je zaščita finančnih interesov Unije pred goljufijami. V ta namen skupaj s Komisijo organizirajo tesno in redno sodelovanje med pristojnimi organi.
- (4) Z evropskimi zakoni ali okvirnimi zakoni se določijo potrebni ukrepi za preprečevanje in boj proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, da se omogoči učinkovita in enakovredna zaščita v državah članicah ter v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije. Ti ukrepi se sprejmejo po posvetovanju z Računskim sodiščem.
- (5) Komisija v sodelovanju z državami članicami vsako leto predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o ukrepih in predpisih, ki so bili sprejeti zaradi izvajanja tega člena.

III. POGLAVJE

OKREPLJENO SODELOVANJE

III-416. ČLEN

Vsako okrepljeno sodelovanje je skladno z Ustavo in pravom Unije.

Takšno sodelovanje ne sme škoditi notranjemu trgu ali ekonomski, socialni in teritorialni povezanosti. Ne sme pomeniti ovire ali diskriminacije v trgovini med državami članicami, niti izkrivljati konkurence med njimi.

III-417. ČLEN

Vsako okrepljeno sodelovanje spoštuje pristojnosti, pravice in obveznosti tistih držav članic, ki v njem ne sodelujejo. Te države članice ne ovirajo izvajanja sodelovanja tistih držav članic, ki so udeležene.

III-418. ČLEN

(1) Okrepljeno sodelovanje je ob vzpostavitvi odprto za vse države članice, če izpolnjujejo morebitne pogoje sodelovanja, določene v evropskem sklepu o pooblastilu. Takšno sodelovanje jim je odprto tudi kadarkoli, če poleg morebitnih zgoraj predvidenih pogojev upoštevajo že sprejete akte v tem okviru.

Komisija in države članice, ki so že udeležene pri okrepljenem sodelovanju, zagotovijo, da se spodbudi udeležba čim več držav članic.

(2) Komisija in po potrebi minister za zunanje zadeve Unije redno obveščata Evropski parlament in Svet o razvoju okrepljenega sodelovanja.

III-419. ČLEN

(1) Države članice, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na enem od področij iz Ustave, razen področij izključne pristojnosti ter skupne zunanje in varnostne politike, na Komisijo naslovijo prošnjo, v kateri opredelijo obseg uporabe in cilje predlaganega okrepljenega sodelovanja. Komisija lahko v ta namen predloži predlog Svetu. Če Komisija predloga ne predloži, zadevne države članice obvesti o razlogih.

Pooblastilo za uvedbo okrepljenega sodelovanja z evropskim sklepom dodeli Svet, ki odloča na predlog Komisije in po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta.

(2) Prošnja držav članic, ki želijo med seboj vzpostaviti okrepljeno sodelovanje v okviru skupne zunanje in varnostne politike, se naslovi na Svet. Posreduje se ministru za zunanje zadeve Unije, ki da mnenje o skladnosti predvidenega okrepljenega sodelovanja s skupno zunanjo in varnostno politiko Unije, in Komisiji, ki da svoje mnenje, zlasti o skladnosti predvidenega okrepljenega sodelovanja z drugimi politikami Unije. V vednost se pošlje tudi Evropskemu parlamentu.

Pooblastilo za nadaljevanje okrepljenega sodelovanja se dodeli z evropskim sklepom Sveta, ki o tem odloča soglasno.

III-420. ČLEN

(1) Vsaka država članica, ki se želi priključiti že obstoječemu okrepljenemu sodelovanju na enem od področij iz prvega odstavka prejšnjega člena, o svoji nameri uradno obvesti Svet in Komisijo.

Komisija v štirih mesecih od dneva prejema uradnega obvestila potrdi udeležbo zadevne države članice. Po potrebi zabeleži, da so pogoji udeležbe izpolnjeni in sprejme vse potrebne prehodne ukrepe glede uporabe že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja.

Vendar, če Komisija meni, da pogoji udeležbe niso izpolnjeni, navede podrobnosti, ki jih je treba sprejeti zaradi izpolnjevanja teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje. Po izteku tega roka prošnjo ponovno preučí v skladu s postopkom iz prejšnjega pododstavka. Če Komisija meni, da pogoji udeležbe še vedno niso izpolnjeni, lahko zadevna država članica zadevo preda Svetu, ki o prošnji odloči. Svet odloča v skladu s tretjim odstavkom I-44. členom Ustave. Na predlog Komisije lahko sprejme tudi prehodne ukrepe iz prejšnjega pododstavka.

(2) Država članica, ki se želi priključiti že obstoječemu okrepljenemu sodelovanju v okviru skupne zunanje in varnostne politike, o svoji nameri uradno obvesti Svet, ministra za zunanje zadeve Unije in Komisijo.

Svet potrdi udeležbo zadevne države članice po posvetovanju z ministrom za zunanje zadeve Unije in potem, ko je po potrebi ugotovil, da so pogoji udeležbe izpolnjeni. Svet lahko na predlog ministra za zunanje zadeve Unije sprejme tudi prehodne ukrepe, potrebne za uporabo že sprejetih aktov v okviru okrepljenega sodelovanja. Vendar, kadar Svet meni, da pogoji udeležbe niso izpolnjeni, navede podrobnosti, ki jih je treba sprejeti zaradi izpolnjevanja teh pogojev in določi rok za ponovno preučitev prošnje za sodelovanje.

Za namene tega odstavka Svet odloča soglasno in v skladu s tretjim odstavkom I-44. člena Ustave.

III-421. ČLEN

Odhodki, ki nastanejo pri izvajanju okrepljenega sodelovanja, razen stroškov poslovanja institucij, bremenijo sodelujoče države članice, razen če vsi člani Sveta po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno odločijo drugače.

III-422. ČLEN

- (1) Kadar določba Ustave, ki se lahko uporablja v okviru okrepljenega sodelovanja, določa, da Svet odloča soglasno, lahko Svet v skladu s podrobnostmi iz tretjega odstavka I-44. člena Ustave soglasno sprejme evropski sklep o odločanju s kvalificirano večino.
- (2) Kadar določba Ustave, ki se lahko uporablja v okviru okrepljenega sodelovanja, določa, da Svet sprejme evropske zakone ali okvirne zakone po posebnem zakonodajnem postopku, lahko Svet v skladu s podrobnostmi iz tretjega odstavka I-44. člena Ustave soglasno sprejme evropski sklep o odločanju po rednem zakonodajnem postopku. Svet odloči po posvetovanju z Evropskim parlamentom.
- (3) Prvi in drugi odstavek tega člena se ne uporabljata za sklepe, ki zadevajo vojaške ali obrambne zadeve.

III-423. ČLEN

Svet in Komisija zagotavljata medsebojno skladnost dejavnosti v okviru okrepljenega sodelovanja in skladnost teh dejavnosti s politikami Unije ter v ta namen sodelujeta.

VII. NASLOV

SKUPNE DOLOČBE

III-424. ČLEN

Ob upoštevanju strukturno pogojenih socialnih in gospodarskih razmer Gvadelupov, Francoske Gvajane, Martiniqua, Réuniona, Azorov, Madeire in Kanarskih otokov, katerih razvoj zaradi svoje stalnosti in součinkovanja močno otežujejo dejavniki, kot so oddaljenost, otoška lega, majhnost, težavna topografija in podnebje ter ekonomska odvisnost od maloštevilnih proizvodov, sprejme Svet na predlog Komisije evropske zakone, okvirne zakone, uredbe in sklepe, ki so zlasti namenjeni opredelitvi pogojev uporabe Ustave za te regije, vključno s skupnimi politikami. Odloča po posvetovanju z Evropskim parlamentom.

Akti iz prejšnjega odstavka se nanašajo zlasti na področja, kot so carinska in trgovinska politika, davčna politika, prostotrgovinske cone, kmetijska in ribiška politika, pogoji za preskrbo s surovinami in bistvenimi izdelki za široko porabo, državne pomoči ter pogoji dostopa do strukturnih skladov in horizontalnih programov Unije.

Svet sprejme akte iz prvega odstavka tega člena ob upoštevanju posebnih značilnosti in omejitev najbolj oddaljenih regij, ne da bi s tem ogrozil celovitost in povezanost pravnega reda Unije, vključno z notranjim trgov in skupnimi politikami.

III-425. ČLEN

Ustava v ničemer ne vpliva na lastninskopravno ureditev v državah članicah.

III-426. ČLEN

Unija ima v vseh državah članicah kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja. Zlasti lahko pridobiva premično in nepremično premoženje in z njim razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku. V ta namen Unijo zastopa Komisija. Vendar v zadevah, povezanih z delovanjem posameznih institucij, v skladu z njihovo upravno avtonomijo, Unijo zastopa zadevna institucija.

III-427. ČLEN

Kadrovski predpisi za uradnike in pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev Unije so določeni z evropskim zakonom. Sprejme se po posvetovanju z zadevnimi institucijami.

III-428. ČLEN

Komisija lahko v mejah in pod pogoji, določenimi v evropski uredbi ali sklepu, ki ga z navadno večino sprejme Svet, zbira informacije in izvaja preverjanje, potrebno za opravljanje nalog, ki so ji bile zaupane.

III-429. ČLEN

(1) Ne glede na 5. člen Protokola o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke se z evropskim zakonom ali okvirnim zakonom določijo ukrepi za pripravo statistike, kadar je to potrebno za izvajanje dejavnosti Unije.

(2) Priprava statistike je nepristranska, zanesljiva, objektivna, znanstveno neodvisna, stroškovno učinkovita in zagotavlja zaupnost statističnih podatkov. Priprava ne sme pretirano obremeniti gospodarskih subjektov.

III-430. ČLEN

Člani institucij Unije, člani odborov ter uradniki in drugi uslužbenci Unije tudi po prenehanju opravljanja svojih dolžnosti ne smejo razkrivati informacij, za katere velja obveznost varovanja poslovne skrivnosti, zlasti informacij o podjetjih, njihovih poslovnih odnosih ali sestavinah stroškov.

III-431. ČLEN

Pogodbeno odgovornost Unije določa pravo, ki se uporablja za zadevno pogodbo.

V primeru nepogodbene odgovornosti pa Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

Ne glede na prejšnji odstavek Evropska centralna banka v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki jo je povzročila sama ali so jo povzročili njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

Osebno odgovornost uslužbencev do Unije urejajo določbe njihovih kadrovskih predpisov ali pogojev za zaposlitev, ki se zanje uporabljajo.

III-432. ČLEN

Sedež institucij Unije se določi v medsebojnem soglasju vlad držav članic.

III-433. ČLEN

Svet soglasno sprejme evropsko uredbo, ki določa ureditev glede jezikov v institucijah Unije, ne da bi vplival na statut Sodišča Evropske unije.

III-434. ČLEN

Na ozemljih držav članic uživa Unija v skladu s pogoji iz Protokola o privilegijih in imunitetah Evropske unije privilegije in imunitete, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog.

III-435. ČLEN

Ustava ne vpliva na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred 1. januarjem 1958 ali za države, ki pristopajo, pred datumom njihovega pristopa.

Kolikor takšni sporazumi niso združljivi z Ustavo, zadevna država članica ali zadevne države članice ustrezno ukrepajo, da odpravijo ugotovljeno nezdružljivost. V ta namen si države članice po potrebi pomagajo, in kadar je primerno, sprejmejo skupno stališče.

Pri uporabi sporazumov iz prvega odstavka tega člena države članice upoštevajo, da so prednosti, ki jih vsaka država članica priznava v skladu z Ustavo, sestavni del Unije in zato neločljivo povezane z oblikovanjem institucij, katerim so bile z Ustavo dodeljene pristojnosti, in s tem, da vse druge države članice priznavajo povsem enake prednosti.

III-436. ČLEN

- (1) Ustava ne izključuje uporabe naslednjih pravil:
  - a) nobena država članica ni dolžna dajati informacij, za katere meni, da bi bilo njihovo razkritje v nasprotju z bistvenimi interesi njene varnosti;
  - b) vsaka država članica lahko v zvezi s proizvodnjo orožja, streliva in vojaških sredstev ali trgovino z njimi sprejme ukrepe, za katere meni, da so potrebni za zaščito bistvenih interesov njene varnosti; takšni ukrepi ne smejo negativno vplivati na pogoje konkurence na notranjem trgu glede proizvodov, ki niso izrecno predvideni v vojaške namene.
- (2) Svet lahko na predlog Komisije soglasno sprejme evropski sklep, s katerim spremeni seznam proizvodov z dne 15. aprila 1958, za katere se uporabljajo določbe točke b) prejšnjega odstavka.

IV. DEL

SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE

IV-437. ČLEN

Razveljavitev prejšnjih pogodb

- (1) S to pogodbo o Ustavi za Evropo sta razveljavljeni Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodba o Evropski uniji ter v skladu s Protokolom o aktih in pogodbah o dopolnitvah ali spremembah Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Pogodbe o Evropski uniji, akti in pogodbe o njihovih dopolnitvah ali spremembah, ob upoštevanju drugega odstavka tega člena.
- (2) Pogodbe o pristopu:
- a) Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske,
  - b) Helenske republike,
  - c) Kraljevine Španije in Portugalske republike,
  - d) Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske ter

- e) Češke republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike

se razveljavijo.

Vendar pa:

- določbe pogodb iz točk a) do d), ki so navedene ali predvidene v Protokolu o pogodbah in aktih pristopa Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske ostanejo v veljavi in obdržijo svoj pravni učinek v skladu s tem protokolom;
- določbe pogodbe iz točke e), ki so navedene ali predvidene v Protokolu o pogodbah in aktih pristopa Češke republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike ostanejo v veljavi in obdržijo svoj pravni učinek v skladu s tem protokolom.

IV-438. ČLEN

Nasledstvo in pravna kontinuiteta

- (1) S to pogodbo ustanovljena Evropska unija je pravni naslednik s Pogodbo o Evropski uniji ustanovljene Evropske unije in Evropske skupnosti.
- (2) Ob upoštevanju določb IV-439. člena Ustave institucije, organi, uradi in agencije, ki obstajajo na dan začetka veljavnosti te pogodbe, izvršujejo pristojnosti po tej pogodbi v sedanji sestavi toliko časa, dokler ob izvajanju te pogodbe niso sprejete nove določbe ali izteče njihov mandat.
- (3) Akti institucij, organov, uradov in agencij, sprejeti na podlagi pogodb in aktov, razveljavljenih s prejšnjim členom, ostanejo v veljavi. Svoj pravni učinek obdržijo, dokler ob izvajanju te pogodbe niso razveljavljeni, razglašeni za nične ali spremenjeni. Enako velja za sporazume, sklenjene med državami članicami na podlagi pogodb in aktov, razveljavljenih s prejšnjim členom.

Drugi deli pravnega reda Skupnosti in Unije, obstoječi ob uveljavitvi te pogodbe, zlasti medinstitucionalni sporazumi, sklepi in sporazumi, ki so jih sklenili predstavniki vlad držav članic na zasedanjih Sveta, sporazumi držav članic o delovanju Unije ali Skupnosti ali povezani z njunim delovanjem, izjave, vključno s tistimi v okviru medvladnih konferenc, ter resolucije ali druga stališča Evropskega sveta ali Sveta, tiste, ki jih je sprejela Unija ali izjave, resolucije ali druga stališča, ki se tičejo Skupnosti, ki so jih države članice sprejele z medsebojnim soglasjem, prav tako veljajo naprej, dokler niso razveljavljeni ali spremenjeni.

- (4) Sodna praksa Sodišča Evropskih skupnosti in Sodišča prve stopnje o razlagi in uporabi pogodb in aktov, razveljavljenih s prejšnjim členom , ter aktov in sporazumov, sprejetih za njihovo uporabo, je *mutatis mutandis* še naprej vir razlage prava Unije in zlasti primerljivih določb Ustave.
- (5) Zajamčeno je nadaljevanje sodnih in upravnih postopkov, uvedenih pred začetkom veljavnosti te pogodbe, ob upoštevanju Ustave. Za te postopke institucije in organi sprejemajo za to potrebne ukrepe.

IV-439. ČLEN

Prehodne določbe za določene institucije

Prehodne določbe v zvezi s sestavo Evropskega parlamenta, opredelitvijo kvalificirane večine v Evropskem svetu in Svetu, vključno s primeri, ko ne glasujejo vsi člani Evropskega sveta ali Sveta, in o sestavi Komisije, vključno z ministrom za zunanje zadeve Unije, vsebuje Protokol o prehodnih določbah v zvezi z institucijami in organi Unije.

IV-440. ČLEN

Ozemeljska veljavnost

- (1) Ta pogodba velja za Kraljevino Belgijo, Češko republiko, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Republiko Estonijo, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Irsko, Italijansko republiko, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Veliko vojvodstvo Luksemburg, Republiko Madžarsko, Republiko Malto, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Republiko Poljsko, Portugalsko republiko, Republiko Slovenijo, Slovaško republiko, Republiko Finsko, Kraljevino Švedsko ter Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske.
- (2) Ta pogodba v skladu s III-424. členom Ustave velja za Gvadelupe, Francosko Gvajano, Martinique, Réunion, Azore, Madeiro in Kanarske otoke.
- (3) Za čezmorske dežele in ozemlja, navedena v Prilogi II, velja posebna ureditev glede pridruževanja iz IV. naslova III. dela Ustave.

Ta pogodba se ne uporablja za tiste čezmorske dežele in ozemlja, ki imajo posebne odnose z Združenim kraljestvom Velike Britanije in Severne Irske in ki niso vključena v ta seznam.

- (4) Ta pogodba se uporablja za evropska ozemlja, za katerih zunanje odnose je odgovorna država članica.

- (5) Ta pogodba se uporablja za Ålandske otoke s posebno ureditvijo, ki je bila prvotno predvidena v Pogodbi iz točke d) drugega odstavka IV-437. člena Ustave in bila prevzeta v 5. oddelek V. naslova Protokola o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.
- (6) Ne glede na prejšnje odstavke tega člena:
- a) se ta pogodba ne uporablja za Ferske otoke;
  - b) se ta pogodba za suvereni conii Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, Akrotiri in Dhekelia uporablja samo, kolikor je to potrebno za zagotavljanje izvajanja ureditve prvotno opredeljene v Protokolu o suverenih conah Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske na Cipru, priloženem Aktu o pristopu, ki je sestavni del Pogodbe iz točke e) drugega odstavka IV-437. člena Ustave, in povzeta v III. naslov Drugega dela Protokola o pogodbi in aktu o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike;
  - c) se ta pogodba uporablja za Kanalske otoke in otok Man samo, kolikor je to potrebno za zagotavljanje izvajanja ureditve za te otoke, prvotno predvidene v Pogodbi iz točke a) drugega odstavka IV-437. člena Ustave, in povzeta v 3. oddelek II. naslova Protokola o pogodbah in aktih o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Helenske republike, Kraljevine Španije in Portugalske republike ter Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske.

(7) Evropski svet lahko na pobudo zadevne države članice sprejme evropski sklep, s katerim glede Unije spremeni položaj francoskih, nizozemskih in danskih dežel ali ozemelj iz drugega in tretjega odstavka tega člena. Evropski svet odloči soglasno po posvetovanju s Komisijo.

IV-441. ČLEN

Regionalne povezave

Ta pogodba ne ovira obstoja ali izvajanja regionalnih povezav med Belgijo in Luksemburgom ter med Belgijo, Luksemburgom in Nizozemsko, kolikor cilji teh regionalnih povezav niso doseženi z uporabo te pogodbe.

IV-442. ČLEN

Protokoli

Protokoli, priloženi tej pogodbi, so njen sestavni del.

IV-443. ČLEN

Postopek za spremembo ustave

(1) Vlada vsake države članice, Evropski parlament ali Komisija lahko Svetu predloži predloge sprememb te pogodbe. Te predloge Svet predloži Evropskemu svetu in o njih uradno obvesti nacionalne parlamente.

(2) Če Evropski svet po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo z navadno večino sprejme sklep o preučitvi predlaganih sprememb, predsednik Evropskega sveta skliče Konvencijo predstavnikov nacionalnih parlamentov, voditeljev držav ali vlad držav članic, Evropskega parlamenta in Komisije. V primeru institucionalnih sprememb na denarnem področju se posvetuje tudi z Evropsko centralno banko. Konvencija preuči predloge sprememb in s konsenzom sprejme priporočilo za konferenco predstavnikov vlad držav članic, kakor je predvidena v tretjem odstavku tega člena.

Evropski svet lahko po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta z navadno večino odloči, da ne skliče Konvencije, če obseg predlaganih sprememb tega ne upravičuje. V tem primeru Evropski svet določi obseg nalog konference predstavnikov vlad držav članic.

(3) Konferenco predstavnikov vlad držav članic skliče predsednik Sveta za to, da se v medsebojnem soglasju sporazumejo o spremembah te pogodbe.

Spremembe začnejo veljati, ko jih ratificirajo vse države članice v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

(4) Če v dveh letih po podpisu pogodbe, ki spreminja to pogodbo, štiri petine držav članic to pogodbo ratificira in ima ena ali več držav članic težave v postopku ratifikacije, se zadeva odstopi Evropskemu svetu.

IV-444. ČLEN

Poenostavljeni postopek za spremembo ustave

(1) V primerih, v katerih Svet v skladu s III. delom Ustave na določenem področju ali v določenem primeru odloča soglasno, lahko Evropski svet sprejme evropski sklep, s katerim Svet pooblašča, da na tem področju ali v tem primeru lahko odloča s kvalificirano večino.

Ta odstavek se ne uporablja za sklepe o vojaških ali obrambnih zadevah.

(2) V primerih, ko v skladu s III. delom Ustave Svet sprejme evropske zakone in okvirne zakone po posebnem zakonodajnem postopku, lahko Evropski svet sprejme evropski sklep, po katerem se ti evropski zakoni ali evropski okvirni zakoni lahko sprejmejo po rednem zakonodajnem postopku.

(3) O vsaki dani pobudi, ki jo na podlagi prvega in drugega odstavka tega člena prejme Evropski svet, se posreduje nacionalnim parlamentom. Če nacionalni parlament v šestih mesecih od dneva takega posredovanja pobude pobudo zavrne, se evropski sklep iz prvega in drugega odstavka tega člena ne sprejme. Če pobuda ni zavrnjena, Evropski svet sklep lahko sprejme.

Za sprejetje evropskega sklepa iz prvega in drugega odstavka tega člena, Evropski svet odloča soglasno po pridobitvi odobritve Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov.

IV-445. ČLEN

Poenostavljeni revizijski postopek glede notranjih politik in ukrepov Unije

- (1) Vlada vsake države članice, Evropski Parlament ali Komisija lahko Evropskemu svetu predloži predloge sprememb vseh ali kakšne določbe III. naslova III. dela Ustave o notranjih politikah in ukrepih Unije.
- (2) Evropski svet lahko sprejme evropski sklep o spremembi vseh ali dela določb III. naslova III. dela Ustave. Evropski svet odloča soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Komisijo in z Evropsko centralno banko v primeru institucionalnih sprememb na denarnem področju.

Ta evropski sklep ne začne veljati, dokler ga države članice ne potrdijo v skladu s svojimi ustavnimi določbami.

- (3) Evropski sklep iz prejšnjega odstavka ne sme razširiti pristojnosti, ki so na Unijo prenešene s to pogodbo.

IV-446. ČLEN

Veljavnost

Ta pogodba velja za nedoločen čas.

IV-447. ČLEN

Ratifikacija in začetek veljavnosti

- (1) Visoke pogodbenice to pogodbo ratificirajo v skladu s svojimi ustavnimi določbami. Listine o ratifikaciji se deponirajo pri vladi Italijanske republike.
- (2) Ta pogodba začne veljati 1. novembra 2006, če so deponirane vse listine o ratifikaciji, sicer pa prvi dan drugega meseca, ki sledi deponiranju zadnje listine o ratifikaciji.

IV-448. ČLEN

Verodostojna besedila in prevodi

- (1) Ta pogodba, sestavljena v enem izvorniku v angleškem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, irskem, italijanskem, latvijskem, litvanskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer je vsako besedilo enako verodostojno, se deponira v arhivu vlade Italijanske republike, ki bo poslala overjeno kopijo vladam vsake države podpisnice.
- (2) To pogodbo lahko vsaka država članica prevede v vsak drug jezik od teh, ki ga določajo države članice, če v skladu z njihovim ustavnim redom uživa status uradnega jezika na celotnem ali na delu ozemlja države članice. Zadevne države članice zagotovijo overjeno kopijo takih prevodov in jo deponirajo v arhivih Sveta.